De nichten

P.T. Helvetius van den Bergh

bron
P.T. Helvetius van den Bergh, *De nichten*. J.C. Loman Jr., Amsterdam 1841

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/berg046nich01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

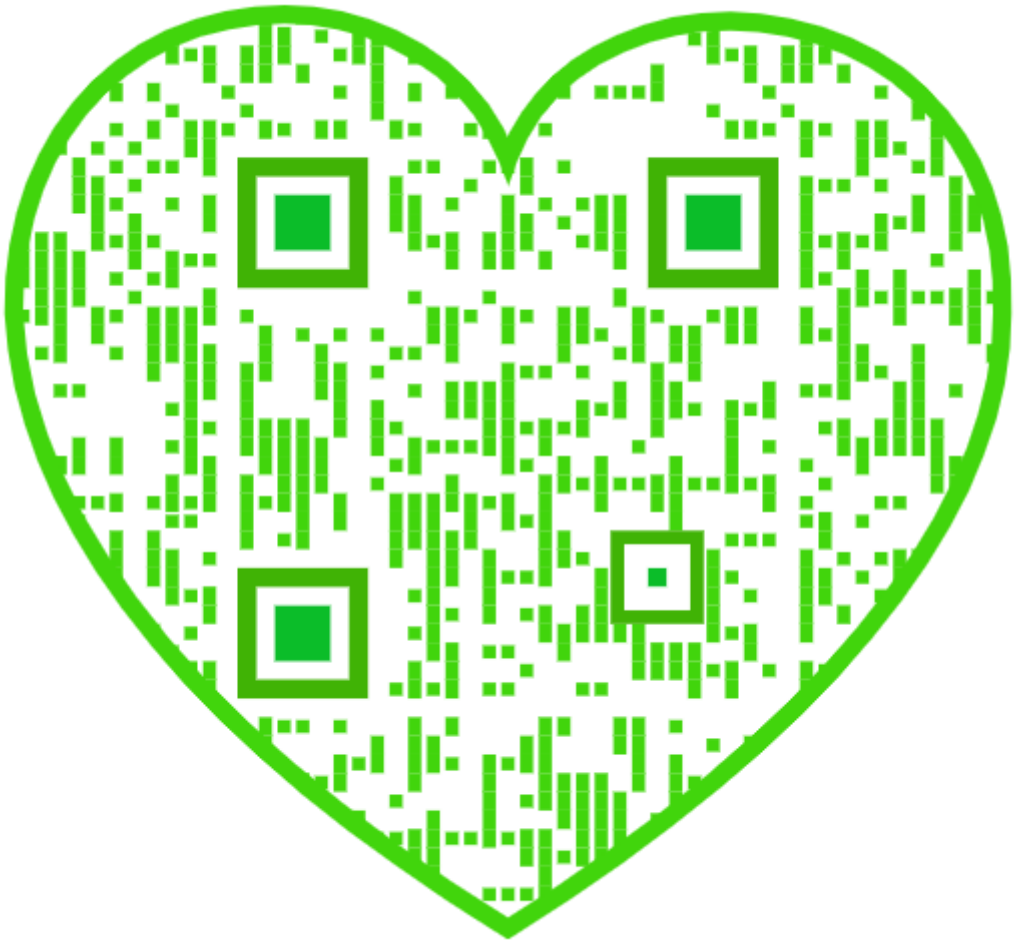

Voorberigt.

Dit Blijspel was reeds een jaar geleden voor de pers gereed. Een allersmartelijkst verlies, dat mij kort daarna het harte trof, deed het mij ter zijde leggen en vergeten. Op aanhouden mijner vrienden, haalde ik het weder uit de lade, en doe het nu het licht zien.

Hoe voortreffelijk de opvoering van DE NEVEN *ook geweest zij, heeft ze mij echter in mijne meening bevestigd, dat, voor het Hollandsche blijspel, prosa boven verzen de voorkeur verdient, om dat het minder verleidt tot een meestal geheel ongepast declameren, en de taal van het dagelijksch leven natuurlijker voorstelt, Dit bewoog mij dan ook om* DE NICHTEN *in proza te kleeden. Bovendien heb ik mij, de heeren* Puristen *mogen het mij vergeven of niet vergeven, in taal en spelling, menige vrijheid veroorloofd, die ik tegen Hun Ed. Achtbaren en Zeergeleerden moeijelijk zou kunnen verdedigen, maar waarvoor de tooneelspeler mij welligt dank zal weten.*

De mogelijkheid eener opvoering aannemende, acht ik het niet ongepast hier een enkel woord te zeggen over de wijze, waarop ik wenschen zou dat de onderscheidene rollen werden begrepen en voorgesteld. In de eerste plaats, verzoek ik dat men niets overdrijve, dat men van het blijspel geene farce *make.* AMARANTHE *mag zich,*

met hare gekunstelde gevoeligheid en spreekwijze, en met hare ingebeelde intellectuele meerderheid, eenigzins bespottelijk voordoen; in MARTHA *daarentegen, doe men minder het bespottelijke dan het verachtelijke uitkomen.* Vis a vis *Osbroek en Pimping, moet deze haren vroomheidsschijn nagenoeg geheel afleggen, en eenen meer wereldschen toon aannemen. Haar houding en kleeding, hoewel stemmiger dan die van hare zusters, mogen ook niet al te oude-jufferachtig zijn. De actrice, die als* CAROLINE *optreedt, behoeft mijne wenken niet, zoo zij die rol begrijpt, en nog minder zoo zij die niet begrijpt.* ROSINE *is een aardig kameniertje, die hare meesteressen in de kaart ziet, en er zich meê vermaakt. Dit rolletje houde men voor veel minder onbeduidend dan het schijnt. Jufvrouw* PALS *stelt eene brave burgervrouw voor, diep gebukt onder huisselijke zorgen. Haar klaagtoon zij echter geen jammertoon, haar voordragt eenvoudig en treffend.* VAN HEUL *is een* type *van* bonhomie *en gewoon gezond verstand, prozaisch en toch gevoelig; zwak karakter, vrolijk humeur, eenigzins burgerlijke manieren;* OSBROEK *een onbeschaafd, brutaal, dom wezen. Tot in zijne liefdeverklaringen toe, moet hij zich droog en lomp voordoen. Onvatbaar voor eenig fijn gevoel, slechts ligt geraakt op het punt van zijne militaire eer, verdiensten en teleurstellingen, kome er slechts als hij van deze gewaagt, (vooral in het 13^{e} tooneel, 2^{e} bedrijf) en bij zijn twist met Pimping (11^{e} tooneel, 2^{e} bedrijf) leven in hem. Men moet echter geen door en door gemeenen kerel van hem maken. Jegens van Heul en de dames, neme hij althans de eerste regelen der welvoegelijkheid in acht; maar hij doe dit op zijne wijze, zoo linksch*

mogelijk. Als hij Caroline toezegt dat hij zijne demissie zal nemen, (9e tooneel, 2e bedrijf) moet men het hem kunnen aanzien dat hij dit niet ernstig meent. Militaire uniform, knevel en bakkebaarden. PIMPING *een laaghartig intrigant, zonder bepaald karakter, Godsdienstige of zedelijke beginselen, weet zich te plooijen naar de omstandigheden van het oogenblik, en de personen, die hij voor heeft. Hoffelijk, indringend bij van Heul, kruipend voor Osbroek, sentimentaliserend met Amaranthe, luchtig omspringend met Martha. Losse en toch beschaafde toon, élégante kleeding.* WILMAN *is een edel karakter. Vurig bemint hij Caroline, niet met de drift des aankomenden jongelings, maar met den hartstogt des mans. Bij zijne declaratie, (2e tooneel, 4e bedrijf) tracht hij eene uiterlijke bedaardheid aan te nemen, maar zijne stem verraadt de aandoeningen zijner ziel, waaraan hij zich, na Caroline's jawoord, geheel overgeeft. In zijn tooneel met Martha, (het 12e van het 5e bedrijf) is zijne taal die der verontwaardiging van een eerlijk gemoed. De rol van* KASPER *vereischt talent en studie. Hij is innig aan zijn heer en aan Wilman gehecht, en mag zich, zonder den afstand geheel uit het oog te verliezen, jegens beiden veel vrijheid veroorlooven. Zijn toon, hoe droog en gemelijk ook, moet soms een diep gevoel verraden.* JAN *moet* naïf *vertellen, zonder eenige* emphase *of beweging.* BOMBA *is een opgeblazen rijmelaar, wien echter de zorgen des levens nog meer waarde doen hechten aan het lieve goud dan aan dichterlijken roem;* LOFFERS *een alledaagsch mensch met een weinig* pédanterie, GRIJPMAAR *een schurk, wiens ongunstig voorkomen, reeds op het eerste gezigt, wantrouwen en afschuw*

inboezemt. Vergeefs poogt hij gemoedelijkheid en aandoeningen te veinzen, en daardoor van Heul's medegevoel op te wekken. Zijn toon blijft dien van een kouden egoist. Bij zijn heengaan, is die honend en tergend, maar niet driftig. Wat GEORGE *betreft.....*

- '*Schrijf de heeren en dames de les maar voor. Zij zullen het toch wel laten uw stuk op te voeren.*'
- '*Om welke reden? als ik vragen mag.*'
- '*Omdat het al te... te... te... in een woord, te onvaderlandsch is. Kijk, mijnheer! ik ben, al zeg ik het zelf, een onverbasterd Oudnederlander; (dien kunje in uw zak steken!) en tart u uit, mij, in onze vaderlandsche armee, een enkelen Osbroek, onder onze vaderlandsche Schoonen, eene enkele Martha of Amaranthe, onder onze vaderlandsche practizijns en ambtenaren, een enkelen Grijpmaar, een enkelen Pimping, op onzen vaderlandschen zangberg, eene nkelen Bomba aan te wijzen. Foei, mijnheer! De God van Nederland vergelde u dien snooden laster!*'
- '*Dank voor uwe zachte teregtwijzing, maar indien gij even consequent als onverbasterd waart, zoudt gij ook geen enkelen Nederlander (aterlingen uitgezonderd, en daarvoor houdt ge mij toch niet?) tot het moedwillig beschimpen zijner eigen natie in staat achten. Of ligt er, in uwe fiere uittarting, ook eene kleine list, om mij tot de gevaarlijke bekentenis uit te lokken* dat ik portretten leverde?'

Gij schudt het hoofd, lieve lezer; gij verbeeldt u dat ik u hier eene fictie, misschien wel een klein fragment

uit een nieuw blijspel opdisch. Als ik U eens zeide, dat ik dien zonderlingen uitval wezenlijk heb moeten doorstaan?... O, er zijn, onder onze ultra (pseudo) nationalen, geestdrijvers, die de woorden vaderlandsch *en* voortreffelijk *zoozeer synoniem achten, dat ze zelfs voor een vaderlandschen boef den hoed zouden afnemen.*

Elk waarachtig nationaal landgenoot erkent dat er, zoowel ten onzent als elders, onkruid groeit. En waarom zou het mij dan niet hebben vrijgestaan er, hier en daar, voor mijn blijspel, een enkel plantje van te plukken? MOLIÈRE *plukte wel handen vol voor het zijne, dat de nationale trots der Franschen werd!*

De Onverbasterde deed mij slechts grimlagchen, maar hij, die onderstelde, dat ik, in dit tooneelstuk, dezen of genen portretteerde, en mij daardoor aan eenige personaliteit schuldig maakte, zou mij innig grieven. Plegtig verklaar ik, dat de kluizenaar in de woestijn daaraan niet onschuldiger is dan ik. Men stemme mij slechts toe dat er, ook in ons geliefd Vaderland, Osbroeken, Martha's, Amaranthe's, Grijpmaren, Pimpingen, en vooral Bomba's rondwandelen, en gelieve het er overigens voor te houden, dat ik mijne modellen uit zeer flaauwe herinneringen, of, liever nog, enkel uit de lucht gegrepen heb.

DE SCHRIJVER.

Personen.

VAN HEUL, *rijk rentenier*, *gewezen koopman.*

MARTHA, } *zijne nichten.*

AMARANTHE, } *zijne nichten.*

CAROLINE, } *zijne nichten.*

WILMAN, *jong koopman van Rotterdam.*

OSBROEK, *luitenant.*

PIMPING, *ambtenaar.*

LOFFERS, *geneesheer.*

BOMBA, *dichter.*

GRIJPMAAR, *zaakwaarnemer.*

Jufvrouw PALS.

ROSINE, *kamenier van de nichten.*

KASPER, *oude bediende* } *van* VAN HEUL.

JAN, *koetsier* } *van* VAN HEUL.

GEORGE *jockeij* } *van* VAN HEUL.

Het stuk speelt binnen 's Gravenhage, in het huis van den heer VAN HEUL.

De Nichten.
Blijspel.

Eerste bedrijf.

Eene deftig gemeubeleerde kamer. Dubbele deur op den achtergrond en eene zijdeur. Links van den aanschouwer, eene groote tafel, en daar achter eene secretaire. Regts een canapé met een dames werktafeltje. Dezelfde decoratie voor al de overige bedrijven.

Eerste tooneel.

VAN HEUL, in een morgenjas, LOFFERS, CAROLINE, alle drie aan de groote tafel zittende.

LOFFERS.
Alles gaat naar wensch, mijn vriend! de tong wordt zuiverder, de pols slaat weêr geregeld...

VAN HEUL.
Ik begrijp ook niet waarom hij ongeregeld zou slaan, daar ik me weèr volkomen wel bevind.

LOFFERS.
Volkomen wel? Eene bedriegelijke inbeelding, waarin juist het bewijs ligt dat uwe ziekte nog niet heel en al geweken is.

VAN HEUL.
Zou je het dan voor een goed teeken houden indien ik mij erger bevond?

LOFFERS.
Misschien. De verschijnselen, die zich in den loop eener ziekte voordoen....

VAN HEUL.
Maar mijn ziekte heeft niet eens een loop gehad!

LOFFERS.
Hoe zonderling en schijnbaar tegenstrijdig, hoe bedriegelijk die verschijnselen ook wezen mogen, het oog der kunst bedriegen ze niet. Voor ons is helder licht, wat duisternis is voor den profanen.

VAN HEUL.
Dat zal dan ook wel eens omgekeerd waar zijn. Ik ten minste heb in mijne ongesteldheid niets duisters gezien.

LOFFERS.
Omdat je het duistere niet kondt zien.

VAN HEUL.
Precies; dat is te zeggen...

LOFFERS.
Geloof me maar op mijn woord, dat je u in een zeer bedenkelijken toestand hebt bevonden.

VAN HEUL.
Kijk, Loffers, ik zou mij zelven uitlagchen als ik dat geloofde.

LOFFERS.
Gisteren praatte je zoo niet.

VAN HEUL.
Gisteren praatte ik in het geheel niet, omdat ik den mond vol had van uwe walgelijke medicijnen.

LOFFERS.
Die intusschen wonderen hebben gedaan. Wat zegt u er van, Jufvrouw Caroline?

VAN HEUL.
Ja, spreek dat arme kind maar van medicijnen! Ver-

leden winter, heb je haar immers eens zóóveel rhubarber laten slikken, dat ze drie dagen achtereen, rijst met kaneel heeft moeten eten, om, met verlof gezegd, weêr van den galop in den stap te komen?

CAROLINE.

Dat ik twee *soirées* en een bal heb moeten verzuimen.

LOFFERS.

Phoe!

VAN HEUL.

Het groot bezwaar dat ik tegen uw kunst heb, is dat ze brandspuiten aanvoert, om een enkel vonkje te blusschen.

LOFFERS.

Welk vonkje spoedig een vlam zou worden, indien...

VAN HEUL.

Men u maar liet begaan. Ja, zóó is het. Verleden zondag at ik een paar sneden te veel van een lekkere ossenrib. Daar volgt eene indigestie op, wat hoofdpijn, en eene flaauwte, eene simpele, onschuldige flaauwte, die mijnheer de eer aandoet voor eene beroerte te houden.

LOFFERS.

Zwijg toch stil, mijn vriend! Ik zou dan niets meer van de physiologie, van de symtomatologie moeten verstaan...

VAN HEUL.

Hoor eens docter: jij moogt schrikkelijk geleerd wezen.... ik heb, Goddank, eene stevige constitutie; dus zijn we zoo wat tegen elkaâr opgewassen; maar, tot meerder securiteit, zal ik er een schotje voor schieten, dat, als ik me weêr eens aan een hartig boutje overaasd heb, jij me maar niet zoo pardoes, met je zware artillerie op het lijf valt. Die verwenschte aderlating vergeef ik u nooit.

LOFFERS.
Zonder die aderlating, waart ge thans...

VAN HEUL.
Niet adergelaten, en dat ware al zoo goed geweest.

CAROLINE.
Mag oom nu weêr van alles eten?

VAN HEUL.
Welk een zotte vraag! Dat spreekt immers van zelf?

LOFFERS.
Pardonneer mij, dat spreekt niet van zelf. Een weinig appelmoes, een stukje malsch, mager kalfsvleesch, een zacht eitje....

VAN HEUL.
Weet je wat broertje? Mijn keukenmeid is geen apotheker, dat is te zeggen, dat zij buiten u, haar dingetjes wel zal doen, en ik de mijne.

LOFFERS,

eenigzins geraakt.

Het ga u dan zoo wel als het iemand gaan kan, die zich tegen de ordonnanciën der kunst verzet.

VAN HEUL.
Meer kan ik mij zelven niet wenschen.

CAROLINE.
Nu oom zooveel beter is, bestaat er immers geene zwarigheid in, dat ik van avond naar het concert ga?

LOFFERS.
Hm!

VAN HEUL.
Alweêr een concert? Ik mag het niet toestaan. Twee dagen en nachten achtereen, heeft ze aan mijn bed gezeten, ondanks mijn herhaald verbod, en op gevaar van zieker te worden dan ik zelf was. Wie heeft u toch die dwaasheid ingegeven?

CAROLINE.
Mijn hart, lieve oom.

VAN HEUL.
Goed, maar voortaan zult gij wel doen uw oom eer te gehoorzamen dan uw hart. Onthou dat, nichtje, het kan u later eens te pas komen. Wat nu dat concert betreft, ik raad u er van af te zien. Na al die vermoeijenis....

CAROLINE.
Maar ik ben niemendal vermoeid.

VAN HEUL.
Het mogt den drommel! Ik bid je, docter, voel haar eens even den pols.

CAROLINE,

opstaande.

Hartelijk dank! Ditmaal zal ik er mijn concert niet aan wagen.

LOFFERS.
En als je dan eens ziek wordt?

CAROLINE.
Dan word ik uwe geduldige patiente, en neem alles in wat je me voorschrijft. Ben ik nu niet lief?

LOFFERS.
Allerliefst, maar je behoort tot die gelukkige wezens, die juist geen medicijnen behoeven in te nemen om lief te zijn.

CAROLINE.
Ei, ei! De docter wordt galant!

LOFFERS.
Als je u nu slechts een weinigje in acht naamt....

CAROLINE.
Dan zou ik gezond *blijven*, dat begrijp ik.

VAN HEUL.
Kindlief, je moest wat meer naar goeden raad luisteren, in plaats van er zoo den draak meê te steken.

LOFFERS.
En laat ze eens even in den spiegel kijken, hoe bleek zij er uitziet.

CAROLINE.
Nu wordt ge weêr minder galant, mijnheer Loffers!

LOFFERS.
Ik ben niet galant, ik ben docter, jufvrouw Caroline, en als zoodanig, moet ik u zeggen dat er alle voorteekenen bestaan...

CAROLINE.
Dat ik mij heerlijk amuseren zal.

(Op het horlogie van haar oom ziende, dat op tafel ligt.)

Reeds elf uur! En mijn toilet! En nog bestellingen te doen bij twee *marchandes de modes!*... Waarlijk, ik heb geen minuut meer te verliezen. Goeden morgen, Oom! Beterschap, docter!

(Zij huppelt heen.)

Tweede tooneel.

VAN HEUL, LOFFERS.

LOFFERS.
Een levendig meisje, uw nicht Caroline.

VAN HEUL.
Wat al te levendig. Zij moest het verstand van hare zusters hebben, en dezen haar hart.

LOFFERS.
Maar Amaranthe en Martha...

VAN HEUL.
Hebben geregeld om de twee uren naar mij laten vernemen. Help me toch onthouden docter, dat ik haar voor die attentie bedank.

LOFFERS.
Nu, nu, ik vertrouw dat zij beiden....

VAN HEUL.
Caroline, dat meisje naar de wereld, die ijdele, die *coquette* heeft mij ten minste geen oogenblik willen

verlaten, nadat je u dat verwenschte woord: beroerte hadt laten ontvallen.

LOFFERS.
Dat was braaf.

VAN HEUL.
Ongetwijfeld; maar nu denkt ze ook niet meer aan mij, vóór ik weêr eens ziek word, of zij geld behoeft.

(Met gevoel.)

Ach, mijn goede Loffers, hoe diep ongelukkig moet een ongelukkig vader zijn!

LOFFERS.
Wat meen je daarmêe?

VAN HEUL.
Mijn nichten... Ik wil het zoo gaarn gelooven, zullen ook wel hare goede zijde hebben, en... ongelukkig ben ik wel niet, maar ik zou toch zoo geheel anders zijn, indien zij anders waren, indien...

(met veel aandoening)

Loffers, je bent mijn oudste vriend; u mag ik niet verbergen wat ik mij zelven zoo gaarn verberg... Neen, Loffers, ik ben niet gelukkig!

LOFFERS.
Onbegrijpelijk!

VAN HEUL.
Onbegrijpelijk, zeg je? Ik zal het u duidelijk maken. De vriend moet begrijpen wat ik gevoel, en mêegevoelen. Mijn broeder, je weet het, liet geen vermogen na. Stervend bezwoer hij mij dat ik voor zijne hulpelooze kinderen zou zorgen. Ik was weduwnaar en kinderloos. De kinderen mijns broeders werden de mijne. Ik wenschte mij omgeven te zien van wezens, die mij liefhadden, nam ze bij mij in huis, en zorgde met vaderlijke belangstelling voor hare opvoeding. Nu verwijt ik mij dagelijks dat ik te goed, te toegevend was. In hare vroegste jeugd, verkregen ze reeds eene heerschappij over mij, die ik later niet heb kunnen herwinnen. Mijne oudste

nicht, destijds eene *coquette*, veel erger dan nu Caroline, haalde mij over om mijne zaken aan kant te doen, mijne geboorteplaats, waar ik de helft mijns vermogens gewonnen had, te verlaten, en mij in de residentie neder te zetten. Ik beging eene groote dwaasheid. Zij sloeg vier zeer aannemelijke partijen af, en toen niemand haar meer aankeek, en zij zich zelve eens ter deeg bekeken had, zuchtte zij en werd schijnvroom. Toen trad Amaranthe op. Even ijdel als vroeger hare zuster, ging het haar niet veel beter. Zij is eene *savante*, eene sentimentele dweepster geworden. Nu ligt Caroline aan de beurt, en de Hemel weet wat er van deze worden zal!

LOFFERS.

Maar beste vriend, je ziet ook alles van de donkere zijde.

VAN HEUL.

Waar is dan hier de lichte zijde? Ik had me zoo gevleid dat de meisjes eens het geluk van mijn ouderdom zouden uitmaken! Ik meende het zoo goed met haar! Ik wilde den oom geheel aan kant zetten! Ik wilde vader, grootvader worden... maar zij wilden mijne kinderen niet zijn! Met een weinig liefde ware ik zoo gelukkig geweest... maar zij wilden mij niet beminnen!

LOFFERS.

Het waren toch zulke lieve meisjes!

VAN HEUL.

Nu zijn het drie kwelgeesten, lastige hinderpalen voor mijn doen en laten. Wil ik regts, dan willen zij links, en dat heeft nu zoo lang geduurd, dat ik bijna geen wil meer heb, en altijd naar haar pijpen moet dansen. Geen enkel genoegelijk oogenblik kan ik bij haar genieten. Verlang ik eens een pleizierig gesprek, een vrolijken lach, dan zucht Martha over het verval van zeden en Godsdienst, redeneert Amaranthe over mythologie, mu-

zijk en litteratuur, en babbelt Caroline daar tegen in over bals, concerten en de nieuwste modes. Dat snort en haspelt dan zoo lang, totdat er een huisselijk krakeel, eene *scêne* ontstaat, waarvan men de schuld en den last op mij werpt. Dan moet ik naar mijn kamer vlugten om rust te vinden, en zoo gaat het, den eenen dag voor, den anderen na!

LOFFERS.

Het zal eenmaal anders gaan.

VAN HEUL.

Als ik dood ben? Neen, het kan, het zal niet veranderen. Sinds jaren ben ik haar vriend, haar vader niet meer; ik ben slechts haar kassier gebleven, en ik verzeker u dat ik het niet voor niemendal ben. Voor die drie nichten, kon ik twaalf paarden houden; maar het geld scheelt mij het minst. Voor Caroline althans, zou ik mijn laatsten stuiver uitgeven, want zij toch heeft mij innig lief, en ze is zoo engelachtig... dat is te zeggen bij tijden; maar die twee anderen... o, dat ik zoo gelukkig ware haar, heden nog, den bruidschat te mogen toetellen! Blijmoedig zou ik dan uitroepen: Goddank!

LOFFERS.

Welnu, het zou kunnen gebeuren...

VAN HEUL.

Ik vlei er mij niet meê. Ze zijn al te lang de linie gepasseerd, en Caroline houdt hetzelfde vaarwater.

LOFFERS.

Maar... gesteld eens dat er zich een partij voor Martha opdeed?

VAN HEUL,

met drift opstaande.

Martha? Niet mogelijk! Wie zou zoo gek zijn!

LOFFERS,

insgelijks opstaande.

Je legt het er ook op toe, om den gedetermineerdsten minnaar af te schrikken.

VAN HEUL.
Een minnaar? Martha?... Praatjes! Je wilt me in een vrolijken luim brengen.

LOFFERS.
Geen praatjes. Ik verzeker u...

VAN HEUL.
Loffers, bedrieg mij niet! Indien zoo iets gebeurde!...

LOFFERS.
Ik ken iemand, die haar meer dan achting toedraagt.

VAN HEUL.
God zegene hem! Wie is dat?

LOFFERS.
Het is... uw onderdanige dienaar.

VAN HEUL.
Waarlijk? Jij zelf, Loffers? Dat was een heerlijke inval! Je verrukt me! Martha is juist de ergste... dat is te zeggen, een dood goed meisje, godsdienstig, weldadig... en ik ben er zeker van dat ze ook eene uitmuntende huishoudster zal wezen. Wat ik je daar van haar vertelde, moet je niet zoo letterlijk opnemen. Ik word oud en ongemakkelijk, en voel het zelf dat het veelal mijn schuld is, als mijn nichten mij den kop op hol brengen... en dat gebeurt ook slechts zelden, vooral aan Martha, die veel te lieftallig... veel te zachtaardig...

(Ter zijde.)

Waar draaf ik heen?

(Luid.)

Je hebt dus eene allerverstandigste keus gedaan.

LOFFERS.
Het is te hopen dat Martha...

VAN HEUL.
Hm, daar ligt de knoop. Zij zal zeker geflatteerd zijn, zeer geflatteerd... maar... weet je wel, Loffers, dat ik slechts vijf jaar ouder dan gij, en toch al in de zestig ben?

LOFFERS.
Ja, ja, maar ik weet ook dat we den veertienden Junij haar negenëndertigsten verjaardag vierden; en dat, wat mij betreft, zoo wel bij Amor als bij Mars, een veteraan nog geen invalide is.

VAN HEUL.
Ik help het je wenschen. Wil ik Martha nu eens hier doen komen?

LOFFERS.
Wel neen; dat gaat zóó niet.

VAN HEUL.
Hoe dan? Laat er vooral geen gras over groeijen.

LOFFERS.
Er zal toch niet veel *periculum in mora* bestaan?

VAN HEUL.
Wie weet het?

LOFFERS.
Nu, dan ga ik nog maar even eene oude vrouw bezoeken, die aan den kanker ligt. Zoodra ik terugkom, waag ik den aanval op het maagdelijk hart.

(Af.)

Derde tooneel.

VAN HEUL

alleen, daarna KASPER.

Had ik dat kunnen denken! Wel mag men zeggen: ‘Een haas komt soms uit het hout springen, als de jager hem het minst verwacht.’ Die ouwe haas! Maar Martha!... De Hemel geve dat zij nog slechts eenigzins voor wederliefde... of hoe zal ik het noemen? vatbaar is, en *ja* zegt. Dan zullen nummer twee en drie spoedig volgen. Heerlijk vooruitzigt! Maar mijn oude vriend! Handel ik eerlijk? Mag ik hem zoo blindelings in de val laten loopen?

KASPER.
Mijnheer Pimping... ditmaal in het zwart. Ik geloof

dat hij meer rokken dan menig fatsoenlijk mensch hemden heeft.

VAN HEUL.
Laat hem binnen,

(KASPER af.)

Waarschijnlijk weêr om geld verlegen. Hoe kwam ik er toch toe, mij met zulke wezens, als dien Pimping en dien Osbroek, in te laten! Domme vraag! Moeten dan de kennissen mijner nichten de mijne niet zijn? Heeft de een Caroline niet, tot tweemaal toe, van een bal te huis gebragt? de andere Amaranthe eens in een stortregen zijn *parapluie* geleend? en kan een weldenkend oom zulke gewigtige diensten ooit genoeg vergelden?

Vierde tooneel.

VAN HEUL, PIMPING.

PIMPING.
Uw dienaar, mijn waarde heer van Heul! Altijd frisch en gezond? Dat verheugt me.

VAN HEUL.
Ja, zoo... op een kleine ongesteldheid na.

PIMPING.
Wie heeft die niet in dit *malicieus* klimaat! Wil men volmaakt gezond wezen, zoo ga men naar Frankrijk of Italië. Hoe varen de dames?

VAN HEUL.
Mijne nichten? Vrij wel.

PIMPING.
Dat is mij lief. Wist ge hoezeer mij uw aller welzijn ter harte gaat! Tot bewijs hiervan, kom ik u eene kleinigheid aanbieden, die dat welzijn bevorderen zal.

(Hij stelt hem drie fleschjes ter hand.)

VAN HEUL.
Wat is dat?

PIMPING.
Niets minder dan het alom vermaard elixir om lang te leven; eene Parijsche uitvinding van *monsieur* Grucu, *octroyé et breveté par Sa Majesté.* Men verhaalt er wonderen van. Niemand sterft, zoo lang hij die onschatbare *panacée* gebruikt.

VAN HEUL.
Waarlijk!

PIMPING.
De onfeilbaarheid van dat middel valt te minder te betwijfelen, daar het...

VAN HEUL.
Uit Parijs komt?

PIMPING.
Precies; *la fameuse capitale*, *le centre des lumières!...*

VAN HEUL.
Er gaat daar zeker eene heerlijke zon op, maar ook een legio dwaalsterretjes, die wij, om dat we aan zoo weinig flikkering gewoon zijn, de beleefdheid hebben voor zonnen aan te zien.

PIMPING.
Daar is waarheid in, mijnheer van Heul! Er loopt veel klatergoud onder het echte; maar heeft de wereld het toch niet aan de Franschen te danken, dat zij met zulke reuzenschreden op den weg der verlichting vooruitgaat? Vroegere eeuwen waren slechts wondereeuwen. De negentiende is die der rede, waarin men geene wonderen meer erkent. De metaphysica is thans gewone natuurkunde, en deze een algemeen ambacht geworden. Vroeger geloofde men alles, om dat men niets begreep; thans gelooft men alles, om dat men alles begrijpen kan, ziet men door eigen oogen, oordeelt men naar eigen bevinding, analiseert men de diepste verborgen-

heden der natuur, en doorgrondt men zelfs het schijnbaar verhevene en onbegrijpelijke der schepping.

VAN HEUL.

En al dat moois, apropos van uw maagelixir?

PIMPING.

Apropos van alles, wat de verlichte eeuw verbetert en volmaakt. Wij weten nu wat geest en wat stof is, hebben geleerd ons te verheffen tot het begrip van die eeuwige waarheden, die het bijgeloof te lang met zijne versierde leugens bedekte, en ons te ontdoen van die belagchelijke vormen en banden, waarmede eene kinderachtige Godsdienstleer...

VAN HEUL,

ernstig.

Mijnheer Pimping! ik heb u reeds meermalen gezegd en herhaal het u nogmaals, dat ik in uwe theoriën weinig behagen vind.

PIMPING.

En waarom niet? Godsdienstig ben ik zoo goed als eenig ander. Ik maak slechts gebruik van de vrijheid, die ieder denkend wezen...

VAN HEUL.

Een denkend wezen gaat niet verder dan hij denken kan.

PIMPING.

Wijs mij, bid ik u, de eindpalen van den menschelijken geest!

VAN HEUL.

Die eindpalen bestaan, mijnheer Pimping, al liggen ze ook nog zoo ver buiten ons beider gezigt.

PIMPING.

En moeten wij ons daarom door goochelaars en potsenmakers laten blinddoeken? en met den vulgairen mensch, al datgene voor eerwaardig houden, wat den spot des verstandigen opwekt?

VAN HEUL.

De verstandige spot niet; hij beklaagt of veracht... maar genoeg. Dank voor uw elixir. Ik zal er de proef van nemen, en, ik beloof u, het zal er de eer van hebben, zoo ik, even als dien onlangs gestorven Poolschen jood, honderd veertig jaren oud word.

(Hij legt de fleschjes op de kleine tafel.)

PIMPING.

Twijfel er niet aan. *Monsieur* Grucu heeft zijn halven leeftijd besteed om achter het geheim te komen van het *mechanisme*, dat de ziel met het ligchaam verbindt, en om het middel te vinden, waardoor dat *mechanisme* aan den gang kan blijven. *Honneur au genie*! Maar ik mag niet vergeten, dat ik u ook nog over eene andere zaak te spreken heb.

VAN HEUL.

Ik moet u verwittigen, mijnheer Pimping, dat ik op dit oogenblik, zeer schraal bij kas ben.

PIMPING,

ter zijde.

Tout comme chez nous!

(Luid.)

Eene reden voor mij om u het verschuldigd bagatel eerstdaags te rembourseren. Intusschen is het iets van vrij wat meer gewigt dat mij tot u voert.

VAN HEUL.

Dat is te zeggen?

PIMPING.

Ik kom u om de hand van Mejufvrouw uwe nicht verzoeken.

VAN HEUL.

Waarlijk? Hm!... Amaranthe vermoedelijk?

PIMPING.

Vergeef mij, ik bedoel Caroline.

VAN HEUL,

met misnoegen.

Caroline?... Mijnheer, uw aanzoek komt zoo geheel onverwacht...

PIMPING.
Ik wil u ook tijd laten om er over na te denken.

VAN HEUL.
Zeer vriendelijk, maar... om de waarheid te zeggen...

PIMPING.
Doe dat, mijnheer van Heul, ik bemin de waarheid.

VAN HEUL.
U ontbreekt een genoegzaam bestaan.

PIMPING.
Dat is zoo. Met eene jaarwedde van duizend gulden komt men niet ver.

VAN HEUL.
Dus begrijp je...

PIMPING.
Maar ik heb uitzigten.

VAN HEUL.
Die heeft iedereen.

PIMPING.
Men heeft mij beloofd...

VAN HEUL.
Dat doet iedereen.

PIMPING.
Met een weinig geld, zou ik eene *brillante entreprise* kunnen beginnen.

VAN HEUL.
Waarvan de uitslag onzeker is.

PIMPING.
Waarbij millioenen te winnen zijn.

VAN HEUL.
De jagt op millioenen is eene gevaarlijke jagt.

PIMPING.
Voor den vulgairen mensch, ja; maar wanneer men genie bezit...

VAN HEUL.
Bezit je dat?

PIMPING.
Een delicate vraag.

VAN HEUL.
Die toch zeer gepast is. Indien je een genie waart, zou ik misschien den hoed voor u afnemen, maar u ook stellig mijne Caroline weigeren.

PIMPING.
Dat is echt Hollandsch.

VAN HEUL.
Het kan zijn. Ik hou van het *positive*, vriendlief! Mijn nicht Amaranthe bezit ook genie, en wij weten waar dat heen leidt.

PIMPING.
Komen we, bid ik u, op Caroline terug.

VAN HEUL.
Het meisje is veel te jong.

PIMPING.
Te jong? Eenentwintig jaar!

VAN HEUL.
Jij zelf...

PIMPING.
Ben acht en twintig; een convenable ouderdom.

VAN HEUL.
In de eerste plaats, zou Caroline zelve moeten toestemmen.

PIMPING.
Zij heeft reeds toegestemd.

VAN HEUL,

verwonderd.

Hoe?

PIMPING.

A peu près althans, daar ze mij niet onduidelijk te kennen gaf...

VAN HEUL.

Je zult het u verbeeld hebben. Hoe het zij, ik mag niet vergeten dat ik, als oom en voogd van een ouderloos meisje, een vaderlijk regt over haar verkreeg, en dat ik de uitoefening van dat regt eenmaal zal moeten verantwoorden.

PIMPING.

Zou die verantwoording dan zoo zwaar vallen, indien ge mij hare hand schonkt?

VAN HEUL.

Welligt. Ik moet opregt zijn, mijnheer. Uw aanzoek heeft mij verrast, en de verrassing was niet aangenaam. U zou ik nimmer tot echtgenoot voor Caroline kiezen, en ik twijfel zeer of hare *caprices*, indien zij die al hebben mogt, zwaarder zouden wegen dan mijne bedenkingen. Evenwel, ik zal er haar over spreken.

PIMPING.

Doe dat, waarde heer, en je zult vernemen hoe zij over mij denkt, en dan ook zelf gunstiger over mij denken. Wat kan men mij ten laste leggen! Ik heb vijanden. Wie heeft die niet! Mijne zeden zijn onbesproken; mijne Godsdienstige beginselen, hoe ook door sommigen aangerand, wil ik voor elk redelijk mensch verdedigen, en, ik herhaal het, mijne uitzigten zijn schitterend. Koom dus van uwe vooringenomenheid terug, en laat ik u het geluk mijns levens te danken hebben.

(Af.)

Vijfde tooneel.

VAN HEUL,

alleen.

Welk een man voor Caroline! Zou zij hem waarlijk genegen zijn? Onbegrijpelijk! Van de dweepende Amaranthe, van de hopelooze Martha, zou ik zoo iets verwachten, en er misschien amen op zeggen, maar Caroline!... Het zal nooit gebeuren! Neen, nooit leen ik de hand tot zulk een huwelijk.

Zesde tooneel.

VAN HEUL, OSBROEK.

OSBROEK.
Pardon, mijnheer, dat ik zoo *militairement* koom binnenstormen.

VAN HEUL.
Luitenant Osbroek...

OSBROEK.
In eigen persoon. Mag ik zoo vrij zijn u een amicaal verzoek te doen?

VAN HEUL.
Welk, heer Luitenant?

OSBROEK.
Daar ik gevoeld, gemerkt en begrepen heb dat het de pligt van een man van eer is om zijne sentimenten, in zoo ver namelijk als hij die heeft, door... de banden van eene... even gewenschte als wenschelijke... dat is...

VAN HEUL.
Zeg maar ronduit wat u op het hart ligt.

OSBROEK.
Precies, het hart... dat is hier juist de *chose.* Welnu dan, zonder verderen omzwaai... dat je de vriendelijkheid hebt mij uwe nicht ten huwelijk te geven.

VAN HEUL.
Mijne nicht?... Ga zitten, mijnheer Osbroek.

OSBROEK.
Pardon; ik zal u niet lang ophouden, daar ik naar de parade moet.

VAN HEUL.
Zoo, zoo! Dus... Je bedoelt zeker Amaranthe?

OSBROEK.
Merci, Caroline.

VAN HEUL,

gemelijk.

Alweêr Caroline!

OSBROEK.
Hoe alweêr? Het is immers voor het eerst dat ik u daarover aanspreek?

VAN HEUL.
Zonderling!

OSBROEK.
Is het zonderling dat een man van eer uw neef wil worden?

VAN HEUL.
Dat is te zeggen...

OSBROEK.
Of val ik u misschien wat te plomp op het lijf? *Pardon*, ja, ik had beter gedaan een bataillon mooije woorden *en tirailleur* vooruit te zenden, maar dat wapen hou ik er niet op na, en ik denk dat wij het, zonder dat, wel eens zullen worden.

VAN HEUL.
Wij, maar Caroline?

OSBROEK.
Ik heb gemeend te kunnen merken, voelen en begrijpen dat ze mij genegen is.

VAN HEUL.
U ook al? Dat is verbazend!

OSBROEK.
Hoe zoo? Geloof me, mijnheer van Heul, wij militairen weten met het vrouwelijk hart om te springen als met eene vijandelijke batterij. *En avant! Marche!* en ingepakt!

VAN HEUL,

het hoofd schuddende.

Ingepakt!

OSBROEK.
Derhalve kun je u volkomen gerust stellen.

VAN HEUL.
Mijnheer Osbroek, uw aanzoek vereert ons.

OSBROEK.
Dat is me lief.

VAN HEUL.
Ik hou u voor een fatsoenlijk man.

OSBROEK.
Daar doe je wel aan.

VAN HEUL.
Maar ik voorzie onoverkomelijke hinderpalen....

OSBROEK.
Laat mij die uit den weg ruimen, *militairement.*

VAN HEUL.
Een medeminnaar kon....

OSBROEK.
Dien breek ik den hals.

VAN HEUL.
Ik zelf zou zwarigheid kunnen maken....

OSBROEK.
Je zoudt verkeerd doen. Een braaf Officier! Een man van eer!....

VAN HEUL.
Hoe het zij, de zaak is gewigtig....

OSBROEK.
Toegestemd.

VAN HEUL.
Vereischt ernstige overweging.

OSBROEK.
Niets belet u ook om ernstig te overwegen. Neem er uw tijd voor, mijnheer van Heul! Zoodra de parade afgeloopen is, kom ik uw antwoord halen.

VAN HEUL.
Maar....

OSBROEK.
Vroeger zal ik niet kunnen.... *Pardon...* de dienst gaat voor alles.

(Af.)

Zevende tooneel.

VAN HEUL,

alleen.

Wat overkomt me! Drie minnaars in een half uur!... Maar welke minnaars!... En ware het nog op Martha of Amaranthe gemunt!... Hoe zal ik mij het best van dat elixirmannetje en dien ijzervreter ontslaan!... Indien ze elkander eens uitdaagden en doodschoten.... De wereld zou er slechts een zwetser en een vrijgeest bij verliezen; maar als Osbroek zijn knevels opstrijkt, kiest Pimping het hazepad, en dan blijf ik nog met den Luitenant aan mijn hals! Zal ik dan ook voor zijn knevels moeten onderdoen, of?... Regt zoo, een *duel*! dat ontbreekt er nog aan. Verwenschte positie! Het is onchristelijk naar iemands dood te verlangen, maar ik mogt wel lijden dat ze mijn tegenvoeters waren. En Caroline! Zou zij inderdaad zoo ligtzinnig geweest zijn van beiden hoop te geven?

Achtste tooneel.

VAN HEUL, MARTHA, AMARANTHE.
(Beide de Nichten omhelzen hem.)

MARTHA.

Goeden morgen, lieve, beste oom! Wij vernemen van Rosine, dat je, de Hemel zij geloofd, weêr volkomen hersteld zijt.

AMARANTHE.

Met geestdriftvollen wellust vernam ik zulks! De droefheid had uitgeweend, nu kon ook de vreugd hare tranen storten, zalige tranen, tolken van de zaligheid des gemoeds, tranen van verrukking, van dankbaarheid en liefde, die, zoo als Gesner zegt....

MARTHA.

En van echt christelijke liefde! Ook ik heb die geweend, nadat ik vier dagen lang, in stille verzuchtingen...

VAN HEUL.

Dank je, kinderen; uwe bedoelingen zijn goed, dat is te zeggen.... je meent het zoo kwaad niet. Ik moet u evenwel doen opmerken dat ik tranen noch verzuchtingen behoefde. Ik had hulp noodig, en deze heeft Caroline mij verstrekt.

AMARANTHE.

Die lieve, goede, gevoelige Caroline!

MARTHA.

Dat brave meisje!

AMARANTHE.

Ik zal haar verheerlijken in mijne gedichten.

MARTHA,

snuift.

Ik haar gedenken in mijne gebeden.

AMARANTHE.
Eene Engel! Jammer slechts dat zij niets genialisch bezit!

MARTHA.
En helaas! zoo weinig zorg draagt voor haar eerlijken naam en onsterfelijke ziel.

(zuchtend.)

Die wereld! Die wereld!

VAN HEUL.
Maar bedenk, lieve nichten, dat Caroline achttien jaar jonger is dan gij.

AMARANTHE.
Dan Martha althans.

MARTHA.
Daarom juist; een gevaarlijke leeftijd!

AMARANTHE.
Die, zoo als Rousseau zeide....

VAN HEUL.
En, antwoordt me eens opregt... waart gij, op dien leeftijd veel beter dan zij?

MARTHA.
Waartoe, beste oom, mij een dolk in het hart gestoken! Ja, diep was ik gezonken! Wee mij, indien ik dat ontkende; maar de geest heeft mijn verstand verlicht en mijn hart gezuiverd, en van de zonden mijner jeugd, is mij, de Heer zij geloofd, niets meer bijgebleven dan een opregt, christelijk berouw.

AMARANTHE.
Ook ik was een arm, prozaïsch schepsel, verzot op valschblinkend klatergoud; maar later leerde ik denken en gevoelen, en mij verheffen tot die hoogere sfeer, tot dat aesthetisch standpunt, van waar ik thans op deze ijdele, nietige wereld neêrzie.

VAN HEUL.
En ook op uw ouden oom, niet waar?

AMARANTHE.

Hoe zielpijnigend onbillijk! Heb ik dan in uwe wreede ongesteldheid minder deel genomen, omdat ik mij niet, zoo als Caroline deed, en ieder ander gedaan kon hebben, aan uwe sponde nederzette, om u, nu en dan, het hoofdkussen eens op te schudden, en medicijnen toe te dienen?

VAN HEUL.

Waarom gaf je mij dat gering blijk van liefde niet! Een paar uren slechts!...

AMARANTHE.

Onmogelijk! Ach, het schouwspel uws lijdens zou mijn gevoelig hart gebroken hebben! Het ware bezweken, indien ik mijn overkropten boezem geen lucht had kunnen geven door de Hemelsche kanalen der poëzie en toonkunst! Ik sloot me dus in mijn studeervertrek op; Apollo en Euterpe waren mij gunstig, en ik componeerde deze *Stances* op uwe gelukkige herstelling.

Zij reikt hem een rolletje papier toe.

MARTHA.

Ook ik zonderde mij af, daar ons aller bijzijn u toch gehinderd zou hebben....

AMARANTHE.

Natuurlijk.

MARTHA.

U vooral rust behoefde....

AMARANTHE.

Och ja, zoete, stille rust!

VAN HEUL.

Dat is te zeggen....

MARTHA,

snuift.

En opdat mij niets zou storen in de vrome gebeden, die ik voor u ten Hemel zond....

VAN HEUL.

Goed, maar een enkele maal had je toch....

MARTHA.

Nog meer heb ik voor u gedaan. Zie hier eene lijst van vijf en tachtig Godvreezende huisgezinnen, waaraan ik aalmoezen heb doen uitdeelen, ten einde zij hunne vurige gebeden met de mijne zouden vereenigen.

Zij toont hem eene lijst.

VAN HEUL,

die inziende.

Honderd gulden!

(met misnoegen.)

Hm!... Nu, het is wèl.

(Hij gaat naar de secretaire en haalt er een bankbillet uit, dat hij aan MARTHA *geeft.)*

MARTHA, daar hebje die honderd gulden terug. Ik hoop dat ze goed besteed zullen zijn, maar... kinderen, om u de waarheid te zeggen... ik hou weinig van muzijk, en nog minder van betaalde gebeden.

MARTHA.

Oom, oom, bezondig u niet!

AMARANTHE.

Dat ik mijne goede bedoelingen zoo miskend moet zien!

VAN HEUL,

met toenemend misnoegen.

Daden zijn mij liever dan woorden.

MARTHA.

Waarvoor hou je mijn gebeden dan?

AMARANTHE.

En mijne compositie?

VAN HEUL.

Een en ander voor...

(hij bedwingt zich.)

AMARANTHE.

Den ganschen nacht, bewoog ik mij in het rijk der phantasie, terwijl mijne scheppende idealen...

MARTHA.

Drie nachten achtereen, lag ik, met opgeheven armen, in ootmoed neêrgeknield...

VAN HEUL,

uitbarstende.

Genoeg! die schijnheiligheid verdraag ik niet langer.

MARTHA.

O gruweltaal! wee mij!

AMARANTHE.

Oom!

VAN HEUL.

En gij, Amaranthe, kunt uwe sentimentele *tirades* aan de liefhebbers verkoopen; aan mij niet.

AMARANTHE.

Dat is te veel voor mijn gevoelig hart!

Zij valt in schijnbare flaauwte op de canapé neder.

MARHTA,

naast haar zuster nedervallende.

En voor het mijne!

VAN HEUL.

Bravo! Daar liggen ze, en ik zou van ontsteltenis al naast haar liggen, indien ik aan die tooneelen niet zoo gewoon ware. Nu! zal het nog langer duren?

(Hij roept aan de deur.)

Rosine!... Een gevoelig hart, zegt zij.... Hm, menig gevoelig hart is, regt op den keper beschouwd, niets meer dan een zwak zenuwgestel... maar ik ging toch wat te ver... Oude vrijsters moet men iets toegeven.

(Weder naar buiten roepende,)

Rosine!

Negende tooneel.

DE VORIGEN, ROSINE.

ROSINE.

Mijnheer!... Ohé! Allebei te gelijk!

VAN HEUL.
Alweêr de oude historie! Spoedig, *eau de cologne* en azijn gebragt!

(ROSINE af.)

AMARANTHE,

de oogen openende en verwilderd rondziende.

Waar was ik! waar ben ik!

VAN HEUL,

ter zijde.

Ah, de azijn werkt al.

(luid)

Hoe gaat het nichtje? Iets beter?

AMARANTHE.
Wat is er met mij gebeurd!

VAN HEUL.
Niets van aanbelang; eenige onaangename woorden...

AMARANTHE.
De looden hand des noodlots drukt zwaar op mij!

ROSINE.
Hier is azijn en *eau de cologne.*

AMARANTHE,

neemt de eau de cologne.

Geef!

(zij ruikt er aan)

Ha, dat doet mij goed! Wat heb ik geleden! En nog!... Bleck verdriet en knagend hartzeer slepen mij ten grave!... Geduld!

(zij staat langzaam op.)

Rosine, geleid mij naar mijne kamer! Je zult me een paar zangen uit *Feith's Eenzaamheid* voorlezen.

VAN HEUL,

goedig.

En als ze dat gedaan heeft, zing je mij uwe *Stances* eens voor, niet waar?

AMARANTHE.
Ach, ik ben grenzeloos ongelukkig!

Zij gaat langzaam heen, op ROSINE *steunende*

Tiende tooneel.

VAN HEUL, MARTHA.

VAN HEUL.

Het oude liedje! Nu nog deze!... Martha!

(Hij ligt hare armen op, die zij weder vallen laat.)

Martha! Nichtje Martha!... Zou het met deze ernst zijn?

(Hij besprengt haar aangezigt met azijn.)

MARTHA,

verschrikt, de oogen openende.

Waar ben ik! Wat wil men van mij!

VAN HEUL.

Niets kwaads. Wat maak je een beweging! Bedaar, kindlief! Je bibbert als een jong hondje, dat uit het water komt. Wacht eens...

(Hij neemt een der fleschjes van PIMPING en draait er de kurk af.)

Neem hier gaauw een slokje van; dat zal u goed doen.

MARTHA,

doet het, en trekt allerlei gezigten.

Boe! Br!... Brandewijn! Ik sterf!

VAN HEUL.

Integendeel, je zult er lang van leven.

(op de étiquette wijzende.)

Zie maar!

MARTHA.

Lang leven? Ik?... Ziel en ligchaam bezwijken! Ik voel het! Mijn einde is nabij!... De wil des Hemels geschiede!

VAN HEUL.

Kom, kom, zoo erg zal het nog niet zijn. Sta op, lieve Martha!

(hij helpt haar op de been)

Zoo!... Ik was een weinig driftig geworden.... Laten we alles nu maar vergeven en vergeten.

MARTHA.

Ik vergeef van ganscher harte, u, al mijne vijanden en vervolgers. Haten kan ik niet, maar vergeten ook niet.

VAN HEUL.

Het is wel de moeite waard! Toegegeven dat ik al eens ongelijk heb gehad.... en ik begin het nu ook zelf in te zien, dat uwe gebeden mij meer goed gedaan hebben dan de medicijnen van Loffers, vooral die verwenschte aderlating...

MARTHA.

Niet verder! Welk een taal! Spaar mij!... of ga maar voort! Het voegt der vrome Christin te lijden en te zwijgen

VAN HEUL.

Mal schaap, wat lijdt ge dan? Ben ik dan een tiran over u? Doe ik niet alles wat jij en je zusters van mij verlangen?... Nu, hoe kijkje zoo angstig, zoo verwilderd?

MARTHA.

Dat de Hemel mij bijsta!... Het was een vreesselijke droom! Neen, geen droom, een verschijning was het! Mijn goede engel in strijd met satan, en satan verwon! Wee mij!

VAN HEUL,

ter zijde.

Van die gekheid moeten we partij trekken.

(luid.)

Het is inderdaad verschrikkelijk! Heb je vroeger meer zulke verschijningen gehad?

MARTHA.

Nooit.

VAN HEUL.

Zij geeft stof tot nadenken. Ja, lief kind, satan is een ongemakkelijke knevel, vooral voor jonge meisjes. Menige goede engel heeft den strijd niet doorgestaan. Als zijn geduchte klaauwen zich naar het lammetje uitstrekken...

MARTHA.

Wee mij!

VAN HEUL.

Goed; ik hoor het gaarn dat je angst voor hem hebt, maar het staat ook aan u, om een dam tegen hem op te werpen, die; althans provisioneel, al zijn booze aanvallen verijdelt.

MARTHA.

Welken, oom?

VAN HEUL.

Het huwelijk, Martha! Nu, kijk maar zoo zuinig niet. Op uw leeftijd, kan een praatje over het huwelijk toch geen schrik meer aanjagen.

MARTHA,

snuift.

Vergeef mij, oom, maar daar ik besloten heb al het wereldsche vaarwel te zeggen...

VAN HEUL.
Het huwelijk is immers eene hemelsche instelling?

MARTHA.
Dat kan wezen; evenwel...

VAN HEUL.
En je bent toch nog niet te oud om een man gelukkig te maken, en wederkeerig, door de genoegens van den echt....

MARTHA.
Ik bid u...

VAN HEUL.
Kom, Martha, wees eindelijk eens zoo verstandig van in te zien dat eene oude vrijster niet veel meer dan een dooden boom in den boomgaard beteekent.

MARTHA,

geraakt.

Zou een oude vrijer zooveel meer beteekenen?

VAN HEUL.
Dat is te zeggen.... als je dat op mij toepast, dien je te weten dat er nog een hemelsbreed onderscheid, tusschen een oude vrijer en een weduwenaar is.

MARTHA.
Hoe het zij, lieve oom, ik voel geen de minste roeping...

VAN HEUL.
Gekheid, kind! Onderstel eens dat zich eene geschikte partij voor u opdeed!...

MARTHA.
Waartoe dat te onderstellen!

VAN HEUL.
Zich reeds opgedaan had!

MARTHA,

met drift.

Hoe, oom? Wat zeg je daar!

VAN HEUL.

De waarheid, Martha! Het verheugt me, u, met een pretendent geluk te kunnen wenschen.

MARTHA,

met moeite haar vreugd verbergend.

Goede Hemel! Zou inderdaad!... Zou.... Geloof toch, lieve, beste Oom, dat het mij.... geheel onverschillig is.... en... als ik vragen mag... wie is de jongeling, die zich vermeet naar mijne hand te dingen?

VAN HEUL.

Die jongeling... hm... is een jongeling... die eigenlijk geen jongeling meer is... dat is te zeggen... docter Loffers.

MARTHA,

zigtbaar te leur gesteld.

Wat? Durft Loffers?... Ik had van een man als hij, meer christelijke ingetogenheid verwacht.

VAN HEUL.

Hoe breng je die ingetogenheid hier te pas?

MARTHA.

Een man van zijne jaren...

VAN HEUL.

Ik begrijp dat je hem een twintig jaar jonger zoudt verlangen; evenwel...

MARTHA.

Ik verlang hem in 't geheel niet. Zoo'n bejaard en wijs man moest zich te zeer boven de zwakheden en ijdelheden der wereld verheffen, om aan een huwelijk te denken.

VAN HEUL.

Je zoudt gelijk hebben, indien hij een piepjong meisje had gevraagd, maar u, die toch....

MARTHA,

spijtig.

Al overbejaard ben, wil je zeggen, alleen nog maar goed genoeg om de meiden op de vingers te zien, en thee te schenken.... Het zij zoo, oom, maar daartoe behoef ik mij niet in het huwelijk te begeven.

VAN HEUL.

Hoor eens, Martha, de zaak is dubbel waard dat je haar rijpelijk overweegt. Loffers is een braaf man, die een mooi stuivertje bezit en bovendien eene goede *affaire*... dat is te zeggen praktijk heeft. Hij moge geen Adonis, en al een weinigje in de vijftig wezen, maar we zijn ook niet op de wereld om alles zoo naar onzen zin te hebben. Laat er dus uwe gedachten nog eens ernstig over gaan, en houd u op zijne declaratie voorbereid. Ik ga me intusschen van mijn kabaai ontdoen, want het lust me niet langer den zieke te spelen.

(Af).

Elfde tooneel.

MARTHA,

alleen.

Die ouwe vent!

(Zij snuift.)

Is het dan al zoover met mij gekomen?... Wat ben ik dwaas geweest!... Hij moet al naar de zestig loopen!

(Zij snuift weder.)

Zou het wel veel beter wezen zoo'n man dan geen man?

(Zij gaat naar de tafel, neemt de elixirfleschjes in de hand, en zet het aangebrokene voor den mond.)

Br... wat is dat goed goddeloos sterk!... maar het smaakt toch zoo kwaad niet, en het moet heerlijk voor de zenuwen zijn. Ik zal die fleschjes maar meêpakken.

Zij gaat langzaam heen.

Einde van het eerste Bedrijf.

Tweede bedrijf.

Eerste tooneel.

WILMAN, KASPER, opkomende.

KASPER.

Welkom, welkom, Kareltje.... mijnheer Karel.... mijnheer Wilman wil ik zeggen. Hoe vaar je? Hoe gaat het? Ga toch zitten, bid ik u. Wat ben ik blij dat ik je eindelijk eens weêrzie! Het wordt den achttienden, meen ik, al vier maanden, dat je niet in den Haag bent geweest. Wil je ook wat gebruiken? En hoe vaart Sultan? Een glas madera met een beschuitje? Zijn moeder, het arme dier, ligt in den stal van ouderdom te sterven! Ze gaat met November ook al in haar een en twintigste....

WILMAN.

Een mooije ouderdom voor een hond.

KASPER.

Niet waar? kijk,

(weemoedig)

Ik zou wel eens willen weten, mijnheer Karel, waarom een mensch zooveel ouder dan een hond moet worden.

WILMAN.

Waar denk je aan, Kasper!

KASPER.

Je hebt gelijk. Nu moet ik alleen aan u denken, den gelukkigen tijd herdenken, toen ik u Kareltje mogt noemen. Je bent nu een heer, een rijk heer geworden, en ik ben gebleven die ik was en altijd blijven zal; maar je hebt den oude nog lief, niet waar? en hij mag u ook nog liefhebben?

WILMAN,

hem de hand drukkende.

Beste Kasper!

KASPER.
Wat zal mijnheer blij zijn!

WILMAN.
Hoe gaat het hem?

KASPER.
Vrij goed; hij is een weinig ongesteld geweest....

WILMAN.
En de jufvrouwen?

KASPER.
De twee oudsten krijgen nu en dan appelflaauwten als ze haar zin niet krijgen. Caroline houdt zich het best van allen, schoon zij zich het minst in acht neemt.

WILMAN.
Hoe zoo?

KASPER.
Wel, met alle weêr en wind loopt ze uit, dan hier, dan daar, dan overal, en altijd zoo dunnetjes gekleed... Ik wit wedden dat mijn blaauwe duffel zwaarder weegt dan haar gansche garderobe.

WILMAN.
Wel, wel!... en hoe gaat het u, oude vriend?

KASPER.
Mij? hm! op mijn jaren en likdorens na, nog al redelijk, wat mijn gezondheid betreft, maar de rest!...

WILMAN.
Welke rest?

KASPER.
Een hondenleven!

WILMAN.
Bah! Zou mijnheer van Heul, die zoo goed is?...

KASPER.
Juist, dáár zit het hem, Kareltje! Indien hij wat minder goed ware, zou ik het zoo kwaad niet hebben. Begrepen?

WILMAN.
Niet volkomen. Zijn u welligt de overige dienstboden vijandig?

KASPER.
Phoe! over deze ben ik nog meester gebleven. Als ik het je zeggen moet.... het zijn de jufvrouwen.

WILMAN.
Die zullen u toch het leven zoo bitter niet maken?

KASPER.
Dat weet de goede God, en de oude Kasper voelt het. Ja, beste jongen, het gaat hier al wonderlijk toe. Indien mijnheer nog slechts meester in zijn eigen huis ware....

WILMAN.
Maar waarover heb je dan te klagen?

KASPER.
Over alles en over allen. Martha, die de vroomheid zelve schijnt, heeft den duivel in het lijf!

WILMAN.
Maar Caroline?

KASPER.
Amaranthe, die zoo wijs is, dat ze de vrouw van Salomo had kunnen zijn.... Och, dat zij het geweest ware!

WILMAN.
Maar Caroline?

KASPER.
Een modepopje, een ligtzinnig gekkinnetje, dat mij al zoo erg plaagt als de anderen, met dat onderscheid misschien dat zij het zoo erg niet meent.

WILMAN.
Zij was zoo'n goed meisje!

KASPER.
Zij mag het nog wezen, en de anderen ook, maar voor mij deugen ze geen van drieën,

(geheimzinnig en vertrouwelijk)

en voor u ook niet.

WILMAN.
Maar Caroline?...

KASPER.
Is de beste van de drie; dit is alles wat ik er van zeggen kan; maar nu ga ik mijnheer roepen.

(Er wordt hard gescheld.)

Ha! Jufvrouw Martha! Haar schel doet me altijd schrikken, en toch hoor ik ze liever dan haar stem.

Er wordt tweemaal gescheld.

WILMAN.
Ze schijnt vrij ongeduldig.

KASPER.
Tweemaal... dat was jufvrouw Caroline.

(Er wordt weder eens gescheld.)

Nu Martha weêr!... Ja, ja, een hondenleven!

(Af.)

Tweede tooneel.

WILMAN,

alleen.

Is het hier zóó gesteld! Geen meester in zijn eigen huis! Ik voorzag het. Ongelukkige vriend! En Caroline ook! Caroline!... maar wat zegt het dat een te regtzinnige oude haar ligtzinnig noemt! Haar hart kan niet bedorven zijn.

Derde tooneel.

WILMAN, VAN HEUL, met drift opkomende.

VAN HEUL.
Karel hier?

(hem met hartelijkheid de hand schuddende.)

Van harte welkom, beste jongen! Eindelijk kom je uw ouden vriend dan nog eens bezoeken! Hoe gaat het? Hoe gaat het?

WILMAN.

Met mij heel goed. U is eenigzins ongesteld geweest...

VAN HEUL.

Bah! eene ongesteldheid, die alleen iets te beduiden had, omdat ik mijn docter een daalder per visite betaal; en hoe gaan de zaken, Kareltje?

WILMAN.

Bij voortduring allergunstigst. Dit jaar heb ik weêr aanzienlijke winsten gedaan.

VAN HEUL.

Braaf! En ik zit hier, als een emeritus kassier, mijn couponnetjes te knippen! O, o!

WILMAN.

Aan u heb ik het te danken dat ik een welgesteld man ben geworden. Zonder de ruime voorschotten, die uwe goedheid mij geheel renteloos...

VAN HEUL.

Zwijg toch stil! Heb ik dat geld niet lang terug, en heeft het u geen zegen aangebragt? Dit is mij rente genoeg. Als een arm, ouderloos knaapje, nam ik u op mijn kantoor; weldra onderscheidde ik u van mijne overige bedienden, kreeg u lief, en legde mij de verpligting op om als vader voor u te zorgen. Toen ik mijne zaken aan kant deed, moest ik u dus immers wel in staat stellen om de uwe te beginnen? Maar moest ik daarbij ook mijn eigenbelang beoogen? u behandelen als of je mij vreemd waart? Foei! Had ik nog kinderen gehad... maar dit doet me denken dat ik drie nichten heb, naar wier welstand je nog niet eens gevraagd hebt.

WILMAN.

Vergeef mij, Kasper heeft mij wegens haar al gerust gesteld.

VAN HEUL.

En geen kwaad van haar gesproken? Goede oude! Ze maken het hem wel eens wat benaauwd... Ik zelf on-

dervind, nu en dan, dat drie jonge meisjes een zware ballast voor een oud schip zijn, zoodat ik soms alle zeilen moet bijzetten om koers te blijven houden.

WILMAN.

Ik ben zeer verlangend de dames te zien.

VAN HEUL.

Waarlijk jongen? Het verheugt me dat je nog belang in haar stelt. Het zijn ook zulke goede meisjes... dat is te zeggen Caroline. Een engeltje! Zoo dikwijls spreekt ze over u, Karel! Nu, ze weet ook hoe gaarn ik over u hoor spreken... en soms verbeeld ik mij dat zij het niet alleen om mij doet... en dan geef ik mij over aan eene gedachte, die mij zoo gelukkig maakt! dan denk ik: Karel zal mij eenmaal Oom noemen, en ik zal hem als vader, blijven liefhebben.

WILMAN.

Hoe, mijnheer? zoudt ge uw goedheid zoo ver drijven van mij eene uwer nichten?...

VAN HEUL.

O, wat dat betreft, alle drie.... dat is te zeggen.... ik wil hiermêe maar te kennen geven, hoezeer mij haar en uw geluk ter harte gaat. Martha en Amaranthe zijn wat oud voor u, maar Caroline!... Jongenlief, hoe zou ik den dag zegenen.... maar ik ga te ver. Zulke zaken moeten buiten mij omgaan. Laten we nu eens bedenken wat we vóór den eten zullen uitvoeren. De meisjes zijn zeker aan haar toilet of bezigheden.... Ze zijn zeer huishoudelijk, Karel, even als mijn goede brave vrouw.... dat is te zeggen... op eene andere manier; maar wat dunkt u? wil ik eens laten inspannen? we hebben nog juist den tijd om heen en weêr naar Scheveningen te rijden.

WILMAN.

Zeer gaarne.

VAN HEUL schelt.

Vierde tooneel.

DE VORIGEN, GEORGE.

VAN HEUL.
Kasper!... Is Kasper niet hier?

GEORGE.
Jufvrouw Caroline heeft hem naar de *marchande* gezonden.

VAN HEUL.
Die oude man! Kon zij u niet zenden?

GEORGE.
Ik moet, voor jufvrouw Martha, zes nieuwe leerredenen opensnijden, en haar kanarievogels te eten geven.

VAN HEUL.
Zoo, zoo!.... Laat de koetsier terstond met de kales voorkomen.

GEORGE.
Hij rijdt jufvrouw Amaranthe naar het museum.

VAN HEUL.
Loop dan naar den duivel.... dat is te zeggen naar jufvrouw Martha; vertel haar dat de heer Wilman hier is, en zorg vooral dat de keukenmeid het weet, hoor je? en jufvrouw Caroline ook.

(GEORGE af.)

Beste vriend, wat spijt het me dat we nu niet rijden kunnen!

WILMAN.
Opregt gesproken, deed ik liever eene frissche wandeling.

VAN HEUL.
Waarlijk? Nu, dan komen we best overeen. Ik kan ook geen behagen vinden in dat eentoonig wielengesnor, in dat snel vooruitgaan, terwijl ik gemakkelijk zitten blijf. Daarom laat ik mijn rijtuig ook zoo zelden voor-

komen, dat mijne nichten er altijd, zonder mijn verlof, gebruik van kunnen maken. Jammer evenwel dat Amaranthe nu juist.... maar, zoo als je zegt, een frissche wandeling is veel aangenamer. Op marsch dus!

Vijfde tooneel.

DE VORIGEN, CAROLINE.

CAROLINE.

Lieve, beste Oom, nu zul je mijn smaak bewonderen...

(met een blijden uitroep)

Wilman!

(Zij gaal naar hem toe, en reikt hem de hand.)

Hartelijk welkom! Hoe gaat het u?

WILMAN.

Opperbest! en u, jufvrouw Caroline?

CAROLINE.

Hoor eens, oom, hoe beleefd hij mij doet gevoelen dat ik zoo onbeleefd was hem kortaf Wilman te noemen. Voor een meisje van de residentie was het ook onvergeeflijk.

WILMAN.

Altijd nog dezelfde spotster.

CAROLINE.

Als men er mij aanleiding toe geeft, Wel-Edel-Gestrenge Heer! want je bent immers kapitein van uwe Rotterdamsche schutterij geworden?

VAN HEUL.

Een malle betrekking voor een koopman; maar ik vind het niet lief van u, die elkander in zoo lang niet gezien hebt, dat je al zoo dadelijk uw kleinen oorlog aanvangt.

CAROLINE,

Wilman de hand biedende.

Welnu, kapitein, om oom te believen, stel ik u den vrede voor.

WILMAN

kust hare hand.

En ik ratificeer dien, om mij zelf te believen.

VAN HEUL.

Zoo is het goed. Die nu weêr mijnheer of jufvrouw zegt, verbeurt drie gulden aan de armen. Caroline, we gaan, vóór den eten, nog eens de vijvers rond. Ik zou je wel voorstellen om meê te gaan, maar de keukenmeid heeft zeker nog eene conferentie met u te houden.

CAROLINE.

O, dat is al afgesproken,

(LOFFERS nabootsende.)

Een weinig appelmoes, een stukje malsch, mager kalfsvleesch, een zacht eitje....

VAN HEUL.

Maak me niet razend, zottinnetje! wees gewaarschuwd dat, zoo er aan ons *diner* het minst ontbreekt, ik u een week lang op water en brood zet; maar, apropos, vertel me nog eens gaauw, waarin ik zoo goed zal moeten zijn uw smaak te bewonderen....

CAROLINE,

hem liefkozende.

Ah ja! Beste oom, wat zul je opkijken! Wacht nog maar vijf minuten. De oude Kasper is al met twee doozen op weg. Hier zijn vast de rekeningetjes.

Zij geeft hem die.

VAN HEUL

ziet ze in.

Chapeau d'hiver.... pélerine.... manchettes etc.... totaal drie en vijftig gulden, tachtig cents.

CAROLINE.

Ik heb ze maar doen quiteren, daar je mij verboden hebt iets op crediet te nemen.

VAN HEUL.

Ja, ja; je verzuimt niet mij geregeld, om de zes weken, een dergelijk bewijs van uwe gehoorzaamheid te geven; maar drie en vijftig gulden!... Je hakt er wat diep in, kindlief!

CAROLINE.
Wat scheelt dat! Het is immers op korting van mijn maandgeld?

VAN HEUL.
Dat je reeds jaar en maand vooruit hebt, of denk je bij geval dat ik niets meer van het boekhouden versta? Nu, ditmaal zal ik het geld nog zenden, maar wees voortaan wat spaarzamer.

CAROLINE.
Spaarzamer? Men moest mij over mijne spaarzaamheid prijzen, daar, volgens de verzekering der *marchandes*, alles wat ik gekocht heb, nog ten minste drie maanden in de mode zal blijven.

VAN HEUL,

tot Wilman.

Wat zeg jij daarvan?

WILMAN.
Beste vriend, een kapitein heeft zoo weinig verstand van het dames toilet.

CAROLINE.
Goed geantwoord, Wilman; nu merk ik dat de vrede u ernst is.

VAN HEUL.
Pas maar op dat ik u den oorlog niet verklaar.

CAROLINE.
Je zult wel wijzer zijn, lief oompje, als je eerst eens bedenkt op wien de kosten zouden neêrkomen.

VAN HEUL.
Ze heeft waarachtig gelijk, en de vrede kost me al genoeg. Kom, Kareltje, het wordt zaak dat we ons uit de voeten maken.

VAN HEUL en WILMAN af.

Zesde tooneel.

CAROLINE

alleen.

Kareltje! Ha, ha, ha! Bejaarde lui denken dat kinderen altijd kinderen blijven, omdat ze zich niet kannen verbeelden dat zij zelve oud worden. Kasper blijft lang weg. Wat zal die *pélerine* geadmireerd worden! Maar *madame* Tullegout is ook peperduur. Aan Wilman heb ik het te danken dat de rekeningetjes zoo in genade zijn aangenomen. Geen zuur gezigt zelfs! Die goede oom! Het haalt me een dozijn kusjes uit. Nu, die zal hij toch hebben! Wat zal Wilman's bezoek ons huis in rep en roer brengen! Hoe zullen Martha en Amaranthe om zijn hart twisten! En ik dan!... Als kinderen hadden we elkaâr reeds zoo lief! Zou ik hem nu minder lief moeten hebben, omdat hij een knappe jongen geworden is? Foei! Ware hij niets meer dan dat geworden!... Mijne gedachten moeten ernstig zijn als ik aan hem denk. O, dat hij mij begreep! dat ik hem mogt doen gevoelen hoe lief ik hem heb! Men noemt ons godinnen en engeltjes! verstandige mannen zelfs kennen ons, bij de kroon der schoonheid, den scepter der liefde toe... en evenwel mogen wij, arme meisjes, eerst dan beminnen, als men goedvindt ons te beminnen. Hoe onbillijk!

Zevende tooneel.

CAROLINE, KASPER, met twee groote doozen, die hij vrij onzacht nederzet.

KASPER.

Daar liggen ze, en..

(hij zoekt in zijne zakken.)

Waar heb ik dien brief nu gelaten!

CAROLINE.
Welken brief?

KASPER.
Wel, een brief voor u, dien Rosine had aangenomen...

(hij slaat op zijne zakken.)

Hier niet, daar niet... ik zal hem verloren hebben.

CAROLINE.
Een brief aan mij?

KASPER.
Gelukkig dat het er geen voor mijnheer was. Aan u, aan een jong meisje, heeft men toch geen geheimen te schrijven.

CAROLINE.
Dat kon je wel eens mis hebben.

KASPER.
Ei? In dat geval, zon het misschien niet kwaad wezen dat ik hem verloren had; maar wacht eens... ik had hem waarachtig in mijn broekzak gestoken.

Hij geeft haar den brief.

CAROLINE.
Dank je Kasper; maar waarom brom en knorje weêr zoo?

KASPER.
Vervloekte doozen!

CAROLINE.
Het was toch geen zware last.

KASPER.
De last was het niet, maar de omvang. Ik geloof dat ik al mijn pezen verrekt heb.

CAROLINE.
Dan moet je met de linnenmeid maar eens een uurtje mangelen, om ze weêr in de plooi te brengen.

KASPER.
Mangelen, juffertje? Zie je dan niet dat ik dood af ben?

CAROLINE.
Dood af? Arme Kasper, hadt je 't maar gezegd!

KASPER.
Ja, je zegt altijd dat ik het had moeten zeggen... als het gedaan is.

CAROLINE.
Wees maar tevreden. Als oom mij mijn maandgeld betaalt, krijg je er een mooijen geranden gulden van.

KASPER.
Van het maandgeld, dat al in die doozen zit?

CAROLINE.
En als ik mijn kleêren weêr eens nazie, zal ik aan uwe dochter denken.

KASPER.
Een brave vrouw! ik hoop dat je woord houdt.

CAROLINE.
Zend George nu maar hier, om de doozen naar boven te dragen.

KASPER.
Wat? zou dat Satanskind zijn poppehandjes aan *mijn* werk slaan?

(Hij neemt de doozen weder op)

Heb ik ze van de *marchande* naar hier gebragt, dan kan ik ze ook wel van hier naar uw kamer brengen.

(Af.)

Achtste tooneel.

CAROLINE alleen, daarna GEORGE.

CAROLINE,

den brief openende.

Die hand ken ik niet. Eduard Pimping! Eene declaratie!...

(zij leest)

Ik meen bespeurd te hebben dat ik u niet onverschillig ben.... Hoe aanmatigend! Als wij die heeren slechts eens vriendelijk aankijken, beelden ze zich al in dat we doodelijk verliefd zijn.

(zij leest verder)

Mijn hartstogt, aanbiddelijke Caroline, is een gloeijend

vuur.... Nu, wees maar gerust: ik zal er geen olie in gieten.

GEORGE,

haar een billet ter hand stellende.

Van mevrouw Rimmers.

(Af.)

CAROLINE

opent het.

Het programma van het concert.

(zij leest)

Symphonie pastorale van BEETHOVEN, mooi, maar wat lang. *Concert voor de piano forte*, *door mevrouw.... drie sterretjes*, overheerlijk.... voor de conversatie. *Fagot solo. Polonaise voor de viool*, *door den heer* ERNST. *Romance: Viens*, *viens*, *et dis moi je t' aime!....*

GEORGE.
De luitenant Osbroek.

(Af.)

CAROLINE

lagchende.

Hoe apropos!

Negende tooneel.

CAROLINE, OSBROEK.

OSBROEK.
Pardon.... gehoorzame dienaar, jufvrouw Caroline! De parade is afgeloopen, en ik kwam....

CAROLINE.
Zeker om mijn oom. Hij is uitgegaan, heer luitenant.

OSBROEK.
Dat spijt me, in zoover namelijk dat ik mij dan regelregt tot u moet wenden.

(Hij wil haar een brief in handen geven)

Neem aan, als 't u belieft.

CAROLINE.

Voor mijn oom?

OSBROEK.

Voor u zelve.

CAROLINE.
En van wien?

OSBROEK.
Van mij, jufvrouw Caroline. Lees maar! Ik flatteer me dat mijne sentimenten er naar den eisch in beschreven zijn.

CAROLINE.
Geef hem dan liever aan mijn zuster Amaranthe, die eene liefhebster van beschrijvende poëzie is.

OSBROEK.
Amaranthe? Een zottin.... *pardon*! De brief is voor u bestemd, en ik verzeker u dat hij u surpreneren zal.

CAROLINE.
Maar ik hou alleen van St. Nicolaas *surprises?*

OSBROEK.
Je zult er in zien dat het geluk van mijn leven, het geluk van uw leven.... dat is het geluk van ons beider leven; alsmede onze liefde.... dat is mijne liefde en uwe wederliefde.... met en benevens de gevoelens en gewaarwordingen, die dezelve hebben verwekt.... zich... op de vleugelen der zaligste toekomst... welke... dezelve... *Pardon*, als ik den mond open doe om welsprekend te zijn, dan vliegt de duivel er in, en gaat me op de tong zitten.

CAROLINE.
Dat is lastig.

OSBROEK.
Beroerd lastig; en daarom is hetgeen ik dan zeg, ook nooit zoo goed als hetgeen ik niet zeg.

CAROLINE.
Dan is het beter te zwijgen.

OSBROEK.
In zoover namelijk.... dat je toch weten moet dat ik gemerkt, gevoeld en begrepen heb dat ik u bemin.

CAROLINE.
Mijnheer...

OSBROEK.
Parole d'honneur, ik bemin u.

CAROLINE,

ter zijde.

Een raar span vrijers!

OSBROEK.
Mijn naam, mijn hart, mijne eer, mijn degen en mijne epauletten leg ik aan uwe voeten.

CAROLINE.
Te veel, heer luitenant, te veel!

OSBROEK.
Ik durf mij flatteren dat ik een man van eer ben, zoo als u bekend is.

CAROLINE.
Zeer zeker.

OSBROEK.
Schoon ik het nog niet verder dan tot eersten luitenant heb kunnen brengen. Schandelijke intrigues! Ongehoord onregt!... Denk maar eens na! Een oud militair! In 1830, op 's Konings roepstem, het zwaard aangegord voor Oranje en Vaderland!

CAROLINE.
Dat was braaf.

OSBROEK.
In 1831 voorwaarts gerukt naar den tiendaagschen veldtogt. Bij Hasselt en Leuven, 's vijands kruid geroken!

CAROLINE.
Wie twijfelt aan uwen moed!

OSBROEK.
Wie zou er aan durven twijfelen! Niemand twijfelt er aan, en toch ben ik nog slechts luitenant!

CAROLINE.
Het is hard.

OSBROEK.
Maar ik ga den Koning spreken, den veldmaarschalk, den minister...

CAROLINE.
Doe dat, mijnheer.

OSBROEK.
Ik zal hun vertellen dat mijn Kolonel een hondsvot is.

CAROLINE.
Niet zoo driftig; je zoudt...

OSBROEK.
Wat zou ik! Ik leef alleen voor de eer... en... *pardon*, voor de liefde ook.

CAROLINE.
Maar...

OSBROEK.
Een compagnie en uw hart is alles wat ik verlang.

CAROLINE.
Ik wensch u welmeenend de eerste toe.

OSBROEK.
Merci. Och ja, al was het ook bij eene andere afdeeling; zelfs... zoo je meer zinnigheid in de grenadiers mogt hebben, zou ik mijn best doen, om bij dat wapen te worden overgeplaatst.

CAROLINE.
Mij is het eigenlijk...

OSBROEK.
En laat het dan maar eens oorlog worden; dan zulje pleizier aan mij beleven, *militairement.*

CAROLINE.
Maar, om u de waarheid te zeggen, ik voel weinig smaak voor het *militaire.*

OSBROEK.
Hoe is het mogelijk!

CAROLINE.
Een veel te bestendig van aard voor die gedurige garnizoensveranderingen.

OSBROEK.
Bestendig van aard? Ik had altijd gedacht dat je nog al van eenigen omzwaai hieldt.

CAROLINE.
In het *civiele*, ja.

OSBROEK.
Dus... indien ik *civiel* werd?...

CAROLINE.
Waarom zou je u zelven zooveel geweld aandoen?

OSBROEK.
Wel, om u.

CAROLINE.
Al te vriendelijk.

OSBROEK.
Ik zal mijn demissie nemen.

CAROLINE.
Dat is niet *militairement.*

OSBROEK.
Mij aan de liefde opofferen.

CAROLINE.
En uw roem? en uw knevels?

OSBROEK.
Ook.

CAROLINE.
Zeer galant; maar indien de liefde voor zulk offer terugdeinsde?

OSBROEK.
Zij zou verkeerd doen.

CAROLINE.
Vergun mij...

OSBROEK.

Je behoort nu ook, van uw kant, de vriendelijkheid te hebben van te merken, te voelen en te begrijpen dat men buiten den huwelijken staat... in zoover namelijk als men dan... ongehuwd is...

CAROLINE.

Mijnheer Osbroek, ik moet mij openhartig en ernstig verklaren. Het streelt mij dat een man van eer, een zoo dapper militair mij zulke hoogst teedere gevoelens toedraagt, maar ik zou die onderscheiding geheel onwaardig zijn, indien ik de minste hoop gaf op eene wederliefde, die ik niet gevoelen kan. Dit zij den man van eer genoeg. Tot weêrziens, heer luitenant!

(Af.)

Tiende tooneel.

OSBROEK

alleen, nog altijd met den brief in de hand.

Ik geloof dat het mis is. Duizend duivels!... Had ze den brief maar eens even ingezien!... Mijn tweede luitenant moest zich nog al drie dagen ziek houden om hem bijeen te flansen!

(Hij verscheurt den brief, en steekt de stukken in zijn zak.)

Pan! daar gaat hij!... En nu mag ik hem nog een week lang op water-chocolaad tracteren!... Vervloekte affaire! Gisteren lachte ze mij nog zoo vriendelijk toe! Gisteren was het nog: heer luitenant voor en achter!... Zou een ander mij in hare sentimenten verdrongen hebben? die malle Pimping misschien, die altijd den mond vol vleijerij, en zijn zakken vol ulevellen heeft? Hij beve, de melkmuil, de lafbek, die zich verstouten durft een man van eer...

Elfde tooneel.

OSBROEK, PIMPING, GEORGE.

GEORGE.
Zij was zoo even nog hier, mijnheer Pimping.

OSBROEK.
Ha!

PIMPING.
Ei kijk! vriend Osje! Ik dacht dat je, droogjes en wel, in het Fransche Koffijhuis, onder je bittertje zat.

GEORGE af.

OSBROEK

pakt hem bij zijn kraag en brengt hem op den voorgrond.

Wie was zoo even hier, Pimping? Wie zocht je? Wie? voor den duivel!

PIMPING.
Ben je razend, mijn beste?

OSBROEK.
Wie? nog eens, wie? en honderdduizendmaal, wie?

PIMPING.
Wie? Wie? Wel... het was... Een snuifje, Osbroek?

OSBROEK

slaat hem de doos uit de hand.

Antwoord!

PIMPING,

de doos oprapende,

Mijn mooije doos! Mijn delicieuse macuba!

OSBROEK.
Voor de laatste maal... wie en wat kwam je hier zoeken?

PIMPING.
En indien ik u eens dezelfde vraag deed?

OSBROEK.

Dan zou ik je mijn antwoord zoo ouwerwets op je lelijk bakkes trommelen...

PIMPING,

zich in postuur stellende.

Gelief te bedenken, mijnheer, dat een man als ik...

OSBROEK,

met verachting.

Mannetje!

PIMPING.
Die de achting geniet van zijn Minister en Secretaris-Generaal...

OSBROEK,

als voren.

Achting! Een pennelikker!

PIMPING.
Je wordt beleedigend, mijnheer!

OSBROEK.
Als of een man van eer u beleedigen kon!

PIMPING.
Dus was het maar *pour la farce?* Ha, ha, ha!

OSBROEK.
Voor den duivel, neen! Ik zweer je...

PIMPING.
Hoor eens, beste vriend, je moest dat zinledige woord zoo niet elk oogenblik in den mond nemen. Het geloof aan den duivel is een dom volksvooroordeel, dat met de heldere begrippen der verlichte eeuw...

OSBROEK.
Ik begin te merken, te voelen en te begrijpen, *morbleu!* dat je den gek met mij scheert.

PIMPING.
God beware mij daarvoor!

OSBROEK.
Dat hoop ik ook, want ik zou je, zonder eenigen omzwaai, den hals breken.

PIMPING.
Om dus op het onderwerp van onze amicale conversatie terug te komen... je zoudt gaarne weten, niet waar? wie en wat ik hier kwam zoeken?

OSBROEK.
Ja.

PIMPING.
Geloof mij... ik zou het u even gaarne zeggen, maar... onder ons gebleven, het is...

OSBROEK.
Welnu?

PIMPING,

hem zacht in het oor fluisterende.

Een geheim.

OSBROEK.
Zul je spreken, mijnheer? Was het Caroline, ja of neen?

PIMPING.
Zij... of een ander.

OSBROEK,

hem weder bij den kraag vattende.

Vervloekte vent!

PIMPING.
Oei, Oei!

OSBROEK.
Beken terstond!

PIMPING.
Help! Moord!

OSBROEK.
Zoo je schreeuwt, draai ik je den nek om.

PIMPING.
Laat me los, Osbroek! Om 's Hemels wil!

OSBROEK,

hem loslatende.

Bekennen zul je.

PIMPING.
Maar denk je dan dat ik kwam om haar te vermoorden?

OSBROEK.
Duizendmaal erger; je wilt haar trouwen.

PIMPING.

En moet je me daárom de keel toenijpen?

OSBROEK.

In zoover namelijk dat ik dat nimmer dulden zal.

PIMPING.
Waarom niet?

OSBROEK.
Een man van eer behoeft geen reden te geven.

PIMPING.
Ben je bij geval ook op haar verliefd?

OSBROEK.
Dat raakt je niet. Genoeg dat ik je verbied haar uw hof te maken.

PIMPING.
Maar dat heb ik al gedaan.

OSBROEK.
Al gedaan? Ei! Hm! Dat verandert de zaak in zooverre....

PIMPING.
Niet waar? O, ik dacht het wel dat wij het eens zouden worden.

OSBROEK.
Je zult met mij vechten.

PIMPING.
Vechten?

OSBROEK.
Op leven en dood.

PIMPING.
Je badineert!

OSBROEK.
Neen, voor den duivel!

PIMPING.
Maar het vechten strijdt regelregt tegen mijne *principes*?

OSBROEK.
Dan moet je van Caroline afzien.

PIMPING.
Dat zou regelregt tegen mijn gevoel strijden.

OSBROEK.
Die geen hart heeft om te vechten, kan ook geen hart hebben om verliefd te zijn.

PIMPING.
Een ellendig *Sophisme!*

OSBROEK,

opvliegend.

Wat? Wat durfje zeggen! Je bent er zelf een, en nog honderdmaal ellendiger, duizend duivels!

PIMPING.
Maar Osjelief, laten we toch eens bedaard redeneren, als verstandige lieden.

OSBROEK.
Goed, wil je vechten?

PIMPING.
Neen.

OSBROEK.
Van Caroline afzien?

PIMPING.
Ook niet.

OSBROEK.
Welnu, dan zal ik je in de societeit, in de koffijhuizen, op de straat, overal waar ik je rencontreer, een knip voor je neus geven; in alle couranten laten zetten dat je een ellendige lafaard bent, en u, *militairement*, door de sterkste vuisten mijner compagnie, zoo ongenadig laten afranselen, dat je op het woord liefde alleen, de stuipen krijgt.

PIMPING.
Het komt mij voor dat we elkaêr niet regt begrijpen.

OSBROEK.
Ik spreek toch zonder eenigen omzwaai.

PIMPING.
Laat ik de eer hebben....

OSBROEK.
Onmogelijk, *morbleu!* Die niet vechten wil, kan geen eer hebben.

PIMPING,

ter zijde.

Welk een dolleman! Had ik dien brief maar niet gezonden! en dan nog dat goud vijfje aan Rosine....

OSBROEK.
Wat prevel je daar?

PIMPING.
Het is zoo... ja, hoe meer ik er over nadenk, hoe meer ik inzie dat Caroline mij juist niet bijzonder convenieert; de ware sympathie is er niet.

OSBROEK.
Ho, ho! ik dacht het wel dat je zoo verstandig zoudt zijn van te merken, te voelen en te begrijpen...

PIMPING.
Evenwel... trouwen moet ik. Een vrouw moet ik hebben. Mijn Secretaris Generaal en mijn zedelijk gevoel dringen er dagelijks op aan. Weet je wel, mijn beste, dat een beroemd Spaansch of Egyptisch schrijver, reeds voor zeven eeuwen, beweerd heeft, dat, zonder den echten staat, alles op de wereld onecht zou zijn?

OSBROEK.
Dat had ik er ook van kunnen zeggen, maar laat er je geleerdheid nu maar buiten. Je wilt trouwen? niemand belet het je, mits je slechts van Caroline afblijft.

PIMPING.
Ik zou er zoo veel prijs op stellen in eene familie te komen, waarvoor ik affectie gevoel.

OSBROEK.
Dan moet je maar, zonder veel omzwaai, affectie zien te krijgen voor de eerste de beste familie, waar een knappe meid onder is.

PIMPING.
De familie van Heul...

OSBROEK.
Voorzigtig, Pimping!

PIMPING.
Een respectabel man, de oude Heer. Wat zijne nichten betreft...

OSBROEK.
Ik vind ze alle drie nog al aardig.

PIMPING.
Alleraardigst.

OSBROEK.
Amaranthe bij voorbeeld?

PIMPING.
Niet waar? Geloof je niet dat men met Amaranthe gelukkig zou wezen?

OSBROEK.
Volop, jongetje. Ga je gang maar.

PIMPING.
Wel ingezien, is het eigenlijk voor haar, dat ik sympathie gevoel.

OSBROEK.
En avant dus!

PIMPING.
Ze is wel wat oud voor mij...

OSBROEK.
Gekheid; ze draagt haar jaren *militairement.*

PIMPING.
En wat bezit ze talenten!

OSBROEK.
Ongemanierd.

PIMPING.
Sta je niet verrukt als je haar hoort zingen of op de piano spelen?

OSBROEK.
Neen; maar dat doet er niets toe.

PIMPING.
En daarbij maakt ze verzen als Bilderdijk.

OSBROEK.
Hoe pleizierig! ze zal er dan ook op u maken.

PIMPING.
En een gevoelig hart...

OSBROEK.
Dat heeft ze. Als ze maar een doode mug in de vengsterbank ziet liggen, snikt ze het uit, als of het een van haar zusters was.

PIMPING.
Edele ziel!

OSBROEK.
En wat de affectie betreft... de oude Heer zal haar toch wel evenveel meêgeven als de anderen.

PIMPING.
O, het geld is maar een bijkomend...

OSBROEK.
Juist; dat zei mijn kapitein ook, toen hij een mooi meisje om een rijk meisje waaijen liet; maar jongetje, je staat hier je kostelijken tijd te verbabbelen, en mij sta je, om de waarheid te zeggen, zoo wat in den weg.

PIMPING.
A revoir dan, mijn beste! Mogen wij elkander weldra, op het veld der liefde, als verwinnaars en zwagers begroeten!

(Af.)

Twaalfde tooneel.

OSBROEK

alleen.

Dat kan er van worden. Maar Caroline!... Zou ik nu eene tweede *attaque* wagen? Wat? Een braaf officier zich blootstellen om, bij één miserabel nufje, twee

blaauwe scheenen te loopen? *Morbleu!...* Maar Pimping zal ze nu ook niet hebben. Niemand zal ze hebben, zoowaar ik Osbroek heet!... Het spijt me toch; ze ziet er zoo lief uit! Ik had er eer mêe ingelegd!... Wat nu gedaan! Op Martha vuur geven? Dat ding zou, op het eerste schot, in mijne armen vallen; maar dan?... Zou ik zoo'n oudbakken schepsel aan mijn kameraden kunnen vertoonen?... Maar behoef ik ze te vertoonen? Waartoe al die omzwaai! Als ze maar eerst mijn onbetaalde rekeningen in banknoten heeft veranderd, dan verplaats ik haar hoofdkwartier naar de keuken, en mogt ze dan vergeten dat ik haar generaal en chefben, dan zullen we zien wie het best manoeuvreert, haar pantoffel of mijn rotting.

Dertiende tooneel.

OSBROEK, VAN HEUL.

VAN HEUL.
Phu, Phu! vervloekte regenbui!

OSBROEK.
Gehoorzame dienaar, mijnheer van Heul! Vergun...

VAN HEUL.
Hé, ik ben wel de uwe, heer luitenant! Phu! Je komt van de parade; heeft het daar ook zoo *militairement* geregend?

OSBROEK.
Pardon; ze was vóór de bui reeds afgeloopen. Ik ben zoo vrij u te....

VAN HEUL.
Ah ja, het is om die oude historie, niet waar? dat is te zeggen die nieuwe.... Ach, God! ik heb zooveel histories aan mijn hoofd!.... maar gelief een oogenblik

geduld te hebben;

(hij schelt)

zoo druipend nat, kan men geen fatsoenlijk mensch te woord staan.

(tot GEORGE, die binnenkomt)

Mijn kabaai en mijn pantoffels!

(GEORGE af)

Je veroorlooft?.... Wel! dat heb ik nu eens regt ongelukkig getroffen! Verbeelje, ik krijg een vriend van Rotterdam over, ga met hem eene wandeling doen, en daar overvalt ons...

(GEORGE brengt de kabaai en de pantoffels)

met uw verlof....

(hij doet de pantoffels aan)

midden in het bosch, bij het heerlijkst herfstweêr... George, help me eens...

(GEORGE trekt hem de kabaai aan)

een zoo geweldige bui, dat ik vreesde dat we nog naar huis hadden moeten zwemmen. Zie zoo!

(GEORGE af.)

Nu ben ik tot uw dienst, mijn goede heer! Neem plaats!

(Zij gaan zitten.)

Phu! Ja, ik herinner mij... we waren afgesproken, niet waar?... maar ik heb nog geen gelegenheid gehad om Caroline...

OSBROEK.

Pardon, er is geen questie meer van Caroline, daar ik gemerkt, gevoeld en begrepen heb...

VAN HEUL.

Braaf! Goddank!.... Dus zullen we de zaak maar blaauw blaauw laten.

OSBROEK.

In zoover namelijk dat ik, zoo als ik zeide, gemerkt, gevoeld en begrepen heb, dat de liefde, die ik bij mij omdraag, eigenlijk op... uw nicht Martha gepointeerd was.

VAN HEUL.

Martha? dat lijkt er beter naar.

(Ter zijde.)

Welk eene uitkomst voor Loffers!

(Luid)

Als ze sentimenteel genoeg is om op jou verliefd te worden, heb ik er vrede mêe. Probeer het dus maar eens, maar val haar niet te *militairement* op het lijf. Ze is een kruidje roer me niet.... dat is te zeggen een teêrgevoelig schepseltje, even als

haar zuster Amaranthe; ze zou, onder uw handen, dood kunnen blijven.

OSBROEK.

Geen nood! De vesting wordt vriendelijk opgeëischt, vóór ik storm loop.

VAN HEUL.

Maar dat storm loopen, Osbroek?...

OSBROEK.

O, ik denk niet dat het daartoe komen zal.

VAN HEUL,

ter zijde.

Ik ook niet.

OSBROEK.

Zij zal, van haar kant, merken, voelen en begrijpen dat ik een man van een ben.

VAN HEUL.

Juist, dat zal zij.

OSBROEK.

En dat eene liefdeverklaring een ding is, dat op haar jaren, niet zoo dagelijks meer voorkomt.

VAN HEUL.

Je moet niet onderstellen, mijnheer...

OSBROEK.

Pardon... ik wilde slechts, in allen ootmoed, beweren dat ik veel kans heb, omdat uw nicht eigenlijk weinig kans meer heeft, in zoo ver namelijk... dat ze een lief meisje is, die haar eerste jeugd, zoo als men zegt, al heeft laten voorbijgaan, maar er daarom niet te minder om is... integendeel.

VAN HEUL.

Indien ik vermoeden kon dat eenig bijoogmerk...

OSBROEK.

Volstrekt geen, mijnheer van Heul, *parole d'honneur!* Ik bemin het huwelijk, de liefde en uwe nicht, anders niet. Welk bijoogmerk zou het kunnen zijn? Ik heb

een stand in de maatschappij, zou ik denken! ben, wel is waar, nog slechts eerste luitenant, maar eens toch zal ik kapitein worden, dat ik al lang geweest zou zijn, als mijn kolonel geen hondsvot was, die niet weet, merkt, voelt en begrijpt wat een man van eer *militairement* toekomt, een man

(opstaande en zich voor de borst slaande)

die als braaf soldaat, op het veld van eer, den tiendaagschen veldtogt heeft bijgewoond, en op wiens moed, beleid en trouw, schoon hij het kruis nog niet heeft, dat hij lang had moeten hebben, niemand iets te zeggen, te remarqueren, te reprocheren of te deolineren heeft!

VAN HEUL.

Nu, ik geloof u gaarne.

OSBROEK,

met toenemende drift.

Morbleu!... Pardon! De heele armee weet het, en de Veldmaarschalk zal het ook weten, en de Koning ook, en de Minister ook! weten zullen zij het, merken, voelen en begrijpen, wat ik voor Oranje en Vaderland heb gedaan; hoe ik, op het woord VOORWAARTS, het zwaard heb aangegord, om het zwadder van muiterij en oproer, als een braaf soldaat, *militairement* onder de oogen te zien! hoe ik bij Hasselt en Leuven...

VAN HEUL.

Nu ja, dat hebben we alles al in de Couranten gehad. Om op het punt van je inclinatie terug te komen, je kunt nu de onderhandeling met mijn nicht zelve voortzetten, en ik wensch u het beste succes toe.

OSBROEK.

Merci. Het zal er, in de eerste plaats, op aankomen, dat ik haar de sentimenten van mijn gevoel, met kracht en waardigheid expliceer. Vinje dat ook niet? ‘Goed ingezeept is half geschoren’ zegt mijn tweede luitenant, en die heeft er verstand van. Ik ga dus met

hem het gevalletje eens overleggen. Intusschen blijf ik u verpligt voor uw groote vriendelijkheid. Zoodra de vesting gecapituleerd heeft, zul je het weten.

(Af.)

Veertiende tooneel.

VAN HEUL,

alleen.

Als ik hem niet voor een goedhartigen zot hield!... Het hoofd draait me om van al die heldendaden! Een *rodomont*, een *sacrapand*, een *fier a bras!...* Nu, Martha is toch ook een rare! Ik zou er alleen mijne toestemming aan gegeven hebben, om eens te zien hoe die twee met malkaar zullen huishouden. Laat Loffers nu tegen mij uitvaren; ik zal hem geluk wenschen. Zij had den armen man, in drie dagen tijds, tot een *sans culotte* gemaakt. Zelfs de krijgshaftige luitenant moge wel op zijn knevels passen.

Vijftiende tooneel.

VAN HEUL, WILMAN.

VAN HEUL.

Ah! Ben je al droog, Kareltje?

WILMAN.

Ik heb me heel en al moeten verkleeden, opdat de dames mij niet zouden ontwijken als een druipenden poedel.

VAN HEUL.

Mijn goede overjas heeft mij die moeite gespaard. Wel, wel! dat is nu eens een regt pleizierig wandelingetje geweest! Maar we zullen het Amaranthe inpeperen! Laat ze zich maar...

Zestiende tooneel.

DE VORIGEN, KASPER, daarna AMARANTHE, CAROLINE, ROSINE, GEORGE en JAN.

KASPER.
Alweêr wat!

VAN HEUL.
Is het eten gereed?

KASPER.
Het ziet er wel eetachtig uit! Daar komen ze al.

VAN HEUL.
Wie?

AMARANTHE treedt wankelend binnen, door CAROLINE en ROSINE ondersteund. GEORGE en JAN volgen.

Ach!

CAROLINE.
Hier maar.

(Zij plaatsen AMARANTHE, die haar gezigt met beide handen bedekt, op de Canapé.)

Oom! Wilman!

VAN HEUL,

ontsteld.

Amaranthe!

AMARANTHE,

met een flaauwe stem.

Laat mij, goede menschen! Laat mij aan mijn noodlot, aan mijne wroegingen over! Een rampzalige, die zelfs in de schamele hutten der armoede, verderf, vloek en ellende brengt! O!...

VAN HEUL.
Amaranthe! Spreek! Wat is het? Wat heb je uitgevoerd?

AMARANTHE.
Ach!

JAN.
Als mijnheer het dan toch weten wil, zal ik het maar zeggen. Toen we van het Museum terugkeerden, en door de Veenestraat reden...

AMARANTHE.

Wee mij! Kinderlijke onschuld vermoord! De dolk gedrukt in het weenend hart van bloedende ouders! De schoonste parel uit hunne echtkroon gescheurd! O, o!...

VAN HEUL.

In 's Hemels naam, wat is er voorgevallen?

JAN.

Zoo als ik zei, mijnheer, we reden door de Veenestraat, of liever ik reed, een ordentelijken draf; het kan navraag lijden: mijnheer weet dat ik altijd mijn pligt doe, dat ik in de achttien jaren, die ik in zijn dienst ben geweest...

VAN HEUL.

Ik weet alles. Verder maar!

JAN.

Zoo als ik dan zei, we reden een forschen draf, maar toch niet hard genoeg voor de jufvrouw, die met geweld wilde dat ik de zweep over de paarden zou leggen.

AMARANTHE.

Verfoeijelijk gelogen! Ook dat nog! Heb ik dat aan u verdiend, Jan? Die onschuldige, argelooze dieren! Ik zou dan een verscheurend monster, eene tijgerin moeten zijn!

JAN.

Dat kan alles zoo wezen, jufvrouw, maar neem het mij niet kwalijk, ik spreek de opregte, zuivere waarheid.

(Tot VAN HEUL.)

Zoo als ik dan zei, mijnheer, ik moest al harder en harder rijden, en toen we... de heeren kennen dien lelijken draai van de Veenestraat in de Spuistraat?

VAN HEUL.

Ja; verder, verder!

JAN.

Nu, bij het draaijen van dien draai, had ik het ongeluk... mijnheer weet dat ongelukken menschelijk zijn; en welk koetsier kan zich beroemen?...

VAN HEUL.
Zeg terstond! Welk ongeluk?

CAROLINE.
Een kind overreden!

VAN HEUL *en* WILMAN.
Groote God!

AMARANTHE.
Wee mij! een onnoozel wichtje, dat zorgeloos, in kinderlijk eenvoud dartelend, zijne onschuldige schreedjes naar het Gortstraatje rigtend, onbewust van...

VAN HEUL.
Hou op met die malle praat!

(Tot JAN, met groote angst.)

En dat kind, Jan!... dat kind!... Het is immers niet dood?

JAN.
Wat dat betreft, ik zou er aan durven twijfelen, want het schreeuwde de gansche buurt bijeen. Zelfs ben ik er niet al te zeker van, of het wel eens onder de wielen is geweest. We hebben het dadelijk bij zijne ouders in het Achterom gebragt...

AMARANTHE.
Brave, gevoelige menschen, wier vol gemoed, door den geweldigen schok dier onbeschrijfbare...

JAN.
De man scheen een hubschen kerel; de vrouw wist niet of ze huilen of lagchen moest. Ik geloof dat ze een tik aan had. Het geval had een schrikkelijk rumoer onder het gemeen verwekt. Eerst wilde men mij zelfs te lijf, maar toen ik zei dat mijnheer van Heul mijn heer was, en dat hij alles goed zou maken...

VAN HEUL.
Dat spreekt van zelf. George, loop dadelijk naar docter Loffers! Verzoek hem, uit mijn naam, dat hij terstond naar het kind ga zien. Hij moet een chirurgijn meêne-

men, den eersten den besten, hoor je? En jij, Kasper, ga bij die menschen; daar is mijn beurs... Heb je hun naam onthouden, Jan?

JAN.

Toon Bitter in het Achterom. Het kind heet Brammetje.

VAN HEUL,

tot KASPER en GEORGE.

Je hoort het. Voort nu! Binnen een half uur, voor ik aan tafel ga, moet ik berigt hebben.

KASPER en GEORGE af.

WILMAN.

Vergun me, mijnheer, dat ik Kasper vergezel.

VAN HEUL.

Doe dat Karel, en kom mij spoedig gerust stellen.

WILMAN af.

AMARANTHE.

Ach!

VAN HEUL,

driftig op- en nedergaande.

Verwenschte historie! Dwaasheid op dwaasheid! Ongeluk op ongeluk!... Jan, zoo u, voor de tweede maal, iets dergelijks gebeurt, zal het tusschen ons spannen. Maak daar staat op.

JAN.

Maar, zoo als ik zei, mijnheer, de jufvrouw wilde volstrekt....

VAN HEUL.

Ei wat! Is het dan al niet genoeg dat mijn nichten in huis den baas spelen? Over u en uw paarden hebben ze niets te zeggen. Onthou dat! En voortaan zul je niet inspannen dan op mijn bevel, en op niemands bevel, zul je ooit mijn arme dieren mishandelen!

JAN af.

AMARANTHE.

Oom! Ik bezweer u.... Spaar mijn vaneen gereten hart!

VAN HEUL.

Een mooi hart; waarachtig! dat mijne paarden Iaat zweepen, en een kind overrijden! Het kon dood geweest zijn, dat kind!

AMARANTHE,

snikkend.

Oom!

VAN HEUL,

streng.

De comedie verveelt me. Laat mij alleen!

AMARANTHE.

Uw arm, Rosine!

Zij verlaat, op ROSINE steunende, de kamer.

VAN HEUL,

met diep gevoel.

Broeder Ferdinand! Zoo gij van daar

(ten hemel wijzende)

op ons kunt nederzien, zie dan boe uw kinderen mijn geluk verwoesten, en bid voor mij!

CAROLINE, op wie deze woorden eenen smartelijken indruk maken, nadert haren Oom, die dacht alleen te zijn, slaat haren arm om zijn hals, en barst in tranen uit. Diep getroffen, drukt VAN HEUL haar met vaderlijke teederheid aan zijn hart.

Einde van het tweede bedrijf.

Derde bedrijf.

Eerste tooneel.

MARTHA, AMARANTHE.

MARTHA zit aan de groote tafel met een boek in de hand; AMARANTHE aan het werktafeltje te componeren.

AMARANTHE.

En 't aak'ligst leed... dat *aak'ligst* klinkt hier naar. Zou *grievendst* niet beter zijn? of *folt'rendst?* of *snerpendst?...* Ja, *snerpendst... En 't snerpendst leed de... het... de...*

Zij legt de pen neder.

Zit je daar weêr verdiept in je leerredenen, lieve zuster? welk een drooge lectuur! Indien er nog eenige poëzij in stak....

MARTHA

snuift.

Zoek jij voedsel voor je verbeelding, Amaranthe! Zoolang mijne oogen de genade behouden van mijne zondige ziel een waardiger voedsel te kunnen toedienen...

AMARANTHE

neemt de pen weêr op.

Ziel! Juist het woord, waar ik het rijm op zocht. Ziel, ziel.... Had ik mijn rijmwoordenboek maar hier!

Zij overleest het geschrevene.

Als 't afgefolterd hart,
Gekromd door 't krimpend wee
Der moederlijke smart,
Geen oor vindt voor zijn beê;
Als 't tranend oog de ziel
Ten droeven spiegel strekt,
En 't snerpendst leed de... het... de...

Kiel.... wiel.... hiel.... viel.... Het gaat niet! Ik zal me weêr een halve week in mijn studeervertrek moeten opsluiten.

Zij legt de pen weêr neder.

MARTHA.
Wat schrijf je daar, Amaranthe?

AMARANTHE.
Eene *Elegie* op het noodlottig voorval, uit te geven ten voordeele van het nooddruftig huisgezin. Kan ik minder doen, Martha? Het spijt me slechts dat het lieve jongske er zoo heelhuids is afgekomen. De ligtste kneuzing ware voldoende geweest om mij te inspireren, en mijn gedicht eene interessante *nuance* hij te zetten.

MARTHA.
Het is toch maar goed dat het zoo is afgeloopen; er zou anders aan het gebrom van oom, geen eind gekomen zijn.

AMARANTHE.
Ach, Martha, wist ge welk een vreesselijken wanklank dat snerpend gebrom in het diepst mijner ziel te weeg brengt, welke bittere gewaarwordingen mij overstelpen! Te regt zegt een beroemd schrijver...

MARTHA.
En liet hij het al niet om ons, dan moest hij het om zich zelven laten. Dacht hij maar eens na, hoe Godvergeten hij zich bezondigt, door die gedurige verwenschingen en vervloekingen, als hij, vervoerd door toomelooze drift...

AMARANTHE.
Juist; eene aanhoudende gemotiveerde gramschap zou nog karakter bewijzen. Nu verandert zijn humeur wel zesmaal daags. Wat is hij aan tafel uitgelaten vrolijk geweest! Toen Wilman en Loffers goede tijding bragten, was alles vergeven en vergeten. Hoe inconsequent! En Caroline!... Heb je wel opgemerkt hoe gemeen zij zich aanstelde?

MARTHA.
En dat in ons bijzijn!

AMARANTHE.
Schandelijk!

MARTHA.
Eene openlijke bespotting der goede zeden!

AMARANTHE.
Ik geloof stellig dat er bij oom iets broeit. Vonje 't niet stuitend dat hij Wilman en Caroline naast elkander plaatste?

MARTHA.
Allerstuitendst! Een eerbaar meisje had zich daartegen verzet. En zag je wel hoe oneerbiedig zij zich onder het gebed gedroegen?

AMARANTHE.
En hoe Caroline?...

MARTHA.
En dan dat afschuwelijk tafelliedje van Wilman!

AMARANTHE.
En oom zong mede!

MARTHA.
En Caroline lachte!

AMARANTHE.
Ontzettend!

MARTHA.
Die Wilman zal ons huis nog in opspraak brengen.

AMARANTHE.
Dat zullen ze beiden. Heb ik het, met mijn eigen oogen, niet gezien, dat hij Caroline, onder het servet, zijn hand toestak?

MARTHA.
Verfoeijelijk!

AMARANTHE.
En dat Caroline de hare niet terugtrok?

MARTHA.
Duivelskunsten!

AMARANTHE.
Alleen voor elkander hadden ze woorden en oogen.

MARTHA.
U heeft Wilman maar eens toegesproken.

AMARANTHE,

geraakt.

En u in 't geheel niet. Hoe verregaand onbeleefd!

MARTHA,

evenzoo.

Je vergist u, zuster; met mij was hij nog al...

AMARANTHE.
Vergeef mij, zuster; ik heb er, met voordacht, op gelet.

MARTHA.
Ik zal het zelf toch beter weten, denk ik.

AMARANTHE.
Je verbeeldt het je, lieve Martha!

MARTHA.
Mijne verbeelding is geen dichterlijke verbeelding, lieve Amaranthe!

AMARANTHE.
Wacht eens.... ja, nu ik mij wel bedenk.... het is waar dat hij u, onder het voordienen der soep, naar uw kanarievogels vroeg.

MARTHA

snuift.

En u, onder het voorsnijden der *fricandeau*, naar uwe laatste *romance*, die in de tijdschriften zoo gehekeld werd.

AMARANTHE,

vuur vattende.

Dat is niet zoo.

MARTHA.
O, ik ben er zeker van. Vraag het Caroline maar. Zelfs kwam het mij voor dat hij een weinig den spot met u dreef.

AMARANTHE.

Onmogelijk! Ik durf zeggen dat die *romance*...

MARTHA.

Het is de vraag niet wat jij er van zegt, mijn beste!

AMARANTHE,

uitbarstende.

Infaam gelogen!

MARTHA.

Amaranthe!

AMARANTHE.

Het is je zwarte ziel, die mijne gewaarwordingen, met een hersenschimmigen schimp bezwaddert!

MARTHA.

Is dat poëzij, zusje?

AMARANTHE.

Het is je kwaadaardige bedilzucht, je galbrakend gemoed, je venijnige tong, vol leugen en laster!...

(Zij valt achterover op de canapé, en bedekt haar gezigt met beide handen.)

O, mijn hart, mijn arm hart!

MARTHA

snuift.

Voorzigtig, kindlief! Je moet niet denken dat je oom voor hebt.

AMARANTHE.

Vlied van mij, ontaarde zuster!

MARTHA.

Vlied zelve, verwaande gekkin!

AMARANTHE.

Slang, die ik aan mijn zusterlijken boezem koesterde!

MARTHA.

Dolhuispraat.

AMARANTHE.

Infame huichelaarster, die onder den kunstmatigen dekmantel van valsche vroomheid....

MARTHA.

Onbeschaamde!

AMARANTHE.

Je wrevelige, spijtige gewaarwordingen, je lasterzuchtige, serpentachtige....

MARTHA,

op haar beurt achterover vallende.

Te veel! Te veel!

AMARANTHE.

Nu, nu! Denk jij ook maar niet, dat je Oom voor hebt.

MARTHA.

Als Oom wist...

AMARANTHE.

Als de menschen wisten....

MARTHA.

Wat er in je zoogenaamd gevoelig hart omgaat!

AMARANTHE.

Wat je, met je zoogenaamde Godsvrucht en weldadigheid durft bedoelen!

MARTHA.

Hoe je onder het masker...

AMARANTHE.

Wie draagt er een valscher dan jij!

MARTHA.

Ik heb dat masker slechts af te rukken....

AMARANTHE.

Ik maar één woord te spreken...

MARTHA.

Hatelijk schepsel!

AMARANTHE.

Schijnheilige spin!

MARTHA.

O!

AMARANTHE.

O!

Eenig zwijgen.

MARTHA,

langzaam opstaande, en hare zuster naderende.

Amaranthe!

AMARANTHE,

zonder op te zien.

Wat wil je?

MARTHA.

Als Caroline en haar lieve Wilman ons eens beluisterd hadden?

AMARANTHE,

omziende.

Nu?

MARTHA.

Wat zouden ze ons uitlagchen!

AMARANTHE.

Het scheelt me niet.

MARTHA.

Uw driftig gestel is het kenmerk van eene edele, vrome ziel, maar deê je niet verkeerd, op een weinig onschuldige kortswijl, zoo dadelijk vuur te vatten? Dacht je dan dat ik je met opzet beleedigen wilde?

(Zij vat hare hand.)

Kon uw gevoelig hart mijne zusterlijke liefde zóó miskennen?

AMARANTHE,

bedaarder.

Was het zusterlijk van je, dat je me in mijne eer, in mijn regtmatig verworven roem?...

MARTHA.

Foei, Amaranthe! hoe breng je die opvatting met je gewone wijsheid overeen! Wat konden mijne woorden anders zijn dan eene hoogst onschuldige, argelooze scherts, die ik, zonder de minste bedoeling....

AMARANTHE.

Als je me dat verzekert....

MARTHA.

Vrede tusschen ons! Oorlog aan Caroline, die ons op allerlei wijzen, in ooms gunst zoekt te verdringen, en haar snoode oogmerken ook gewis bereiken zal, als wij de handen niet zusterlijk ineen slaan. Merk je niet hoe oom met haar is ingenomen? hoe hij alles gelooft wat zij hem vertelt? alles toestaat wat zij hem verzoekt? alles goedkeurt wat zij uitvoert? en hoe zij, door haar gedurig vleijen en fleemen...

AMARANTHE.

Het is maar al te waar.

MARTHA.

We moeten er voor zorgen dat onze beste oom niet langer haar *dupe* blijft.

AMARANTHE.

Die arme, brave man!

MARTHA.

Hij moet haar leeren kennen en wantrouwen. Bij ons moet hij te rade gaan; aan ons moet hij zich overgeven.

AMARANTHE,

opstaande.

Regt zoo, en Caroline moet de *cendrillon* van de familie worden, dat coquette nufje, dat zich vermeet den neus tegen mij op te trekken, dat mij dagelijks...

MARTHA

snuift.

Haat noch wraakzucht verstore ons vroom gemoed! De Hemel weet, lieve zuster, dat, als het mij of mijne belangen alleen betrof, ik geduldig lijden en berusten zou; maar nu 't het welzijn van een zoo overdierbaren oom geldt...

AMARANTHE.

Je hebt gelijk; het wordt pligt, heilige pligt tegen haar zaam te spannen. Reken dus op den krachtdadigsten bijstand van mijn zusterlijk hart. We zullen die Caroline!... maar waar blijft ze nu? Zeker zit ze in ledigheid, op hare kamer, zich aan haar verliefde mijmeringen over te geven; en, leter maar eens op, om zich vrij en ongestoord met haren Wilman te kunnen onderhouden, zal ze u of mij thee laten schenken.

MARTHA.

Ik doe het niet.

AMARANTHE.

Ik ook niet.

Tweede tooneel.

DE VORIGEN, ROSINE.

AMARANTHE.
Waar is Caroline?

ROSINE.
In de eetzaal, jufvrouw; ze laat de tafel opruimen, en alles in orde schikken.

AMARANTHE.
Zijn de heeren al van de wandeling terug?

ROSINE.
Neen.

AMARANTHE.
Meisje, het wordt tijd dat je u een fatsoenlijker toon aanwent. Men zegt niet: neen; men zegt: ik vraag u *excuus*, jufvrouw.

ROSINE.
Maar daar ik niet wist waarvoor ik *excuus* te vragen had...

AMARANTHE.
Geen woord meer. Tegenspraak duld ik niet. Sinds jaar en dag, geef je ons eindelooze stof tot grenzelooze ontevredenheid. Onophoudelijk maak je u aan 't heilloost pligtverzuim schuldig.

ROSINE.
Ik kan me niet voorstellen waarin...

MARTHA.
Zwijg! Mijn zuster heeft volkomen gelijk. Je bent, tot je schande, zoo veranderd dat iedereen zich aan je ergeren moet; en ik heb je maar te zeggen dat, als er aan je verkeering met dien gemeenen jongen geen einde komt, en jij, tegen alle eerbaarheid aan...

ROSINE.
Ik begrijp wel waarom de juffers mij dat niet gunnen; evenwel...

AMARANTHE.
En waarom zouden we je dat niet gunnen, impertinente prij?

MARTHA.
Ja, waarom niet?

ROSINE.
Zeker uit pure genegenheid. De juffers hebben waarschijnlijk nooit het zoet, maar alleen het bitter der liefde geproefd...

MARTHA.
Hoor me dat eens aan!

ROSINE.
En daarom zal het haar ook zoo moeijelijk vallen de liefde met de eerbaarheid overeen te brengen.

AMARANTHE.
Waanzinnige snip! Misselijke kleuter!

MARTHA.
Zet haar de kamer uit!

ROSINE.
Wat heb ik dan gezegd? Vergeef mij! Liever dan de juffers te verstoren, wil ik het er voor houden dat zij de liefde nooit gekend hebben.

AMARANTHE.
Welk eene schaamtelooze onderstelling! Weet, rampzalige!...

MARTHA.
Goddeloos schepsel!

ROSINE.
Och ja, zoo zal het zijn; want anders zou het vroom gemoed van jufvrouw Martha, het gevoelig hart van jufvrouw Amaranthe mijn ongelukkigen toestand begrijpen, en deernis hebben...

AMARANTHE.
Ongelukkige toestand? Is er dan iets gebeurd, ellendige?

ROSINE.

Ik heb me, helaas, verpligt gezien mijn Philip te bedanken!

AMARANTHE,

eensklaps vriendelijk en vleijend.

Waarlijk? Heb je hem bedankt, Rosine? Nu, dat is wijs en braaf van je gehandeld. Door deze daad, herwin je mijn volle genegenheid. En om welke redenen heb je hem bedankt? en wanneer en hoe heb je dat gedaan? Vertel ons alles, tot in de geringste bijzonderheden,

ROSINE.

Och, het snijdt me door de ziel als ik er aan denk! Hij was zoo kwaad niet, en ik had hem zoo lief! Dat hij wat los was, moest ik wel eenigzins door de vingers zien. Al de jongens zijn het meer of min. Dat weten de Juffers zoo goed als ik... maar toen ik er achter kwam, dat hij andere meisjes *fricanteerde...*

MARTHA.

Wat een ligtzinnige taal! Welke goddelooze woorden vloeiden daar van uwe zedelooze lippen!

AMARANTHE.

En zeg dan een andermaal, in plaats van *fricanteren*, *fréquenteren.* Dat woord deriveert van het Fransch: *Je fréquente*, *tu fréquentes*, *il fréquente....*

ROSINE.

Alle menschen zijn zoo geleerd niet als de jufvrouw.

AMARANTHE.

Nu, dat is wel, en dat hoeft ook niet, Rosine; maar een meisje als jij moest toch....

(tot MARTHA)

Alweêr een bewijs, lieve zuster, hoe nuttig het zou wezen, dat ieder mensch eene althans eenigzins geletterde opvoeding genoot. Ik zal er eerlang eene verhandeling over schrijven.

(tot ROSINE)

Zorg jij intusschen voor het theewater.

ROSINE af.

MARTHA

snuift.

Hetgeen je daar zegt is volkomen waar, zuster Amaranthe; maar ik zou het niet minder wenschelijk achten, dat men ook de godsdienstige en zedelijke....

Derde tooneel.

MARTHA, AMARANTHE, CAROLINE.

AMARANTHE.

Ziedaar onze lieve Caroline! Ei, ei! Is het voor Wilman, dat je u zoo keurig hebt uitgedost? Nu, dat mogt ook wel. Hij had zooveel attenties voor u. Die *pélerine* staat u beelderig, kindlief; jammer maar, dat je wat lang van hals bent, en altijd met een scheeven rug loopt.... maar wees gerust! Wilman zal dat niet eens opmerken. Och neen! Zoo hij slechts even verliefd als galant is, zal hij al uwe gebreken voor schoonheden aanzien, en jij dan, ook wederkeerig de zijne, niet waar? Zóó komen de goede lieden aan elkander. Ik raad u die *conquète* voort te zetten. Het is zeker wel niet veel bijzonders, een zeer alledaagsch mensch.... maar wie weet of zich, in jaren tijds, iets anders voor u zou opdoen!

CAROLINE.

Eene bedenking, die in *uw* mond, nog al gewigt heeft, Amaranthe! maar indien ik eens, nu reeds, tusschen drie minnaars te kiezen had?

MARTHA

snuift.

Vergeef me, lieve zusters, maar je behandelt daar een onderwerp, dat voor zedige, eerbare meisjes....

AMARANTHE.

Stil, Martha!

(tot CAROLINE, ironisch)

Drie minnaars op uw jaren? Dat zou sterk zijn.

CAROLINE.

Op de uwe ware het misschien natuurlijker.

AMARANTHE,

opvliegend.

Wat? Wat durfje!....

(zich bedwingende)

Er is hier geen questie van *mijne* jaren, kindlief.... en ik zou u kunnen bewijzen..... Nu, het verheugt me hartelijk, dat je, tegen alle verwachting aan, zooveel opgeld doet; en.... mag men weten wie de twee anderen zijn, die u het *embarras du choix* veroorzaken?

CAROLINE.

Maar ik heb nog van geen *embarras* gerept.

AMARANTHE.

Ei zoo! Derhalve reeds eene gedecideerde zaak! Waarlijk, dan mag uwe liefde wel eene gevleugelde liefde heeten; of het moest sinds lang eene geheime zijn geweest.

CAROLINE.

Wat draaf je weêr door, Zuster! Ik heb immers enkel bij onderstelling gesproken?

AMARANTHE.

Versproken heb je u, lieve meid, maar er zal geen kwaad van komen. Een geheim, dat je ons zoo regt zusterlijk toevertrouwt, moet ons heilig blijven.

CAROLINE.

Je doet me lagchen.

AMARANTHE.

Die twee anderen....

(tot MARTHA.)

Het zullen Pimping en Osbroek zijn. Nu, tot zulk een onberedeneerden stap, kon onze lieve, verstandige Caroline ook wel niet in staat wezen.

MARTHA.

De Hemel geve het! Als de Godsdienst zelve er zich tegen verzet....

CAROLINE.
De Godsdienst? Het zijn toch geen Turken?

MARTHA.
Duizendmaal erger nog. Die Pimping! Een atheïst! O gruwel!

AMARANTHE.
En die Osbroek! De lompste beer der beeren!... *Militairement!* Ha, ha, ha!

CAROLINE.
Derhalve zou je Wilman de voorkeur geven?

AMARANTHE.
Waarlijk niet. Een ijskoud, prosaïsch mensch, een koopman!

CAROLINE.
Dat was oom ook.

MARTHA.
Zuster Caroline schijnt eene bijzondere genegenheid voor kooplieden te hebben. Immers is het uitgemaakt dat ze oom veel hartelijker lief heeft dan wij.

CAROLINE.
Dat zou mij om uwent wil leed doen, Martha, daar ons allen toch gelijke redenen geeft om hem lief te hebben.

AMARANTHE.
Goed geantwoord, mijn beste! maar wees er volkomen gerust op, dat de liefde, die uwe zusters hem toedragen, niet minder innig, hartelijk en vurig dan de uwe is. Martha wilde slechts zeggen dat hij op de uwe meer prijs schijnt te stellen. Welligt eene verkeerde opvatting van hare gevoelige ziel.... maar we spraken over Wilman; vindt ge niet?...

CAROLINE.
Ik hou hem voor een goed mensch, en voor een aardig en geestig mensch.

AMARANTHE.

O, alleraardigst, allergeestigst! Ha, ha, ha!... Foei Caroline! Ik had u meer smaak toegeschreven! Laffe *platitudes*, die mij tot walgens toe, verveelden; liederlijke uitdrukkingen, die Martha's kuische ooren van schaamte en verontwaardiging deden blozen!

MARTHA

snuift.

Ja, ik ontveins niet....

AMARANTHE.

Onbeschaafde manieren, die zijn minder dan burgerlijke afkomst verraden!

MARTHA.

Zeer dubbelzinnige zeden!

AMARANTHE.

Onkunde en pedanterie!

MARTHA.

Ongodsdienstige beginselen!

CAROLINE.

Het is zeker uwe bedoeling, dat ik hem met die liefderijke beoordeelingen bekend maak, op dat hij zich zou kunnen verantwoorden?

AMARANTHE.

O, wat dat betreft.... ons is hij geene verantwoording schuldig.

MARTHA.

Wij hebben er geen belang bij.

AMARANTHE.

Het is alleen om u, dat de gewaarwordingen onzer zusterlijke bezorgdheid zich in den boezem der onopgesmukte waarheid ontlasten.

CAROLINE.

Welk een goedheid!

MARTHA.

Om u te waarschuwen voor den verderfelijken omgang

met de jonge lieden dezer eeuw, die even arglistig als onbestendig....

CAROLINE.

Moet ik er dan een nemen van de vorige eeuw?

MARTHA.

Ik voor mij althans....

CAROLINE.

Ja, gij voor u; dat is een tweede.

MARTHA,

vinnig.

En waarom zou dat een tweede zijn?

AMARANTHE.

Stil, Martha!

(tot CAROLINE.)

Weet je wat het zegt vrijheid, rust en geluk op het wisselvallig spel der liefde te zetten? Heb je de kansen berekend? Laten we eens ernstig spreken, beste Caroline! Laat mijne rijpere ondervinding uwe jeugdige onervarenheid voorlichten, uw kortzigtig oog bevrijden van den heilloozen blinddoek, die u, in een helschen spiegel, een valschen Hemel doet zien! Bedenk dat het huwelijk een bron van onoverzienbare ellende, een morele, of liever immorele vergaarbak van alle menschelijke rampen is....

CAROLINE.

Hoe weet jij dat, zuster?

AMARANTHE.

Een tooverstaf van Satan, waarmeê hij al het goed in kwaad verandert. En wilje autoriteiten en voorbeelden?... Een beroemd man noemde het de vergiftigste plant in onzen levenstuin, het graf van ons geluk! Zie, hoe vele ongelukkige vrouwen en moeders de lucht van hare klagten doen weêrgalmen, den aardbodem met hare tranen besproeijen! En mogt dit een en ander voor uwe overtuiging nog niet voldoende zijn, dan zal ik n, uit onze beste autheurs, het onraadzame van het huwelijk zoo voldingend bewijzen...

CAROLINE.

O, uw beider voorbeeld is me al bewijs genoeg.

AMARANTHE,

met kwalijk bedwongen wrevel.

Zeer vleijend, zeer... Waarlijk, je weet den regten toon te treffen om onze harten te winnen,

(tot MARTHA)

Niet waar, zuster? Het lieve kind is zoo engelachtig naïf, zoo goedig, zoo gevoelig! Maar alles lacht haar ook zoo vriendelijk, zoo heilvoorspellend toe! Ze is zoo gelukkig, zoo zalig! Nu, het is ook zoo zoet verliefd te zijn, zoo verrukkelijk zoet met de liefde en den geliefde te dweepen!... Dweep dan maar voort, meisje, en moogt ge nooit ondervinden dat de liefde een roos is, die de vreesselijkste afgronden verbergt!

CAROLINE.

Dan moet het al een zeer groote roos zijn.

Vierde tooneel.

DE VORIGEN, VAN HEUL, WILMAN.

VAN HEUL.

Wil je wel gelooven, Kareltje, dat ik het aan mijn beenen voel dat ik geen *jeune homme* meer ben?

(GEORGE brengt het theewater)

Goed, daar zal een kop thee op smaken.

CAROLINE plaatst zich aan de tafel en set de thee.

MARTHA.

Hebben de heeren nog eens rondgewandeld?

Allen plaatsen zich.

AMARANTHE.

De bezwangerde atmospheer heeft eene merkbare verheldering ondergaan.

VAN HEUL.

Maar de straten zijn nog verduiveld morsig.

AMARANTHE.
Heb je onze residentie niet ontzettend verfraaid gevonden, mijnheer Wilman?

WILMAN.
Zoo verfraaid, jufvrouw Amaranthe, dat ik hoop krijg dat men nu ook eens aan verbetering zal gaan denken.

AMARANTHE,

zacht tot CAROLINE.

Welk eene laffe toespeling!

CAROLINE.
Amaranthe is het niet met u eens, Wilman! ze vindt uwe toespeling....

AMARANTHE,

verlegen.

Je vergist u, mijn beste. Ik wilde slechts beweren...

WILMAN.
Dan zal ik ongelijk hebben. Het oog uwer lieve zuster ziet ongetwijfeld veel verder en beter dan het mijne, dat slechts gewoon is in koopmansboeken te zien.

CAROLINE dient de thee voor.

VAN HEUL,

tot AMARANTHE.

Ik wil niet uitmaken wie van u beiden de beste oogen heeft, maar dit is zeker, dat er in zijne boeken meer waarde zit dan in de uwe.

AMARANTHE.
Geldswaarde!

VAN HEUL.
En dat ze ook beter de proef zouden doorstaan dan de uwe.

AMARANTHE.
Ligt mogelijk, dewijl in het boekhouden alles *objectief*, in kunsten en wetenschappen daarentegen meest alles *subjectief* is.

VAN HEUL.
Hoe je ook over het boekhouden moogt denken, ik wenschte wel, Amaranthe, dat je er u, in je snipper-

uurtjes, ook een weinig op hadt toegelegd, dan zou je nu te beter in staat zijn de deugdelijkheid van deze rekening te beoordeelen. Zie eens!

(hij toont haar die)

Mejufvrouw Amaranthe van Heul debet aan F. Braders, boekhandelaar...

AMARANTHE.

O, het is...

VAN HEUL.

Een bagatel, twee en negentig gulden. Ik hoop slechts dat er boeken op staan, waaruit je, behalve de zoo broodnoodige wetenschappelijke kennis, ook eenige levenswijsheid kunt trekken. Maar wat beteekent die post van *f* 43,80 voor de Ode aan de vergankelijkheid? Drie en veertig gulden!

(tot WILMAN)

Heb je ooit van zulke dure Odes gehoord?

AMARANTHE.

Het is mijn Ode,

(tot WILMAN)

waarvan ik het genoegen zal hebben u een exemplaar aan te bieden,

(tot VAN HEUL)

Je hebt het niet regt begrepen, lieve Oom! Die drie en veertig gulden zijn de kosten van het drukken *et cetera.* Braders is mijn uitgever.

VAN HEUL.

Uw uitgever? Mij dunkt dat de goede man die eer geheel aan mij overlaat. Het is zeker pleizierig een nicht te hebben, die zich in de zon, de maan en de sterren weet te spiegelen, en met goden en halve goden zoo gemeenzaam omgaat; maar uw genie begint me wat al te vruchtbaar te worden. Elke poëtische inspiratie is een aanval op mijn beurs. Ik had nooit gedacht dat het verzenmaken zoo kostbaar was.

AMARANTHE,

geraakt.

Mijne exemplaren zijn toch nog al tamelijk gezocht.

VAN HEUL.

Uw present-exemplaren, ja. Nu, we zullen er maar

een speld bij steken. Iedereen heeft zijn stokpaardje. zoo herinner ik mij dat ik, in mijn jeugd, een *rage* voor meerschuimen pijpen had.

AMARANTHE,

ter zijde.

Hoe zieledoodend prosaisch!

WILMAN.

Jufvrouw Martha schijnt nog altijd veel van lezen te houden. Met verlof!

(Hij neemt haar boek in de hand)

Leerredenen? Eene goede lectuur, maar wat ernstig voor de theetafel.

MARTHA.

Goede, stichtelijke boeken kan men overal lezen.

VAN HEUL.

Och ja, overal. Ze zou in staat zijn haar leerredenen op een danspartij meê te nemen. Zoo als ik zei, Wilman, ieder mensch heeft zijn stokpaardje, en wil gaarne dat men er hem op ziet rijden.

MARTHA.

Ik bid u, oom....

VAN HEUL.

Schenk nog eens in, Caroline!... maar, nu ik je wel bezie... wat ben je opgeschikt! Ik vertrouw toch dat je niet meer aan dat concert denkt?

CAROLINE.

Zeker niet. Indien u en Wilman geen plan hebt er te gaan....

VAN HEUL.

Ik, Caroline? Heb ik dan in mijn huis al geen muzijk genoeg?... dat is te zeggen van die onophoudelijk voorbijtrekkende straatorgels.

CAROLINE.

Weet u dat ERNST speelt?

VAN HEUL.

Neen, maar al wist ik het...

AMARANTHE.

De diep denkende, diep gevoelende ERNST!

CAROLINE.

Mijnheer Rimmers beweert dat hij nog veel meer dan een groot kunstenaar, dat hij ook een groot kunstenmaker is.

VAN HEUL.

Ik mag het lijden; maar daar je in uw leven, toch al zoo veel kunsten gezien en gehoord hebt...

CAROLINE.

Ik zal het mevrouw Rimmers afschrijven.

Zij gaat naar de kleine tafel aan de canapé.

MARTHA,

zacht tot AMARANTHE.

Hoe gedwee!

CAROLINE.

Ei, het genie van zuster Amaranthe schijnt weêr werkzaam.

(Zij neemt het papier in de hand en leest.)

Als 't afgefolterd hart,
Gekromd door 't krimpend...

AMARANTHE,

met drift naar haar toegaande en haar het papier ontrukkende.

O, ik vergat...

(Zacht tot CAROLINE)

Onbescheiden ding!

CAROLINE zet zich aan het schrijven.

VAN HEUL.

Wat is dat, nichtje?

AMARANTHE.

Och, niets, lieve Oom!

VAN HEUL.

Zeker weêr een romance, Ode of dithyrambe. Voor den dag er meê!

AMARANTHE.

Ik was aan eene élégie begonnen...

VAN HEUL.
Elégie? Dat is, meen ik, zooveel als een klaagdicht. Over wien heb je dan te klagen? Over mij misschien?

AMARANTHE.
Welk eene wreede onderstelling! Over u, die?.. Weg met dat ontzettend denkbeeld! Neen, beste Oom, mijn vol gemoed deed mij de pen opvatten, om het noodlottig voorval van dezen middag...

VAN HEUL.
Met dat kind? Ik wil er geen woord meer over hooren.

AMARANTHE.
Mijn hart zegt mij...

VAN HEUL.
En ik zeg u dat je niets beters kunt doen, dan dat vers op het vuur werpen.

AMARANTHE.
Maar indien ik er eens eene goede daad meê beoogde?

VAN HEUL.
Wat zou dat zijn?

AMARANTHE.
Indien ik mijne élégie ten voordeele van het nooddruftig huisgezin uitgaf?

VAN HEUL.
Dat is te zeggen ten mijnen koste? Dankje hartelijk! Dat nooddruftig huisgezin tast me al diep genoeg in de beurs.

AMARANTHE.
Het zou u geen enkelen penning...

VAN HEUL.
Gekheid! Ik weet waar die dingetjes op uitdraaijen. Je moest het poëtiseren nu maar aan onze officiële poëten overlaten. Het heeft me reeds zoo schrikkelijk veel gekost, dat de roem al heel duur zou moeten zijn, als je er nu nog niet tot over je ooren in zat.

AMARANTHE.
Maar, lieve Oom...

VAN HEUL.
Hou je bij de muzijk, dat eene onschuldige en aangename liefhebberij is.

AMARANTHE.
Liefhebberij? Welk een woord!

WILMAN.
Ben je *musicienne*, jufvrouw Amaranthe?

CAROLINE schelt.

VAN HEUL.
Zij? Dat zou ik je verzoeken! Ze is, hoe zal ik het noemen? de vleugelmeid van onze Haagsche liefhebsters, de prima donna onzer muzijkpartijen. Ze componeert zelfs.

CAROLINE geeft GEORGE, die binnenkomt, het door haar geschreven billet.

Aan mevrouw Rimmers. Terstond bezorgen.

GEORGE af.

WILMAN.
Gij, Caroline, hebt zeker ook groote vorderingen gemaakt?

CAROLINE.
Och neen, het is en blijft haspelen. Amaranthe zegt dat ik wel gewoon gevoel, maar geen aesthetisch gevoel bezit, omdat ik het ongeluk heb, niets van hare compositien te begrijpen.

AMARANTHE.
Ja, verbeeld u eens, mijnheer Wilman, dat, toen ik haar laatst mijn derde Cantate in *Des mineur* voorspeelde, zij, tegen alle regelen der aesthetica aan, bij het verrassend effect van een chromatischen overgang van *Cis* groote terts in G, ten eenemaal koud bleef!

WILMAN.

Arme Caroline!

VAN HEUL.

Ik kan het niet helpen, maar ik hou het met het gewoon gevoel. Als het hart wel geplaatst is, kan men de aesthetica missen. Denk jij er ook zoo niet over, Wilman? Maar ik vergeet dat je zelf musicus bent. Hoe staat je viool er bij? Jongetje, jongetje, wat heb je me menigmaal de ooren op de pijnbank gebragt! maar ik verdroeg het geduldig, omdat ik merkte, voelde en begreep (zou de luitenant zeggen) dat je er zooveel pleizier in hadt.

WILMAN.

Ik doe er niets meer aan; mijn vele bezigheden...

VAN HEUL.

Braaf! Je handelt verstandiger dan mijn arme vriend van Halzen, die van den morgen tot den avond, zat te krassen, in plaats van op zijn kantoor te zitten. Toen de boel op was, kon hij met zijn viool niet eens den kost verdienen, en moest ik, die nooit een viool in de hand had gebad, hem nog aan een bestaan helpen.

MARTHA.

Het laat zich begrijpen dat mijnheer van Halzen geen zegen kon hebben: op zijne Godsdienstige beginselen valt zooveel....

VAN HEUL,

streng.

Zwijg! Ik versta niet dat jij er op valt. Hij is mijn vriend, Martha!

AMARANTHE.

En kan onmogelijk een slecht mensch wezen, daar de muzijk de hartstogt der edele zielen is.

VAN HEUL.

Dat is wat sterk. Zouden er dan geen edele zielen zijn zonder muzijk?

AMARANTHE.
De Goddelijke Homerus, de aanbiddelijke Plato, de beminnenswaardige Shakspeare beschouwden hen, die ongevoelig voor de muzijk waren, als onvolmaakte wezens.

VAN HEUL.
Wie is er volmaakt!

WILMAN.
Het komt mij voor dat jufvrouw Amaranthe een weinig overdrijft.

AMARANTHE.
Hoe, mijnheer? Zou je dan ontkennen dat die godin der idealiserende phantasie de uitdrukking onzer verhevenste natuur is? Is ze niet de hefboom onzer gewaarwordingen? de poesie onzer aandoeningen? de beheerscheres van ons gemoed? Heb je zelf nooit ondervonden, welk een betooverende magt zij op onzen geest, onze zinnen en hartstogten uitoefent?

VAN HEUL.
Dat is te zeggen...

AMARANTHE.
Zoo leest men van eenen, anders allerzachtmoedigsten Koning van Denemarken, dat hij, door het aanhooren van een *allegro feroce*, zoozeer in woede ontstak, dat hij een zijner hovelingen, op staanden voet neêrvelde.

CAROLINE.
Daar had dat *allegro feroce* weinig eer van.

VAN HEUL.
Dat vind ik ook, Amaranthe! Als die *allegro's* zoo gevaarlijk zijn, zal ik je over uw lamentabele *adagio's* maar niet meer hard vallen.

AMARANTHE.

En keer eens, langs de geloofwaardige dreven der geschiedenis, tot de klassieke eeuwen der oudheid terug, dan zul je zien welk een wonderdadige kracht de goddelijke muzijk, toen reeds, op het bezielde en ziellooze uitoefende; hoe Orpheus, door gezang en snarenspel, wilde dieren en monsters dwong, zich aan zijne voeten neder te leggen! hoe, bij de stichting van Thebe, zware zuilen en steenblokken aan de liefelijke stem van Amphion gehoorzaamden! hoe de sprakelooze kinderen des Oceaans naar Arions lier luisterden, en hem het leven reddeden! hoe het vuur, in de stralen der morgenzon verborgen, het standbeeld van den Egyptischen Memnon, met al de toovermagt der harmonie begiftigde! hoe zelfs de norsche bewoners van den Tartarus...

VAN HEUL.

Nu, als dat alles zuiver gebeurd moet zijn...

AMARANTHE.

Zoo je er het minst aan twijfelt, zal ik het u, in onze beste autheurs...

VAN HEUL.

Laten lezen, ja, maar zulke geweldige tooverijen moet men bijgewoond hebben, om ze te kunnen gelooven. Het sprookje van dien modernen Orpheus, die met zijn vedel een beer verjoeg, kan er nog door. Voor de rest ben ik te weinig muzykalisch om zooveel mirakelen te slikken.

(opstaande)

Wat dunkt u, Karel, willen we nog eens even de papieren gaan inzien? Caroline, je hebt zoo goed voor ons *diner* gezorgd, dat we geen zwarigheid maken u ook de zorg voor het *souper* toe te vertrouwen.

CAROLINE.

Ik zal mijn best doen, lieve Oom!

VAN HEUL.
Goed gezegd, allerliefste! en vergeet niet dat er versche oesters zijn.

VAN HEUL en WILMAN af.

AMARANTHE

tot Caroline.

Zorg toch vooral voor de oesters. Wilman is er dol op.

CAROLINE.
Dan zal hij ze hebben.

Af.

AMARANTHE.
Wat zeg je er nu van?

MARTHA.
Ik moet haar eens trachten uit te hooren.

Af.

Vijfde tooneel.

AMARANTHE

alleen.

Caroline geëngageerd! Caroline vrouw en moeder worden! Zal ik dat moeten beleven? Waar zijn nu die aanbidders van weleer, die ik met een enkel lachje betooverde! Ik stiet ze allen van mij af! Ik vermaakte mij met hunne foltering, met het dwaze, wreede spel, dat ik met mijn eigen hart speelde! O, dat er nu een kwame, aan wiens arm, ik Caroline en haar geluk trotseren kon! Rampzalige! Eerst aangebeden en nu... veracht! Erger nog: onverschilligheid is harder dan verachting! Hoe zal zij juichen, die Caroline!... en al die vriendinnen en kennissen!... Elke gelukwensch voor haar zal een bespotting voor mij zijn! En eens zal zij haar kinderen toefluisteren: ‘Weest lief en vriendelijk jegens haar! Denkt dat ze een suikertante is!’... O!... En dan zal ik de aanvallige kleinen nog moeten streelen en liefkozen, om de eer van mijn gevoelig hart optehouden! Schrikkelijk! Onverdragelijk!

Zesde tooneel.

AMARANTHE, PIMPING.

PIMPING.
Jufvrouw Amaranthe....

AMARANTHE.
Hé! Mijnheer Pimping!

PIMPING.
Eindelijk zijn we dan eens alleen! O, dat ik moed bezat om mijne vrijmoedige gewaarwordingen vrijmoedig uittedrukken! dat het mijn tong vergund ware de trouwe tolk van mijn smachtend hart te mogen zijn!

AMARANTHE.
Wat is het, mijnheer? Kan ik u eenige dienst bewijzen?

PIMPING.
Gij zelve moedigt mij aan, Amaranthe!... Wat het is? Alles en niets!... Mij dienst bewijzen?... Ach, mijn leven lang, zou ik u willen dienen, uw slaaf willen zijn, als het mij gelukken mogt een gevoel in u optewekken...

AMARANTHE.
Zeker eene collecte voor arme noodlijdenden. Het strekt u tot eer, mijnheer Pimping...

PIMPING.
Lees in mijne oogen, Amaranthe, dat ik een geheel ander gevoel bedoelde, dan die loffelijke weldadigheid, waarvan uw edel hart zulke schitterende blijken geeft, een geheel ander, een in u meer sluimerend gevoel, maar dat, ondanks dat sluimeren, door zijn alvermogende magnetische en sympathetische kracht, de opwellingen mijner geschokte ziel in eene verrukkelijke gisting, in een maalstroom van ongekende zaligheid brengt!

(ter zijde.)

Zij zal me wel verstaan, al versta ik mij zelven niet.

AMARANTHE.

Mijnheer!...

PIMPING.

Laat ik duidelijker spreken. Hoe verheven, Amaranthe, is de bestemming, waartoe de natuur ons schiep! Hoe rijk aan genot de Hemel, dien zij ons opent! Hoe zalig is het, zich aan hare zoete indrukken overtegeven! Te beminnen, bemind te worden! En hoe schoon en eerwaardig is die hoogstzedelijke instelling, die de rozen der liefde met den gouden draad der wettigheid omwindt, om ze, in het gareel der deugd, te doen voortbloeijen! Het huwelijk, Amaranthe! dat het zegel drukt op al die zielbedwelmende vervoeringen, wier gloed, door de verterende vlam der liefde gealimenteerd...

AMARANTHE

veinzende.

Ik versta u, mijnheer! Gij verlangt dat ik uw voorspraak bij mijn zuster Caroline zij.

PIMPING

ter zijde.

Die vervloekte brief!

(luid)

Werp een blik in het menschelijk hart, lieve engel! en je zult bevinden dat het, schoon allervreemdst, toch niet onnatuurlijk is, dat, terwijl onze ziel, door de geweldige vervoeringen der albetooverende liefde voortgedreven, in een chaos van bruischende gewaarwordingen rondslingert, onze verwarde geest, zijn onderscheidingsvermogen dervend, in het aanduiden van het aangebeden voorwerp, mistast. Dat is velen gebeurd, en ook mij! Helaas, ja! hoe ongelooflijk het ook schijnen moog, ik waande Caroline te beminnen! Caroline, wier physiek, moreel en intellectuëel volstrekt in het niet zinken, bij den glans uwer jonkvrouwelijke schoonheid, bij den bloemenrei uwer aanvalligheden, bij de schatkamer van uw allesomvattenden geest! Ik wilde eene ster aanbidden, en hechtte

mij aan een zaadkorrel! Heil mij, dat ik het vreesselijke mijner dwaling nog tijdig inzag; dat de liefde zelf...

AMARANTHE.

Eene even vernuftige als dichterlijke uitlegging. Nogtans...

PIMPING.

Maar wee mij, zoo het mij niet gelukken mogt, de opregtheid mijner gevoelens, door het kanaal der innigste overtuiging, in uwen boezem over te gieten! De wreedste foltering zou dan mijn droevig aanzijn verbitteren, de ongehoordste wanhoop mijn leven verkorten! O, zeg niet dat ik niet meer aan u denken, dat ik u vergeten moet! Ik voel het zoo diep, hoezeer mijn aanwezen reeds, voor eeuwig, met het uwe verbonden, metaphysisch verbonden is! Gij kunt mij niets anders meer dan een koesterende zon of een vernielend vuur zijn. Spreek dus, Amaranthe! Moet ik hopen of wanhopen? Zal ik leven, in den hoogsten glans der aardsche gelukzaligheid? Of zal ik, als een gevloekt ellendeling, verkwijnend, verdorrend, wegterend wegsterven?

AMARANTHE.

Je ontroert me, mijnheer.

PIMPING.

Het spel der liefde is geen kinderspel! Eens was het zelfs een Godenspel! Een enkel woord van u kan mij tot een engel of een duivel, kan mij dit tranendal tot een paradijs of een hel maken. Spreek nu dat woord, Amaranthe! Spreek en beslis!

(deftig en somber, half declamerend.)

Te zijn of niet te zijn is hier de questie!

AMARANTHE,

levendig.

Hoe? heb je Shakspeare gelezen?

PIMPING.

Shakspeare, Pigault le Brun, Descartes, Bilderdijk, George Sand, Virgilius, Piron, Plato, Voltaire en dui-

zend anderen. Dit verwondert u? In Frankrijk, zou ik een *homme de lettres* zijn. En schrijf deze vrijmoedige bekentenis niet aan eene misbillijkbare verwaandheid toe! Ik weet hoe de bleeke glans van mijn genie, door de flonkerende lichtstralen van het uwe, overschaduwd wordt, en echter mag ik er roem op dragen, dat ik, door studie en arbeid, langs de geheimzinnige kronkelpaden der wetenschap, tot het stikdonker gewelf der metaphysica ben doorgedrongen, en er de flikkerende fakkel der waarheid heb ontstoken; dat ik een stelsel heb gecreëerd, waaruit de onoverzienbaarste....

AMARANTHE.

Men beweert dat uwe stelsels het inconvenient hebben van heterogeen en regelregt, tegen de leerstellingen onzer Godsdienst aan te druischen. Met zielgrievend hartzeer vernam ik zulks.

PIMPING.

Zielgrievend hartzeer?... Wat ben je goed! O, herhaal nog duizendmaal dien aandoenlijk teederen klaagtoon, die zoo liefelijk van uwe belangstelling getuigt! Hoe zegevierend verheft zich die belangstelling boven het gegons der domme menigte, die mij veroordeelt, omdat ze mij niet begrijpen kan. Gij, mijn engel, zult mij begrijpen en toejuichen! Nabij is de glorievolle dag, die eene gelijke sympathie, tusschen de gevoelens van ons hart en de denkbeelden van ons verstand, zal ontwikkelen. Dan, Amaranthe, zal ik trotsch zijn op mijne wetenschap, en gelukkig door uwe liefde! Dan zal zich, voor u en mij, een dubbelvoudige bron van genot en zaligheid openen, een bron, die ons met den mildsten zegen besproeijen, en eerst dan verdroogen zal, als het kille grafgesteent ons kil gebeente dekt!

Hij barst in tranen uit.

AMARANTHE.

Pimping! Om 's Hemels wil, spaar mijn afgefolterd hart! Roer mijn gevoel niet langer, door den alleswegslependen vloed uwer aandoeningen, waar tegen mijne rede onmagtig is een dam op te werpen!

PIMPING.

Laat dien vloed dan maar begaan, allerengelachtigste engel! Kiesch en kuisch, zal hij het bekoorlijk blozen der jonkvrouwelijke schaamte eerbiedigen, en statiglijk, op zijn zacht kabbelende golfjes, het bootje van ons geluk doen dobberen!

(Hij wil haar in zijne armen sluiten.)

O, mijne Amaranthe!

AMARANTHE.

Een oogenblik, mijnheer! Ik ben de uwe nog niet. Mijn gevoelig hart moge, onder de opwellingen van het uwe, bezweken zijn; maar de rede verbiedt mij om nu reeds....

PIMPING,

dringend.

Geen onlijdbaar uitstel, aangebedene! Geen ziel afmattende onzekerheid!

AMARANTHE.

Later.... weldra zal ik u mijne beslissing kenbaar maken. Gij zult zelf bevroeden dat ik mij, kieschheidshalve, onthouden moet van u zelfs de geringste hoop te geven....

PIMPING,

haar te voet vallende.

Wreede!

AMARANTHE.

Alles, Pimping, wat ik u, voor als nog, zeggen mag, is: wanhoop niet!

Af.

Zevende tooneel.

PIMPING,

alleen.

Die is binnen!

(hij springt op)

Ha, ha, ha! Hoe meesterlijk heb ik haren sentimentelen onzin gecopieerd, haar met haar eigen valsche munt bedot! Laten we eerst maar eens eventjes getrouwd zijn, Goddelijke Amaranthe, en ik het zoet beheer over je tientjes hebben, dan zal ik u een ander deuntje voorzingen, u zoo prettig solo laten dansen, dat al uw poëtisch gevoel u naar de hielen zakt. Een Ode aan het berouw moge dan uw zwanenzang wezen. Heerlijk uitzigt! Wijn en vreugd! Goud en overvloed!.... maar zou de oude heer wel zoo heel veel afschuiven? Bah! Ligt zóóveel, dat ik mijn lastigste beeren den muil stop, en mijn leven van vrolijken Frans op nieuw beginnen kan. En als de boel dan weêr op is? Wat dan?... Welnu, dan heb ik weêr pleizier gehad, en dan kan Oomlief de aangebedene, voor een appel en een ei, terug bekomen.

Achtste tooneel.

PIMPING, OSBROEK.

OSBROEK.

Alweêr hier, Pimping? Ik geloof dat je 't er op toelegt om me in den weg te staan.

PIMPING.

Hoe zoo, mijn beste?

OSBROEK.

Dat raakt je niet.

PIMPING,

ter zijde.

Lomper vlegel moet er nog geboren worden.

OSBROEK.
Ed Amaranthe? hé?

PIMPING.
O, mijn vriend, ik ben de gelukkigste der menschen! *Mon coeur palpitant...*

OSBROEK.
Waarachtig!

PIMPING.
Definitief geconcludeerd is het nog niet, maar ze heeft me toch al afgeraden te wanhopen.

OSBROEK.
Natuurlijk. Ondanks al haar zotheid, zal ze merken, voelen en begrijpen... nu, ik hoop dat het je wel bekomen mag.

PIMPING.
O, Osjelief, hoe zoet zal het zijn, mij te baden in den wellust van een geluk, dat ik u te danken zal hebben! aan het gevoelig hart mijner Amaranthe, in de hoogste, zaligste verrukkingen!...

OSBROEK.
Nu, nu, al die omzwaai hoeft er niet bij. We spreken elkaêr wel eens nader. Blaas nu den aftogt maar.

PIMPING.
Adieu dan, mijn beste!

Af.

Negende tooneel.

OSBROEK

alleen.

Dat heb ik eens heel slim overlegd. Ik zie mijnheer van Heul, met zijn Rotterdammer, de societeit binnentreden, en één, twee, drie, vlieg ik er uit, spoed mij naar hier, en laat mij bij Martha aanmelden. Eigenlijk kon ik *militairement* op haar aanrukken en haar zeggen: jufvrouw Martha, het is met permissie van den ouden

heer; maar dan diende ik ook, zonder eenigen omzwaai, mijne declaratie af te vuren, en vóór ik de zware artillerie *en avant* breng, wil ik nog eens eventjes ter sluik recognosceren, om te zien of het *corps*, en vooral het matericel, de *attaque* wel waard zijn. Ik weet het niet, maar een inwendige stem zegt mij dat ik merken, voelen en begrijpen moest, dat ik een gekheid ga doen.

Tiende tooneel.

OSBROEK, MARTHA.

MARTHA.

Ik verneem van mijne kamenier, dat je me verlangt te spreken; heer Luitenant.

OSBROEK.

Om je te dienen, juffrouw Martha! Ja... het is... ik kwam eigenlijk... na lang en rijp beraad... Wat doet het me pleizier dat je er tegenwoordig zoo fiksch uitziet! Uw hoest schijnt geheel over te zijn. Ik vreesde waarachtig al, dat je voor goed geconfisqueerd waart, in zoover namelijk.... dat het een lelijke hoest was. Je moet u voor de avondlucht in acht nemen.

MARTHA.

Hartelijk dank voor dien goeden raad, waarin ik een nieuw bewijs van uwe vriendschappelijke belangstelling zie.

OSBROEK.

Natuurlijk, daar ik zoo veel goeds in dit huis genoten heb, en niet tot die schuimloopers behoor, die alleen komen om te eten en te drinken, zonder zelfs, nu en dan, een fooitje aan de booijen te geven. Ik ben een man van eer, zoo als a bekend is; maar, wat ik zeggen of vragen wilde... je hebt een logeergast, jufvrouw Martha?

MARTHA.
Mijnheer Wilman van Rotterdam, een vriend van oom.

OSBROEK.
En ook een beetje de uwe, hé?

MARTHA.
Hoe kom je aan zóó iets! Het is een mensch, dien ik niet kan uitstaan.

OSBROEK.
En evenwel doet hij op mij het effect van iemand, die onder mijn duiven schiet.

MARTHA.
Hoe meen je dat, heer luitenant?

OSBROEK.
Hierover nader... *Pardon!...* maar weet je wel dat uw oom en die Rotterdammer, op dit oogenblik, in de societeit zitten?

MARTHA.
Ik weet het.

OSBROEK.
Dat ze er de couranten lezen?

MARTHA.
Vermoedelijk.

OSBROEK.
Dat ze er, wat meer is, een pijpje rooken?

MARTHA.
Zoo!... maar... goede Hemel!... uw toon... uw verlegen houding.... Er is hun toch geen ongeluk wedervaren?

OSBROEK.
Och neen... *au contraire!... Pardon* dat ik u zoo schrikken deed.... en wat die verlegen houding betreft.... het kanonvuur durf ik onder de oogen zien, juffrouw Martha! maar er zijn andere vuren... nu, we zullen daar wel eens later op terug komen. Zoo als dan gezegd is, ze zitten in de societeit, lezen er de couranten....

MARTHA.

Maar...

OSBROEK.

En hebben ieder een lange pijp gestopt, die, naar mijne becijfering, wel een half uur branden kan.

MARTHA.

Waarlijk!

OSBROEK.

En toen ik die pijpen branden zag, dacht ik zoo, langs mijn neus weg: Blijf jelui maar zitten lezen en rooken! Ik zal intusschen dat buitenkansje eens *militairement* waarnemen, en met juffrouw Martha een praatje gaan houden.

MARTHA.

Zeer vriendelijk en vereerend, mijnheer; maar je begrijpt toch dat het niet voegzaam kan zijn, dat een jong... dat een eerbaar meisje... die de zedelijkheid op prijs stelt....

OSBROEK.

Een *tête a tête* met een Officier heeft... ja, daar steekt zeker wel wat in... Hm, waren Amaranthe en Pimping nu maar hier, dan konden we, om de zedelijkheid in de hand te werken, een *partie carrée* maken.

MARTHA

verwonderd.

Amaranthe en Pimping?

OSBROEK.

Wel ja; weet je dan nog niet, dat er tusschen die twee, ook al iets gaande is? Ha, ha, ha! Die Pimping was zoo dol verliefd, dat hij zelf niet eens wist op wie. Daarom heeft bij Amaranthe maar bij den kop gevat. Als alles goed afloopt, mag bij van geluk spreken. Een poltron! Een wittebroodskind!

MARTHA.

Een roekelooze spotter met al wat heilig is!

OSBROEK.

Behalve met mij, *morbleu!* Sinds ik hem de keus tusschen mijn degen en mijn rotting liet, springt hij voor mij uit den weg, alsof ik een batterij rijdende artillerie ware. De lafbek! Nu, Amaranthe verdient ook niets beter. Als ze je eigen zuster niet was, zou ik durven zeggen dat me nooit zotter zottin onder de oogen is gekomen.

MARTHA.

Ze is zeker wat zonderling; van haar vroegste jeugd af, was ze zoo. Op Caroline, die iets jonger is dan wij, valt evenmin te roemen. De eene zit den ganschen dag bij haar boeken, waaruit ze bitter weinig wijsheid haalt, de andere voor haar toiletspiegel, die haar gestadig voorliegt dat ze de schoonste en bevalligste van ons drieën is. Nu, ik mag het lijden! Schoonheid en bevalligheid hebben reeds menige vrouw ongelukkig gemaakt, en menig man heeft er den last van moeten dragen.

OSBROEK.

Het is waar dat een mooi en bevallig meisje een schrikkelijk ding is, dat veel omzwaai geeft. Ik hou het daarom ook maar met die van uw caliber.

MARTHA.

En als daar dan nog de alleronverdragelijkste aanmatigingen eener bespottelijke *coquetterie* bijkomen... O, mijnheer Osbroek, als je eens wist tot welken zondigen nijd en afgunst, de passie dier *coquetterie* haar beiden vervoeren kan! Ze weten zich zoo lief, zoo zoetsappig voortedoen, maar je moest haar eens in den huisselijken omgang bespieden!

OSBROEK,

ter ztjde.

Hoe lelijk liet ze daar haar lelijke tanden zien!

MARTHA.

En dan durven zij zich inbeelden dat niemand meer gevoel, deugden en talenten bezit dan zij! en, lieve Hemel, hoe rampzalig is het met beider hoofd en hart gesteld! hoe arm, hoe ledig!... maar als zuster, voegt het mij niet er meer van te zeggen.

OSBROEK,

ter zijde.

Kwaadsprekende feeks!

MARTHA.

Hadden ze nog slechts een eenigzins dragelijk humeur! God alleen weet wat ik van haar en van den ouden heer, die misschien een braaf man, maar ook zeker de ongemakkelijkste, de hardvochtigste van alle ooms is, te lijden hcb. Ja, soms gaat het zoover, dat ik, hoe geduldig ook, al mijn geduld verlies, en den dag zou zegenen, waarop ik, met fatsoen, dit huis verlaten kon.

OSBROEK,

ter zijde.

Dat wil zeggen: haal jij er mij maar uit.

MARTHA.

De omstandigheid dat oom nog al bemiddeld is, dat hij al zijn fortuin op ons heeft vermaakt, en ieder onzer een mooi stuivertje zal meêgeven, lokte reeds menig jongeling aan, maar geen hunner kon het vier weken bij Amaranthe of Caroline uithouden. Wat mij betreft, ik sloeg alle aanzoeken af. Ik voelde dat de man voor mijn hart nog niet gekomen was, de man, dien ik kon beminnen, zoo als ik wilde beminnen. Neen, welke schitterende partijen zich ook mogen voordoen... zoolang het hart niet *ja* zegt, zal ik *neen* blijven zeggen, en mijn tijd afwachten.

OSBROEK,

ter zijde.

Dat ze niet merkt, voelt en begrijpt dat haar tijd lang voorbij is!

MARTHA.

Doet zich eenmaal zulk een man voor, dan kan ik hem eene reine, ongedeelde, eene eerste liefde schenken. Enkel voor hem te leven zal dan mijne bestemming, hem gelukkig te maken mijn wellust zijn. Gij, mijnheer Osbroek, die een man van oordeel zijt, vindt ge niet dat ik er zoo goed over denk?

OSBROEK.

Perfect, jufvrouw Martha... in zoo ver namelijk, dat je u dan toch niet te zeer overhaasten moet, en die man ook niet, vooral als hij een man van eer is, die, als braaf soldaat, den tiendaagschen veldtogt heeft bijgewoond... maar, om eens van wat anders te praten, denk je van avond niet naar het concert te gaan?

MARTHA.

Hoe kan ik daaraan denken, mijnheer, daar oom er niet gaat, en ik door niemand gevraagd ben!

OSBROEK.

Dat is waar... hm, ik vind het al zeer indecent dat niemand u gevraagd heeft... En wat heeft het van morgen ongemanierd geregend, hé?

MARTHA.

Oom en de Heer Wilman zijn het gewaar geworden.

OSBROEK.

Daar kan ik borg voor blijven. Ik heb de eer gehad den ouden heer zoo door en door nat te zien, als of hij regelregt uit het diepst der zee kwam. De parade heeft het gelukkiger getroffen. Onder het defileren, vielen er wel eenige droppeltjes...

MARTHA.

Maar gelief te bedenken, mijnheer, dat een pijp spoedig uitgerookt is, en de welvoegelijkheid derhalve gebiedt dat ik naar mijn kamer terug keer.

OSBROEK.
Daar is wat van aan.

MARTHA.
Als men mij zoo... met u... alleen vond...

OSBROEK.
Och ja, men zou er al heel wat van denken.

MARTHA.
En met eenigen grond. Oom zelf, vernemende dat men mij verlangd heeft te spreken, zou al ligt willen weten, wat men mij eigenlijk te zeggen had.

OSBROEK.
Juist; ouwe lui zijn altijd nieuwsgierig.

MARTHA.
Het is ook niet te ontkennen, dat hij wel eenig regt zon hebben om het te weten.

OSBROEK.
Natuurlijk; als hij merken, voelen en begrijpen kon....

MARTHA.
En als hij mij dan eens ondervroeg?

OSBROEK.
Dan moet je hem maar het een of ander op de mouw spelden, bijvoorbeeld.... dat ik u om een jong kanarievogeltje kwam verzoeken.

MARTHA.
En mijn zusters! als die er eens achterkwamen! Ze zijn zoo praatziek.

OSBROEK.
Alle vrouwen zijn het.... in zoo ver namelijk....

MARTHA.
En als het dan eens publiek werd, dat we zoo.... een half uur lang.... zonder getuigen....

OSBROEK.
Wissewasjes! daar geef ik geen oliekoek om.

MARTHA.

Jij, heer luitenant.... maar ik! Het is me niet onverschillig wat de menschen van mij denken.

OSBROEK.

Laten ze denken wat ze willen, als we zelve maar beter weten.... in zoo ver namelijk....

(ter zijde.)

ik moet toch een achterdeurtje openhouden...

(luid.)

dat er werkelijk iets in mijn hoofd en in mijn hart omzwaait....

MARTHA.

Eenige muizennesten misschien?

OSBROEK.

Pardon, dan zouden het eer menschennesten moeten zijn, daar het menschelijk gevoel ze geformeerd heeft.

MARTHA,

ter zijde.

Hoe beminnelijk *naïf!*

(luid.)

Ik zoek geenszins in uwe geheimen te dringen, mijnheer Osbroek, maar als ze van dien aard zijn, dat een zedig, eerbaar meisje....

OSBROEK.

Natuurlijk; anders zou het niet gaan. Dat vat ik zoo goed, als of ik zelf een eerbaar meisje was. Nu, we zullen daar wel eens nader over praten. Voor het overige, merk, voel en begrijp ik met u, dat als men ons hier eens kwam overvallen, terwijl we zoo vertrouwelijk over koetjes en kalfjes keuvelen....

MARTHA.

Dat verhoede de Hemel!

OSBROEK.

En het tot eene explicate moest komen....

MARTHA.

Wat zou je dan te zeggen hebben, heer luitenant?

OSBROEK.

Ik? Wel ik geloof dat ik dan *militairement* met een mooijen mond vol tanden zou staan, en u het woord laten doen.

MARTHA,

ter zijde.

Wat vermag de liefde niet! Zelfs een officier maakt zij beschroomd!

(luid.)

Ik hoop u spoedig weêr te zien, mijnheer Osbroek!

OSBROEK.

Ik ook, *parole d'honneur*!

MARTHA.

Het bijzijn van menschen, die ik zooveel achting, zooveel... affectie toedraag, is me altijd een hoogst streelend genoegen.

OSBROEK.

Dat doet je eer aan, en daar ik in hetzelfde geval ben, zullen we met elkaar nog menig pleiziertje kunnen hebben; maar nu wordt het wezenlijk zaak om één, twee, drie, links en regts te maken, vooral daar we geen posten hebben uitgezet, en de vijand ons dus, zonder eenigen omzwaai, in de flank zou knnnen vallen.

MARTHA.

Volkomen juist; tot weêrziens dan, heer luitenant!

Zij biedt hem hare hand.

OSBROEK, haar hand met kracht schuddende.
Adieu!
MARTHA af.

Elfde tooneel.

OSBROEK

alleen.

Die heb ik voor het inpakken. Wel, wel, wat stond ze daar naar mij te hengelen! Misschien beeldt ze zich wel in, dat ik al gebeten heb. *Merci!* Zou het niet zonde zijn, dat een braaf militair zich aan zoo'n akelig, kwaadsprekend schepsel verslingerde? Er hoort waarachtig *courage* toe, om haar signalement op te maken. Geel, rimpelig vel, spitse kin, scheeve neus, de helft

harer tanden met onbepaald verlof... Boe, boe! Griet de marketentster is er nog een juweeltje bij. Ik geloof zelfs, God betere 't, dat ze snuift! Zulk meubel zou ik niet eens voor keukenmeid willen; en evenwel... Hoe rampzalig ishet, dat een man van eer geld noodig heeft! Ik ben nu wel gedwongen eene keus te doen, de keus tusschen hangen en worgen. Amaranthe of Martha, Martha of Amaranthe! Wie helpt me toezien, als ik ze tegen malkaêr op de schaal leg?... Zonder mijn tweeden luitenant, zon ik geen raad weten.

Af.

Einde van het derde Bedrijf.

Vierde bedrijf.

Eerste tooneel.

WILMAN,

opkomende.

De rede billijkt wat het hart zoo vurig begeert. Hoe dwaas, dat ik mij door een schijn van *coquetterie* liet afschrikken! Een enkele blik overtuigde mij immers dat ze nog geheel onbedorven is?... Eindelijk zal ik dan het doel bereiken, waarnaar ik, jaren lang, met zooveel inspanniog streefde! Eindelijk zal ik den schoonen droom mijner jeugd verwezenlijkt zien! Zij bemint mij! Caroline bemint mij! Ik las het in haar oog, terwijl een zachte druk harer hand mij een weelde van geluk deed genieten! Zij zal de mijne worden! De mijne! Caroline!... Welk een zaligheid! Welk een toekomst!

Tweede tooneel.

WILMAN, CAROLINE.

CAROLINE.

Vind ik u hier, Wilman? Weet je wel dat er bitter over u geklaagd wordt? Zoo in eens van onze ontbijttafel weg te loopen! Amaranthe zit al een half uur gereed, om u hare Ode aan den *besneeuwvlokten winter* voor te lezen; Martha scherpt zich, om over een Godgeleerd vraagpunt te twisten; Oom wil met u, een commercieel artikel van het Handelsblad beredeneren, en ik, die niets beters wist te doen, schonk u middelerwijl uw vierde kop thee in. Maar wat scheelt er aan? Hoe zie je zoo ernstig, zoo stemmig? Waarlijk, ik herken u niet meer. Voorheen waar je zoo vrolijk, zoo opgeruimd... Je bent ouder geworden, Wilman.

WILMAN.

Ik ben man geworden, Caroline! en de man mag wel eens ernstig zijn.

CAROLINE.

O ja, de koopman vooral, als hij zich van zijn zaken verwijderd heeft, en bij zich zelven berekent welke belangrijke winsten hij misschien verzuimt.

WILMAN.

Je bent onbillijk, Caroline! Geloof je waarlijk dat ik hier, dat ik in dit oogenblik, aan mijn zaken denk? stel je me gelijk met die alledaagsche egoïsten, wier koude ziel slechts over hunne geldkisten zweeft? Bij God, zoo ben *ik* niet! En toch

(meer en meer vertrouwelijk)

Hij weet, Caroline, hoe gelukkig ik mij voelde, toen de weldaden van uw braven oom mij eene nieuwe loopbaan openden, ik mijn eigen zaken beginnen, meer dan mijn brood verdienen, geld winnen kon! Ik heb geld gewonnen, veel gewonnen; en nu denken de menschen dat ik mijn doel bereikt heb. Zij bedriegen zich, Caroline! Zij begrijpen niet dat het geld voor mij geene andere waarde heeft dan als middel, om mij tot een edeler doel te verheffen, dat ik niet kruipend bereiken wilde. Ik moest het meisje mijner keuze kunnen overtuigen, dat mijn hart alleen haar gekozen had. Ik moest hare wederliefde kunnen afsmeeken, zonder den schijn te hebben als of ik om haar goud bedelde. Ik wilde dat ze mij geloofde, als ik haar zeggen zou:

(haar hand vattende, en met veel gevoel)

Lieve Caroline, ik bemin u!

CAROLINE,

getroffen.

Wilman!

WILMAN.

En je gelooft me nu, niet waar Caroline? O, ik beminde u reeds vóór ik wist wat liefde was! Heb ik het

u niet al honderd malen gezegd, schoon het woord nimmer van mijn lippen vloeide? Ach, het zwijgen viel mij zoo zwaar! maar te diep voelde ik de vernedering der armoede om te kunnen spreken. Het was me, als of men mij niet beminnen, slechts beklagen kon! De teederste blik der liefde ware voor mij slechts een blik van medelijden geweest! Maar ik wanhoopte niet! Ik vond kracht om ernstig te willen, wat ik zoo vurig wenschte, en besloot, door arbeid, een man te worden. Mijne pogingen werden gezegend. Ik verkreeg een stand in de maatschappij, die mij regt tot spreken geeft, een vermogen, dat mij voor het uwe onverschillig doet zijn... Je moet dus overtuigd wezen, dat mijn liefde geheel onbaatzuchtig is.

CAROLINE.

Dat zou ik toch, Wilman!... Zonder stand of vermogen, zoudt gij dezelfde aanspraak op mijne... achting hebben.

WILMAN.

Achting slechts? niets meer dan achting, Caroline? Is dat alles wat mijne liefde van u verwerft? O, spreek zóó niet!

(weder hare hand vattende)

Neem dat woord terug, dat koude woord, dat niet uit uw hart kwam. Of was die tienjarige droom van geluk slechts begoocheling? de hoop zelfbedrog? Caroline, zonder u ben ik niets! Je bent mijn wereld, mijn leven, mijn alles!

(met toenemende teederheid)

Zal uw hart mij afwijzen, terwijl uw hand in de mijne ligt? O, het is mij zoo zoet, zoo zalig, die lieve hand te mogen vasthouden! haar aan mijne lippen te brengen!

(hij kust hare hand)

U, met al de vervoering der liefde, aan mijn hart te drukken!

(hij doet het)

en dan van u te mogen hooren

(teeder en smeekend)

dat je dit niet slechts uit achting toelaat!

CAROLINE,

met diep gevoel.

Wilman, zou ik uwer waardig zijn!

WILMAN.

Welk een vraag, beste Caroline!

CAROLINE.

Zou ik u zoo gelukkig kunnen maken, als je het verdient te wezen? Oordeel zelf! ik ben nog zoo jong!

WILMAN.

Je schertst; slechts zeven jaar jonger dan ik?

CAROLINE.

Maar zooveel jonger dan mijn jaren, Wilman! Ik ben een ijdel, ligtzinnig kind, gehecht aan vermaken, die minder de getrouwde vrouw dan het meisje voegen. Ik verbeeld mij dat ik al mijn vrolijkheid zou verliezen, als men mij mevrouw noemde.

WILMAN.

Zal ik u dan niet Caroline blijven noemen?

CAROLINE.

Het is waar...

WILMAN.

En die vermaken! Geniet men ze niet beter, niet inniger, als men ze niet bij wijze van vertooning behoeft te genieten? als het vermaak slechts doel, niet middel behoeft te zijn? Je begrijpt me, Caroline! Daar is het dansen, bijvoorbeeld. Je houdt er veel van, even als alle jonge meisjes, en het is natuurlijk. Terwijl de voetjes over den grond zweven, zweeft ook de jeugdige verbeelding zoo aangenaam voort; maar ben je ooit van een bal te huis gekomen, dat je geheel te vreden over u zelve en over anderen waart? dat geen enkele spijtige opmerking, geene enkele kleine teleurstelling u meer verdriet gaf dan je vermaak genoot? Voor getrouwde vrouwen, is het dansen uitspanning, maar niet zoo voor jonge meisjes, die behagen en schit-

teren moeten, wier natuurlijke vrolijkheid, wier ijdelheid zelfs, zich, naar zekere bijoogmerken, wijzigen moet. O, ik voel medelijden met die arme schepseltjes, die zich zooveel geweld aandoen om beminnelijk te schijnen, terwijl het haar zoo weinig zou kosten om beminnelijk te zijn; die voor iedereen willen schitteren, aan iedereen willen behagen; geen minnaar, maar honderd aanbidders zoeken; haar jeugd, haar geluk voorbijhuppelen, en van haar leven een danspartij maken, zonder te bedenken dat er één met haar meêdanst, die haar eindelijk geheel zal wegdansen.

CAROLINE.

Welk een schets, Wilman! en wie is die galante danser?

WILMAN.

De tijd, Caroline, die uw beide zusters al weggedanst heeft en zoo vele anderen; maar laat dit zoo wezen. Gij zijt te goed, te verstandig om eene *coquette* te worden;

Derde tooneel.

DE VORIGEN, VAN HEUL; deze verschijnt aan de deur, luistert met de meeste inspanning, en geeft, door allerlei teekenen, zijne goedkeuring en blijdschap te kennen.

WILMAN,

vervolgende.

gij gevoelt te innig, dat liefde meer dan een spel der eigenliefde is. Raadpleeg dat gevoel, beste Caroline, en zoo het u zegt, dat je met den man, die u meer bemint dan zijn leven, gelukkig zult zijn, stel dan uw geluk en het zijne niet langer uit, en schenk hem uw hart!

CAROLINE,

hem hare hand reikende.

Wilman!

WILMAN,

haar, in de hoogste vervoering, aan zijn hart drukkende.

Lieve, beste Caroline! Engel! O, je maakt me onuitsprekelijk zalig! Welk een oogenblik! Nooit zal ik het vergeten! Nooit! Ik zweer u! Hoor mij aan... Ik neem den Hemel tot getuige!...

VAN HEUL,

die ongemerkt genaderd is, en zijn gevoel niet langer kan bedwingen, legt zijne handen over hen.

Hij zegene u, kinderen!

CAROLINE,

valt hem om den hals.

Oom!

VAN HEUL,

beiden omhelzende.

Lieve Caroline! Beste Karel! O! Ik voel mij zelven niet... dat is te zeggen, ik voel mij zoo gelukkig!

WILMAN.

Hoe streelt het mij, dat ge onze liefde goedkeurt!

VAN HEUL.

Goedkeurt? slechts goedkeurt? Je hebt me twintig jaar levens geschonken! Maar gaat nu, kinderen! De eerste oogenblikken uwer liefde moet je met elkander genieten, en ik ook wil met mijn vreugd alleen zijn.

(Hij omhelst beiden weder.)

Voort nu, voort nu!

WILMAN en CAROLINE af.

Vierde tooneel.

VAN HEUL

alleen. Hij blijft, gedurende dit en het volgend tooneel, zijne blijde opgewondenheid, op allerlei wijzen, aan den dag leggen.

Karel met Caroline! welk een lichtstraal in mijne toekomst! Mij dunkt, ik zie reeds een half dozijn lievertjes om me heen huppelen. Ze moeten mij groot-

vader noemen. Karel met Caroline! Honderdmaal heb ik het gedroomd, en nu gebeurt het! Hoezee! Nu tart ik het noodlot, met Martha en Amaranthe er bij, om mij een enkel oogenblik, uit mijn humeur te brengen.

Vijfde tooneel.

VAN HEUL, KASPER.

KASPER.
Mijnheer!

VAN HEUL.
Kasper!

KASPER.
Er is iemand, die u wenscht te spreken.

VAN HEUL.
Ik ben voor niemand t' huis, dat is te zeggen.... wie is het?

KASPER.
Een zekere mijnheer Bomba.

VAN HEUL.
Bomba? Dat lijkt wel een Italiaanschen naam. Toch geen schoorsteenveger?

KASPER.
Ik zou hem eêr voor een wolkenveger houden. Nooit heb ik winderiger kerel voor mijn neus gehad.

VAN HEUL.
Ei zoo! Waarlijk!... Kasper!

KASPER.
Mijnheer?

VAN HEUL,

hem geld gevende.

Daar heb je wat om op mijn gezondheid te drinken.

KASPER.
Dankje hartelijk.

(het geld beziende)

Wat? een goudstuk? Je bent toch niet jarig, mijnheer? of ben ik het, bij geval?

VAN HEUL.
Meer dan jarig! Driemaal, duizendmaal meer! Hoezée!...

KASPER.
Maar mijnheer....

VAN HEUL.
Ja, zóó is het.

KASPER.
Hoe is het?

VAN HEUL.
Wil je me uithooren, schelm?

KASPER.
Ik begrijp er niets van.

VAN HEUL.
Dat hoeft ook niet. Van het fijne van de zaak, moog je nog niets weten.

KASPER.
Vertel me dan vooreerst maar eens wat van het grove.

VAN HEUL.
Neen, neen, al tenteer je me nog zoo. Achterhoudend ben ik wel niet... maar er zijn zoo dingen... Heb je me nu begrepen?

KASPER.
Ik zet het een toovenaar om u te begrijpen.

VAN HEUL.
Kraam dan maar op met je geld, en doe er meê wat je gezegd is.

KASPER.
Maar vóór ik er het twintigste gedeelte van op uwe gezondheid verdronken had, zou ik zelf zoo ziek als een hond wezen.

VAN HEUL.
Laten dan Jan, George en de meiden meê drinken. Rigt een feest aan. Ontbied den speelman, en danst za-

men de keuken rond, driehonderd malen achtereen. Trala la la la!

KASPER,

bij zich zelf.

Dat zou zonde zijn! Een danspartij! terwijl mijne arme dochter...

VAN HEUL.

Daar heb je nog een tientje voor haar; maar gedanst moet er worden.

KASPER.

Beste, brave heer! God zegene u!

VAN HEUL,

KASPERS beide handen grijpende; uit de volheid van zijn hart.

Dat doet Hij al, Kasper! dat doet Hij al!... O!... Jongen, jongen! Wist je eens!... Mogje eens weten!...

KASPER.

Wat dan?

VAN HEUL,

hem loslatende.

Niets.

Hij gaat op en neder.

KASPER,

ter zijde.

Hij zal toch, op zijn ouden dag, niet verliefd geworden zijn?

VAN HEUL.

Kasper!

KASPER.

Mijnheer?

VAN HEUL,

zijn arm vertrouwelijk op KASPERS schouders leggende.

Als je op mijn gezondheid gedronken hebt, ga dan met een boordevolletje naar Karel, en wensch hem geluk.

KASPER.

Heeft hij den hoogsten prijs getrokken?

VAN HEUL.

Den hoogsten prijs. En als je dat gedaan hebt, schenk

dan nog een boordevolletje, en ga er meê naar Caroline, en wensch haar ook geluk.

KASPER.

Hebben ze dan zamen gespeeld?... maar O!... nu begrijp ik het. Is het zóó laat?... Ei, ei! Dat is aardig, regt aardig.

VAN HEUL.

Aardig slechts? Ik dacht dat je vier voet hoog van den grond zoudt springen. Jongen, ik merk wel dat je geen vonkje vuur meer in je ouwe ziel hebt.

KASPER.

Denkje dat, mijnheer? Als je eens wist hoe magtig veel pleizier het me doet! Ik hoop nu maar, dat het ook met Martha en Amaranthe spoedig mag afloopen; dan zullen we rust krijgen.

VAN HEUL,

terugtredende.

Welke satansche gedachten breng je me daar in mijn hoofd!

KASPER.

Wel, ik vind ze nog al natuurlijk. Heb je me niet honderd maal in vertrouwen gezegd?...

VAN HEUL.

Onthou maar dat, wat ik je nu in vertrouwen zei, geheim moet blijven. Zoo je er een enkel woord van rept....

KASPER.

Daar kan mijnheer gerust op zijn. Niets verders te bevelen? Ik heb nog twaalf messen te slijpen.

VAN HEUL.

Vermoei je maar niet te veel, Kasper!

KASPER.

Kijk, mijnheer, daar zeg je precies zoo als de juffers zeggen. ‘Kasper,’ zeggen ze, ‘doe dit! Kasper, doe dat! Kasper, werk, loop, draaf den ganschen dag door,

tot dat je er bij neêr valt, maar... vermoei je niet!...' Nu, we zullen allebei maar op beter hopen.

(Hij gaat, doch keert terug.)

Lieve Hemel! daar staat die mijnheer Bomba nog in het zijkamertje!

VAN HEUL.
Laat hem binnen, Kasper!

(KASPER af.)

Op beter hopen? De oude heeft gelijk. Zoolang die twee zwarte wolken mijn hemel verduisteren, is er geen zon voor mij.

Zesde tooneel.

VAN HEUL, BOMBA.

BOMBA.
Dat de Goden mij bijstaan! Ik kom op de vleugelen der regtmatigste verontwaardiging...

VAN HEUL.
Wat is er van uw dienst, mijnheer?

BOMBA.
Wat er van mijn dienst is? Eene éclatante satisfactie, mijnheer, wegens geleden miskenning, versmading, verguizing!... Dat de climax op arends wieken stijge, om u de allerontzettendste...

VAN HEUL.
Wat is er dan gebeurd? Wie is mijnheer?

BOMBA.
Wie ik ben? Bomba, de dichter Bomba; genoeg bekend, vertrouw ik. Wat er gebeurd is? Door uw nicht, mejufvrouw Amaranthe van Heul, onder het naamcijfer A. H, in het laatste nummer der Vaderlandsche Letteroefeningen, allerschandelijkst aangerand!

VAN HEUL.
Door mijn nicht, mijnheer? en ter zake van wat?

BOMBA.
Van mijne herderszangen, die zij zich verstout heeft schapenzangen te noemen.

VAN HEUL.
Kom, kom; dat zal eene aardigheid geweest zijn...

BOMBA.
Eene aardigheid, mijnheer? Eene aardigheid? Aan mijn roem, aan mijne onsterfelijkheid te knabbelen? mij een bloedenden dolk in het dichterlijk hart te wringen?

VAN HEUL.
Maar bedenk, mijnheer Bomba, dat het, in allen gevalle, mijn schuld niet is.

BOMBA.
U is toch haar oom.

VAN HEUL.
Dat is te zeggen... ja, maar van de poëzy maak ik liefst geen familiezaak. Buitendien is ze, op het stuk van verzen, zoo stijfhoofdig als een raagbol. Intusschen... het spijt me van die herderszangen.

BOMBA.
Wat helpt me dat!

VAN HEUL.
Ik geloof dat ik ze gelezen heb, met groot genoegen, met bijzonder groot genoegen.

BOMBA.
Veel eer, maar...

VAN HEUL.
Een verheven dictie, een brillante... hoe noem je dat ook?

BOMBA.
Versificatie, zul je meenen?

VAN HEUL.
Juist, versificatie... een rijkdom van gedachten, die wezenlijk verblindt...

BOMBA.
Heb je ook de élégie van Damon gelezen?

VAN HEUL.
Of ik die gelezen heb! En... wat is uw beeldspraak treffend en schitterend!

BOMBA.
Dat zeggen mijne vrienden ook. ‘De zangen,’ zeggen zij, ‘vooral de derde, negende, zeventiende, acht en veertigste, en de elf nazangen.’...

VAN HEUL.
Uitmuntend! Overheerlijk! Ze konden er niets anders van zeggen. Gaat het nog al met het debiet?

BOMBA.
Hm, zoo... Ons publiek is, helaas, niet poëzyachtig.

VAN HEUL.
En heb je het werk voor eigen rekening uitgegeven?

BOMBA.
Om u te dienen. Een spotprijs! twee gulden vijftig cents! Achttien vel druks, en nog gecartonneerd er bij!

VAN HEUL.
Waarachtig een spotprijs! Ik wil er, op speculatie, dat is te zeggen uit liefde voor de kunst, tien exemplaren van nemen. Dat maakt, geloof ik, vijf en twintig gulden. Mag ik zoo vrij zijn...

(hij geeft hem geld)

twee tientjes en een vijfje.

BOMBA,

opgetogen.

Mijnheer, Mijnheer! Waarlijk, al te veel goedheid! De exemplaren zullen, binnen een half uur, hier zijn, en ik zal die ongelukkige recensie nu maar uit mijn hoofd zetten. Welk dichter, van Homerus af, tot Bilderdijk toe, heeft niet over miskenning te klagen gehad! Welk genie!... maar ik mag u niet langer ophouden. Dank, hartelijk dank voor uwe belangstelling in mijn persoon en nederig talent! Beschik over beiden, in

leven en dood! Bij huwelijk of sterfgeval, verjarings- of doopfeest, zal mijn dichtader voor u vloeijen... good of geen geld!

(hij geeft hem een kaartje)

Hier is mijn adres. Vaarwel, edele Mecenas!

Af.

Zevende tooneel.

VAN HEUL

alleen, daarna KASPER.

Dat kan te pas komen.

(Hij leest het kaartje.)

Bartholomeus Bomba, *Katerstraat* n°. 74... Die malle Amaranthe! Heeft ze dan niet genoeg aan haar eigen rijmelarij, dat ze zich nog met die van anderen inlaat? Dat kost me weêr vijf en twintig gulden!... maar de arme dichter had een rok noodig.

KASPER.
Mijnheer Grijpmaar.

VAN HEUL.
Wie is dat?

KASPER.
Hij woont zes huizen van ons af. Ik geloof dat hij zaken doet.

VAN HEUL.
Welke zaken?

KASPER.
Dat weet ik niet.

VAN HEUL.
Het is lastig... maar een buurman mag men niet afwijzen.

(KASFER af.)

Grijpmaar! een lelijke naam, voor iemand, die zaken doet.

Achtste tooneel.

VAN HEUL, GRIJPMAAR.

GRIJPMAAR.

Uw nederige dienaar, mijnheer! Het smart mij, dat

ik verpligt ben u over een alleronaangenaamst geval te komen onderhouden.

VAN HEUL.
Welk geval, mijnheer?

GRIJPMAAR.
Als zaakwaarnemer, heb ik mijn eigenbelang steeds aan de belangen mijner cliënten ondergeschikt gemaakt, niet zelden geheel opgeofferd, en ik mag trotsch zijn op de reputatie van belanglooze eerlijkheid, die ik daardoor verworven heb.

VAN HEUL.
Verder, als 't u belieft.

GRIJPMAAR.
Mijn dochters zijn onschuldige meisjes.. Vrede en rust heerschten in ons nederig gezin. Geacht, geëerd, bemind, door allen, die braafheid en eerlijkheid op prijs stellen, leefden we argeloos voort, niet vermoedende dat de kwaadaardigste laster ons, in het kostbaarst wat we bezitten, onzen eerlijken naam, zou aantasten.

VAN HEUL.
Wie heeft u belasterd?

GRIJPMAAR.
Uwe oudste nicht, mijnheer. Het valt mij hard, zulk een achtenswaardig man te moeten bedroeven, maar mijnheer zal gelieven te begrijpen, dat mijn karakter, mijnheer! mijn moraliteit, mijnheer! om niet eens van andere meer materiële belangen te gewagen, en vooral de reputatie mijner deugdzame, onschuldige dochters...

VAN HEUL.
Natuurlijk; verder.

GRIJPMAAR.
Eergister avond, heeft jufvrouw van Heul zich verstout in haar club...

VAN HEUL.
Welke club?

GRIJPMAAR.
Weet mijnheer dan niet dat de juffer, en nog zes of zeven andere vrome juffers wekelijks bijeenkomen, om, zoo het heet, over Godgeleerde onderwerpen te praten? Het is heiligschennis! Ze doen er niets dan achterklappen, kwaadspreken en lasteren!

VAN HEUL.
Bedaar, mijnheer! Mijn nicht zou dus?...

GRIJPMAAR.
Ze *zou* niet, mijnheer, ze *heeft.* In die club, heeft ze niet geschroomd zich allerschandelijkst over mij, die bij een ieder als een door en door eerlijk en gemoedelijk man bekend ben... Gelief bij docter Loffers maar eens naar mij te vernemen. De goede man is van het geval bewust, en zóó met ons begaan...

VAN HEUL.
Wat heeft mijn nicht dan van u gezegd?

GRIJPMAAR.
Dat ik, die de zaken der goede menschen waarneem als of het mijne eigene waren, hetgeen oud en jong, arm en rijk getuigen kan, dat ik

(zijn zakdoek aan de oogen brengende)

een geldafperser, een bloedzuiger ben, die mijne cliënten ongelukkig maak, en in ellende dompel!

VAN HEUL.
Heeft zij dat van u gezegd!

GRIJPMAAR,

snikkende.

En van mijne brave dochters!... O!

VAN HEUL.
Van uwe dochters?

GRIJPMAAR,

als voren.

Dat ze... O, o!

VAN HEUL.

Dat ze?...

GRIJPMAAR,

als voren.

Dat ze... Mijnheer, mijnheer! men moet vader wezen!...

VAN HEUL.

Verder. Dat ze... wat?

GRIJPMAAR,

als voren.

Dat ze 's avonds... O, o, o!

VAN HEUL.

Nu?

GRIJPMAAR,

met veel beweging, zich met de vuist voor het hoofd slaande.

Met officiers wandelen!

Hij stapt eenige malen driftig op en neder.

VAN HEUL,

ter zijde.

Die man bevalt mij niet.

(luid.)

Ik kan bezwaarlijk gelooven dat mijn nicht zich zoo onbedachtzaam zou hebben uitgelaten.

GRIJPMAAR.

Er valt niet aan te twijfelen, mijnheer. Misken, zoo je wilt, de verontwaardiging van mijn vaderlijk gevoel; maar de kruidenier, aan wiens huis de club vergadert, heeft met zijn vrouw en broeder, door de reet van de deur, alles afgeluisterd. Ze zijn bereid onder eede te getuigen.

VAN HEUL,

ironisch.

Dan zal ik het wel dienen te gelooven. Die vaderlijke tranen, gevoegd bij de geloofwaardige getuigenis van lieden, die door de reet van de deur luisterden... maar, aangenomen dat alles waar is, wat wilje dan dat ik er aan doe?

GRIJPMAAR.

Wel... het komt mij voor... mijnheer moest er de jufvrouw eens ernstig over onderhouden.

VAN HEUL.
Nu ja, dat is mijn voornemen ook.

GRIJPMAAR.
Doe dat, mijnheer! O, ik smeek er u om! Verplaats u voor een oogenblik, in den pijnlijken toestand van een diep beleedigd vader! Ik wil geen opspraak, geen schandaal. Duizendmaal liever, zag ik de zaak in der minne geschikt, dan door de regtbanken.

VAN HEUL.
De regtbanken? Zou een vader zulk een zaak voor de regtbanken brengen?

GRIJPMAAR.
Het zou me hard vallen... ongetwijfeld... vooral voor u, mijnheer; maar indien het onvermijdelijk werd... Die vlek op onze reputatie moet uitgewischt worden.

VAN HEUL.
En op wat wijze zou dat in der minne kunnen geschieden?

GRIJPMAAR.
Wel... mij dunkt... vooreerst... onder verbetering.. eene schriftelijke herroeping van mejufvrouw uwe nicht... en dan... eene billijke vergoeding... een som van zes honderd.... laten we stellen vijf honderd gulden...

VAN HEUL,

verontwaardigd.

Uit mijne oogen! Iemand, die de eer zijner dochters, van een hand vol goud afhankelijk maakt!...

GRIJPMAAR.
Maar mijnheer... het is, in dergelijke gevallen, gebruikelijk...

VAN HEUL.
Geen cent, geen halve cent krijg je!

GRIJPMAAR.
Dan zou ik... hoe ongaarne ook...

VAN HEUL.
Doe wat je wilt.

GRIJPMAAR.
De regtbanken zullen mij regt verschaffen.

VAN HEUL.
Dat hoop ik.

GRIJPMAAR.
En doen ze het niet... dan zijn er immers nog andere middeltjes? Op uw nicht zal ook nog wel zoo iets te zeggen vallen...

VAN HEUL,

met diepe verachting.

Ellendige!

GRIJPMAAR.
Hm, de zucht tot beleedigen schijnt hier een familiekwaal. Nu, we zullen er wel raad voor vinden. Uw nederige dienaar, mijnheer! Tot morgen avond, zal ik uw antwoord of eenig voorstel inwachten. Hoor ik niets van u, dan wordt uw vrome nicht overmorgen gedagvaard.

VAN HEUL wijst hem gebiedend de deur; GRIJPMAAR vertrekt.

Negende tooneel.

VAN HEUL

alleen.

Daar komen de plagen weêr! Die lelijke vent! Het schijnt iemand, die niets te verliezen heeft, die het schandaal wagen zou... Was ik maar al zoo goedkoop van hem af als van dien armen poëet! Een stapeltje zeeuwen zou ik er nog voor over hebben; maar vijf honderd gulden! O, die Martha, die Martha! De hemel geve dat de luitenant mij spoedig van haar verlosse!

(Er wordt aan de deur getikt.)

Binnen.

Tiende tooneel.

VAN HEUL, LOFFERS.

VAN HEUL.
Ha! Juist van pas, beste vriend! Je komt als of je geroepen waart. Ga zitten.

Ze gaan zitten.

LOFFERS.
Is het dan weêr minder wel? Permitteer...

(Hij wil hem den pols voelen.)

VAN HEUL,

zijn hand terug trekkende.

Neen, neen! Wat dat betreft, zoo wel als het met mogelijkheid zijn kan. Niet den docter, den vriend heb ik noodig. In de eerste plaats, moet ik je vertellen dat Caroline geëngageerd is met mijn jongen vriend Wilman, die gister middag uit Rotterdam is overgekomen.

LOFFERS.
Wel zoo! dat zal u veel genoegen doen.

VAN HEUL.
Genoegen slechts? O, Loffers, ik ben de gelukkigste der menschen! dat is te zeggen.... er ontbreekt altijd wat aan.

LOFFERS.
Wat nu dan?

VAN HEUL.
In de tweede plaats, dien je te weten... het spijt me dat ik het je zeggen moet... maar je bent nog al philosoof, en zult er de tering niet van krijgen.

LOFFERS.
Waarvan?

VAN HEUL.
Dat er ook voor Martha, een *adorateur* uit de lucht is komen vallen.

LOFFERS.
Een *adorateur?* Ei, ei!

VAN HEUL.
Ei, ei?... Nu, het doet me pleizier dat je 't zoo koel opneemt. Ik begon met het geval al verlegen te worden.

LOFFERS.
Verlegen? Hoe zoo?

VAN HEUL.
Wel, *vis a vis* u.

LOFFERS.
O, die malligheid heb ik geheel uit mijn hoofd gezet.

VAN HEUL.
Braaf! Eene verstandige resolutie! Je hadt me twintig jaar onder gemaakt, indien je mijn neefje waart geworden.

LOFFERS.
Wie zal het nu worden?

VAN HEUL.
Een bram van een vent, de luitenant Osbrock.

LOFFERS.
Zoo, dan zal ze toch eindelijk eens onder *discipline* raken.

VAN HEUL.
Dat is de vraag nog. Ondanks hare uiterlijke stemmigheid, is ze een ongemakkelijk katje. Ze heeft een grenadiers ziel in haar lijf... dat is te zeggen, in het ordentelijke. Vertel het vooral niet verder. De luitenant mogt er eens achterkomen. Nu van wat anders, ken je een zekeren Grijpmaar?

LOFFERS.
Uw buurman? Wel ja.

(ter zijde)

Hij schijnt het ergste nog niet te weten.

VAN HEUL.
Wat is dat voor een mensch?

LOFFERS.
Niet veel bijzonders. Vroeger heeft hij zijn eigen zaken in de war gebragt. Nu zet hij dat kunstje met de zaken van anderen voort.

VAN HEUL.
Zoo! Ik dacht het wel dat de eerlijkheid bij hem alleen op de tong lag. En zijn dochters? Zijn brave, onschuldige dochters?

(LOFFERS haalt grimlagchend de schouders op.)

Ook al niet veel bijzonders! Je hebt van dat onvoorzigtig gebabbel van Martha gehoord; - wat denkje er van? Die Grijpmaar is zoo even bij mij geweest.

LOFFERS.
Ik denk dat dat gevalletje wel te schikken zal zijn.

VAN HEUL.
Hij nam het hoog op, vorderde vooreerst eene schriftelijke herroeping...

LOFFERS.
Gekheid!

VAN HEUL.
En dan nog vijf honderd gulden.

LOFFERS,

opstaande.

Met de helft zal hij het ook wel doen.

VAN HEUL.
De helft, zeg je? Honderd rijksdaalders? en je noemde 't een gevalletje?

LOFFERS.
Laat de schikking aan mij over. Ik zal dien Grijpmaar gaan spreken.

VAN HEUL.

In 's Hemels naam, doe dat! Hij heeft al met een dagvaarding gedreigd. Begrijp eens, een dagvaarding! O, die Martha, die Martha! Kom, Loffers, laten we Karel en Caroline gaan opzoeken!

Zij vertrekken door de zijdeur.

Elfde tooneel.

PIMPING, GEORGE.

GEORGE.

Ik zal het jufvrouw Amaranthe gaan zeggen.

Af.

PIMPING

alleen.

Die satansche Osbroek! Dat is nu al de veertiende vrijerij, die met een sisser afloopt! Ik dacht daar die haven zoo netjes binnen te zeilen! Juist was ik bezig mij te adoniseren om het jawoord te gaan halen, en daar wordt me, door een geknevelden korporaal, een biljet voor den neus gesmeten, dat al mijne heerlijke uitzigten verijdelt, mij, in mijn eigen oog, tot een lafbek maakt! Het is om razend te worden!

Hij haalt het biljet te voorschijn, en leest.

Vriend PIMPING!

Ik ben van gedachte veranderd, en gelast u, op straffe mijner ongenade,

(je weet wat dat zeggen wil)

dat je immediaat van jufvrouw AMARANTHE VAN HEUL, die je niet waard bent de voeten te kussen, afziet. Mogt de zaak haar beslag al hebben, zoo zulje naar Haar Ed. toegaan, en haar deêmoedig smeeken dat ze haar woord terug neemt. Mogt ze met geweld, aan je willen blijven hangen, zoo neem je zonder eenigen omzwaai, het uwe terug. In allen gevalle

moet je, om redenen, die ik voor mij hou, eêr de klok twaalf geslagen heeft, van malkaar af zijn.
Ik ben en ik blijf

ALEXANDER OSBROEK.

Vervloekte vent! Zijn ongenade! O, dat ik moed bezat om den brutalen orang-outang onder de oogen te zien! Hoe pleizierig zou het zijn hem levend te verscheuren! Nu moet ik wel onderdoen! Fatale teleurstelling! Beroerde positie!... Hoe zal ik het met haar aanvangen! Mij met de familie te brouilleren zou geen zaak zijn. Martha is er nog, en de beurs van den ouden heer... Ik zal er maar weêr een pathetisch drame van maken, dan blijf ik vooreerst consequent, en ten tweede... Stil, daar komt ze.

Hij brengt zijn zakdoek aan de oogen, en neemt eene sombere houding aan.

Twaalfde tooneel.

PIMPING, AMARANTHE.

AMARANTHE.

Ah, mijnheer Pimping, is u daar!

PIMPING,

diep zuchtende.

Ja, daar ben ik! Ik zelf! O! o!

AMARANTHE,

ontsteld.

Wat scheelt u, mijn vriend?

PIMPING.

Amaranthe!...

(Hij werpt zich op een stoel neder.)

Laat mij.... een oogenblik.... dat ik tot mij zelven koom.... dat mijn ontroerde ziel zich van den vreesselijken schok herstelle!... Maar ach, dat kan zij niet! dat zal zij niet! Neen! Nooit! Nimmer! In eeuwigheid niet!

AMARANTHE,

met toenemende ongerustheid.

Pimping!

PIMPING,

langzaam opstaande, op plegtigen toon.

Planeten en zandkorrels hebben haar afgemeten plaats in de Schepping! Ook de mensch en zijn ideaal! Wat hierboven geschreven staat, moet geschieden!

AMARANTHE.

Wat beduidt dat?

PIMPING gaat snel naar haar toe, vat hare hand, en zegt langzaam, met afgewend gezigt.

Amaranthe! Dezen nacht.... heb ik eene allerijsselijkste ontdekking gedaan!

AMARANTHE.

Welke, Pimping? In 's Hemelsnaam, spreek!

PIMPING.

Herinnert ge u nog wat ik u gisteren zeide?

AMARANTHE,

met teederheid.

Zou ik dat zoo spoedig vergeten hebben?

PIMPING,

haar verplaatsende.

Dáár stondt gij!

(Eenige schreden terugtredende.)

Hier stond ik!... Herinnert ge 't u, Amaranthe?

AMARANTHE.

O ja.

PIMPING.

Ik zeide u dat eene heillooze bedwelming onzer bruisende hartstogten ons vaak, bij het smachtend grijpen naar het ideaal onzer liefde, allergruwelijkst doet mistasten. Herinnert ge 't u?

AMARANTHE.

Ja, iets dergelijks heb je gezegd.

PIMPING.

En als ik u nu eens zeide.... Wee mij, Amaranthe! ik heb al tweemaal misgetast!

AMARANTHE.

Tweemaal?

PIMPING.

Eerst waande ik dat Caroline mijn ideaal was!... Ik bedroog mij! Zij was het niet!

AMARANTHE.

Verder.

PIMPING.

Toen dacht ik dat gij het zijn zoudt.... gij.... wier albetooverend schoon.... wier hemelsche aanminnigheden....

AMARANTHE.

Nu?

PIMPING.

Helaas, Goddelijke Amaranthe! ik bedroog mij ten tweedemale! Gij... waart het ook niet!

AMARANTHE.

Mijnheer!... maar gij schertst Pimping... Ha, ha, ha!

PIMPING.

O, lach niet! Werp geen klompen ijs, in de ziedende lava van mijn kokend gemoed! Beklaag mij, Amaranthe! Voel hoe de foltering der wanhoop mijn bloedend hart doorvlijmt, dat hart, dat weêr gedoemd is, in dorre ledigheid, te kloppen, terwijl mij Gods bekoorlijke natuur weêr een woeste woestenij, een onbewoonde chaos wordt! Heb medelijden! Ach, jaren kan die foltering nog duren! Eerst dan, als mijn smachtende ziel... misschien in hooger spheer, de ziel van mijn ideaal ontmoet, en met haar, sympathetisch-harmonisch ineensmelt...

AMARANTHE,

opvliegend.

Verwijder u, onbeschaamde!

PIMPING.

Ook dat nog, Amaranthe! Ben ik dan niet ongelukkig genoeg? Zal ik dan vergeefs smachten naar den troostrijken balsem uwer medelijdende vriendschap? Zal ik miskend en veracht?... maar neen! Ik zie het! Ook gij deelt in den schok, die mijn hart verbrijzelt! Zilte tranen vloeijen, als zilveren parels, langs uw bleek ge-

laat! Dat is te veel! Neen! *Gij* moet niet lijden! *Gij* moet niet ongelukkig zijn!... Herstel u, edele vrouw! Droog uwe tranen! Reik mij, voor het laatst, uw poezele hand, en...

(snikkende)

vergeet mij!

AMARANTHE,

geheel buiten zich zelve.

U vergeten, ellendeling? Als of ik ooit aan u gedacht had, rampzalige! U vergeten? Wat durft ge u al inbeelden! Weet, lage ziel, dat ik met geen ander oogmerk hier kwam, dan om uw vermetel aanzoek van gisteren, met fiere verontwaardiging af te wijzen!

PIMPING,

ter zijde.

Mooi zoo, netjes!

(luid)

Hou op, Amaranthe! Geen spijtige dolksteken! Ach, indien ik slechts mijn hartstogt dwingen, mijn ideaal verzaken kon!... maar het noodlot beslist! Het wil geen liefde tusschen ons!... O, het is vreesselijk, zielontzettend u niet te kunnen beminnen!... Het zij zoo! maar zonder uwe achting, uwe vriendschap te moeten leven!... neen, zoo wreed is het noodlot niet! Dat kan het niet willen!... Amaranthe, ik smeek u, werp een laatsten meêdogenden blik op mij! Misken het hart niet langer, welks gevoel zich in den reinsten aether zijner gewaarwordingen baadt, om... om u te voet te vallen, u te bezweren...

Hij valt voor haar neder.

AMARANTHE.

Van hier, heillooze! van hier! Ik zal gerucht maken, zoo je niet dadelijk...

PIMPING

opstaande.

Nu dan... vaarwel, hemelsch wezen! Eens, weldra misschien, zul je me leeren kennen, hoogachten en beklagen!

Hij vertrekt met alle uiterlijke teekenen van wanhoop.

Dertiende tooneel.

AMARANTHE

alleen.

Monster! Duizendvoudig monster! welk eene behandeling! O, dat de wanhoop mij verteerde en verslond! Dat de dood mij van het gruwbaar afgrijsselijke des levens verloste!

Veertiende tooneel.

AMARANTHE, CAROLINE, die, door de zijdeur, vrolijk komt binnenhuppelen.

CAROLINE.

Lieve Amaranthe, ik zocht je overal, om u iets te vertellen, dat u zeker... maar hoe zie je zoo bedrukt? Wat scheelt er aan?

AMARANTHE,

zich herstellende.

Niets, lieve zuster, volstrekt niets. Het is maar...

CAROLINE.

Je hebt geweend, geloof ik. Zeg me terstond wat het is.

(met hartelijkheid.)

Je moogt niet weenen, nu ik zoo gelukkig ben.

AMARANTHE.

Zoo gelukkig?... Ah, ik begrijp... Wilman, niet waar?

CAROLINE.

Ja, beste Amaranthe, Wilman. O, we zijn beiden zoo gelukkig, en Oom ook!

AMARANTHE,

zich geweld aandoende.

En ik dan, Caroline! Ik!... Wees overtuigd dat mijn zusterlijk gevoel... dat mijne opregtste, teederste gewaarwordingen... maar helaas! De mannen! De liefde!... Men ziet zoo vaak!... Nu, ik hoop er het beste van. Moog uwe toekomst...

CAROLINE.

O, daar ben ik in 't minst niet beducht voor. We hebben elkander zoo lief, zoo innig lief!

AMARANTHE,

kort.

Als dat ook zoo niet was, zou je al zeer dwaas gedaan hebben van je met malkaar te engageren.

CAROLINE.

Maar zeg me toch eens wat er aan hapert. Er moet iets zeer ongewoons met u gebeurd zijn.

AMARANTHE.

Och, het is waarlijk niets. Mijn zenuwen zijn slechts nog een weinig geschokt, door dat voorval van gisteren, met dat onschuldig jongske.

CAROLINE.

Kom, dat is immers lang vergeten? Als het niets anders is, ben ik gerust. Denk er aan, Amaranthe, dat we een bruiloftsvers van u verwachten. Nu ga ik Martha opzoeken, om ook haar het blijde nieuws mede te deelen.

Zij huppelt weg.

Vijftiende tooneel.

AMARANTHE

alleen, in tranen uitbarstende.

Caroline! O, o!... Blijde nieuws! Bruiloftsvers!... Onverdragelijk nufje, dat, reeds als kind, mij met haar jeugdiger schoon trotseerde, en wier geluk nu mijne ellende bespot!... Zij gelukkig, terwijl ik!... Het is besloten! Mannen, trouwlooze mannen, van nu af, verfoei en versmaad ik u, en geen uwer zal mij meer versmaden en beleedigen! Van nu af, veracht ik het nietig schijngeluk dat gij ons aanbiedt! Van nu af... Ha, kon ik u in een klooster ontvlieden en vervloeken, al moest ik er, mijn leven lang, lijden en wanhopen!

Zestiende tooneel.

AMARANTHE, OSBROEK.

OSBROEK,

in het binnenkomen, ter zijde.

De zaak is in orde; ze heeft gehuild.

(luid.)

Pleizierige morgen, jufvrouw Amaranthe!

AMARANTHE.
Mijnheer Osbroek...

OSBROEK.
Geen belet voor een ommezientje?

AMARANTHE,

zich herstellende.

O neen; ik zal mijn oom doen verwittigen....

OSBROEK.
Merci, in zoover namelijk dat het met u zelve is, dat ik, zoo als men zegt, een appeltje te schillen heb.

AMARANTHE.
Met mij?

OSBROEK.
Kijk, jufvrouw Amaranthe, er ligt mij iets op het hart, iets zonderlings.... iets aardigs. Ik zou eigenlijk een oratie moeten houden, om u uit te leggen wat het is.

AMARANTHE,

ter zijde.

Wat bedoelt hij!

(luid.)

Waarlijk!

OSBROEK.
Maar daar een braaf officier niet altijd orateur is, hetgeen ik, in mijn eigen persoon, met een levend voorbeeld, zou kunnen bewijzen, zoo zal ik maar, zonder eenigen omzwaai, *militairement* met u omspringen.

AMARANTHE.

Doe dat, heer luitenant; ik heb altijd veel achting voor het *militaire* gehad.

OSBROEK,

zacht, bij zich zelven.

Ei, zoo heel stapel zot is ze dan toch niet!

(Hij blijft een poos nadenken.)

AMARANTHE.

Zou ik weten mogen?...

OSBROEK,

ter zijde.

In 's duivels naam, het moet er op los!

(luid, haar een' brief overhandigende.)

Mag ik je dan vriendelijk verzoeken eens eventjes dezen brief te lezen?

AMARANTHE.

Een brief?

(het adres lezende.)

Aan de eerzame jufvrouw Amaranthe van Heul. Aan mij? en van wien?

OSBROEK.

Lees maar!

(AMARANTHE leest; haar gelaat toont eene aangename verrassing.)

Nu, wat zeg je er van?

AMARANTHE,

met moeite haar blijdschap verbergende.

Waarlijk.... de inhoud is zoo verrassend.... zoo bevreemdend verrassend....

OSBROEK.

Als hij je maar pleizier doet; dat is de *chose.* Ik kan er gerust nog bijvoegen dat ik alles, wat er in staat, zoo opregt meen, als of ik het zelf geschreven had. *Parole d'honneur!* Mijn naam, mijn hart, mijne eer, mijn degen en mijn epauletten leg ik aan uwe voeten!

AMARANTHE.

Heer luitenant, ik voel mij ongetwijfeld zeer gestreeld en vereerd... maar... voor alsnog, kan ik u slechts... de verzekering geven....

OSBROEK.

Waartoe al dien omzwaai! Ik weet wel dat de meisjes gewoonlijk gewoon zijn, dergelijke dingetjes eenigen tijd in beraad te nemen....

AMARANTHE.

Natuurlijk.

OSBROEK.

Onnatuurlijk. Als het hart ja zegt, moet de mond dan complimenten maken?

AMARANTHE.

En dan is er nog eene andere omstandigheid, die mijn huiverend aarzelen billijkt. Ik heb zoo even een zielpijnigenden schok doorgestaan, een schok, die eigenlijk geen schok was, en mij evenwel zoo vreeslijk schokte...

OSBROEK.

Ga je nu raadseltjes opgeven?

AMARANTHE.

Mijnheer Pimping is bij mij geweest.

OSBROEK.

Als hij terug komt, sla ik hem de hersens in.

AMARANTHE.

Hij had de onbeschaamdheid...

OSBROEK.

Laat hij die nog eens hebben!

AMARANTHE.

Met fiere verontwaardiging, wees ik hem af.

OSBROEK.

Of je gelijk hadt! Wat zou je met zoo'n mannetje uitvoeren!

AMARANTHE.

Neen, indien ik immer aan de zoete stem der liefde gehoor geef, dan zij het om, in overeenstemming met mijne teederste aandoeningen, een man voor mijn hart te kiezen.

OSBROEK

ter zijde.

Net als Martha; ze willen allemaal mannen voor haar hart.

(luid)

En.., als ik nu eens vragen mag... hoe denk je over mij?

AMARANTHE.

Het zou immers hoogst onvoegzaam zijn, indien ik mij nu reeds daarover uitliet?

OSBROEK.
Waarom? Zeg het maar *franchement.* Ik zal het niemand oververtellen dat je zoo dadelijk toehapte.

AMARANTHE.
Is dat nu eene uitdrukking!

OSBROEK.
Pardon! nu zie je 't zelve dat ik geen orateur ben. Ik wilde maar zeggen dat je me even goed nu, als over veertien dagen, uw antwoord kunt geven.

AMARANTHE.
Dat is zoo; echter...

OSBROEK.
Echter?

AMARANTHE.
Ik kan niet ontveinzen dat ik veel, zeer veel achting voor u gevoel...

OSBROEK.
Roer er wat sentimenten onder, dan is de zaak gezond.

AMARANTHE.
Maar...

OSBROEK.
Hé?

AMARANTHE.
We hebben allen onze gebreken.

OSBROEK.
Och ja, in zoover namelijk...

AMARANTHE.
Om u de waarheid te zeggen... hou het mij ten goede, maar... ik vind u wel een beetje prozaisch.

OSBROEK.
Dat wil zeggen dat ik veel van verzen hou? Om den drommel niet!

AMARANTHE.

Integendeel, ik meen dat je er niet van houdt.

OSBROEK.

Precies, dan zijn we 't eens. Weg met de verzen! Oranje boven!

AMARANTHE.

Maar je begrijpt me niet, mijnheer Osbroek. Ik wenschte dat je er veel van hieldt; ik wenschte dat uw hart zich voor het betooverend schoon der Goddelijke poëzy ontsloot en vatbaar maakte.

OSBROEK.

Ah, meen je 't nu weêr anders! Welnu, als het dan zoo wezen moet, ik hou dol veel van verzen, ik wil er razend veel van honden; zend me maar een kruiwagen vol; ik zal ze allemaal lezen en van buiten leeren. Ik zal er zelf ook gaan maken als het je pleizier doet. Mijn tweede luitenant is knap genoeg om me op den weg te helpen.

AMARANTHE,

teederlijk.

Als ik dat zelve eens deed?

OSBROEK.

Ook goed... nog beter, wil ik zeggen. Dit is dus afgesproken. Nu het andere.

AMARANTHE.

Het andere?... Daarover zal ik u later...

OSBROEK.

Later? Moet ik dan, dagen en nachten achtereen, in onpleizierig gepeins, bij mij zelf zitten te prevelen: Het zal lukken!... Het zal niet lukken! en *vice versa?*... Ik dacht, Amaranthe, dat je een veel te gevoelig hart hadt, om een braaf militair zooveel dorst te laten lijden.

AMARANTHE.
Maar zie je dan niet in?...

OSBROEK.
Wel neen! Wat zou ik inzien?

AMARANTHE.
En dan mag ik niet vergeten, dat ik geheel afhankelijk van mijn oom ben.

OSBROEK.
O, die zal, zonder eenigen omzwaai, ja knikken; daar sta ik borg voor.

AMARANTHE.
Het is waar, mijnheer Osbroek, dat ik, al sedert lang, het genoegen heb u te kennen... dat ik reden heb u voor een man van eer, voor een edel mensch te houden... en dit zijn zeker omstandigheden...

OSBROEK.
Natuurlijk zijn dat omstandigheden; derhalve?...

AMARANTHE.
Zoo ik dus de inspraak van mijn hart gehoor wilde geven...

OSBROEK.
Juist, dat moet je doen! Je spreekt als een boek. Sla toe, Amaranthe! en, *parole d'honneur*, je zult de gelukkigste van alle vrouwen zijn. Geen Koningin zal het bij je halen!

AMARANTHE.
Indien ik dat wist!... Osbroek! Zoo vaak wordt vrouwelijke ligtgeloovigheid het deerniswaardig slagtoffer van mannelijke ontrouw! zoo vaak ziet men een vrolijk lachje, voor eeuwig, in den zilten traan van het zielverscheurendst leed wegsmelten! En daarom, Osbroek! antwoord mij ernstig en plegtig, op mijne ernstige en plegtige vraag: Zult ge mij eeuwig beminnen? eeuwig trouw blijven?

OSBROEK.

Hoe kunje zulke muizenesten in je hoofd zetten! Nu ik me eens gedeclareerd heb, spreekt dat immers van zelf?

AMARANTHE.

Welnu dan... daar!

(zij reikt hem hare hand.)

Moge de genius der liefde den band zegenen, dien hij zelf om ons strengelde!

OSBROEK,

haar hand op zijne wijze schuddende.

Proficiat! Geloof me, Amaranthe, daar heb je wel aan gedaan. Je hebt me nu maar te volgen op het pad van roem en eer. Ik zal je als een braaf soldaat voorgaan, en beminnen zal ik je, als of je een mooi meisje van twintig jaren waart. *Parole d'honneur!* Ha!... en wat zal mijn tweede luitenant opkijken! Wacht eens, hij is nu juist aan de hoofdwacht, een geweerschot van hier. Ik moet het hem eens gaauw gaan vertellen.

AMARANTHE.

Maar, Osbroek, zulk eene voorbarigheid...

OSBROEK.

Daar zal geen ongeluk van komen. Bovendien heb ik het hem op handslag beloofd. Hij moet dol nieuwsgierig zijn. Haar ik kom immediaat terug, om uw oom, *militairement*, in het front te vallen. *Sans adieu* dus, overheerlijke Amaranthe!

Af.

Zeventiende tooneel.

AMARANTHE

alleen.

Hij is de mijne! Nu kan ik Caroline trotseren! Hoe fier zal hij daar staan, met zijn blinkende epauletten, tegenover dien stijven droogen koopman met de pen achter het oor! Ha!... Wel is waar, er valt nog veel aan hem te beschaven; maar de schaaf, in mijne hand,

zal wonderen doen. Eerst zet ik hem aan mijne gedichten; vervolgens aan FEITH en de LAMARTINE... en dan moet hij viool of fluit leeren spelen, om mij te accompagneren... en noten leeren schrijven, om de *brouillons* mijner compositiën in het net te brengen... en dan heb ik altijd iemand voor de hand, om mijne boeken open te snijden, mijn catalogus bij te houden, en... wat zoo oneindig meer zegt, iemand, in wiens minnende ziel, ik, bij het zaligendst geluksgevoel, de teederste gewaarwordingen van mijn kloppend hart kan overstorten. O, Osbroek! hoe zal ik u beminnen!

Achttiende tooneel.

AMARANTHE, VAN HEUL, MARTHA.

VAN HEUL,

in het binnenkomen tot MARTHA.

Dat onbedachtzaam gepraat kan me een boel geld kosten. Wat hadje met die menschen noodig? Laten ze goed of slecht zijn; wat raakt het u? En dan die club! Wat hebje in een club te maken? Het is, op zijn best genomen, tijd verbeuzeld.

MARTHA.

Maar, lieve oom, we komen daar bijeen....

VAN HEUL.

Om van je evenmensch kwaad te spreken; dat blijkt nu immers? En jij, Amaranthe, wat heeft die arme dichter Bomba u gedaan, dat je hem....

AMARANTHE,

met verachting.

Bomba een dichter? Heilige poëzy!

VAN HEUL.

Hij maakt toch verzen, de man.

AMARANTHE.

Rijmen maakt hij, ellendige rijmen. Bomba een dichter? een mensch, die in elken regel, tienmaal tegen het metrum en de caesuur zondigt! die niets verstaat van de pligtmatige ineensmelting der vocalische lettergrepen! die alleronbeschaamdst, de *ij* op *ei* doet rijmen! Hij een dichter? Stel hem eens de hoogstonnoozele vraag voor, welk onderscheid er tusschen een *trochaeus* en een *spondaeus* is!

VAN HEUL.

Maar er zijn immers recensenten genoeg, die hem op de vingers kunnen tikken? Een meisje moest zich met zulke dingen niet inlaten. Foei!... en dan die hatelijke *jeux de mots*! Je hebt zijn herderszangen schapenzangen genoemd... Als men uw lierzangen eens bierzangen noemde?

AMARANTHE.

Ik durf mij vleijen...

VAN HEUL.

Het is een gebrek van dichters en dichteressen dat ze te veel durven; maar genoeg. Weest beiden voortaan wat omzigtiger. Ik ben in een al te goed humeur om langer boos te zijn. Je weet zeker het groote nieuws al van Caroline?

AMARANTHE.

O ja, beste oom!

MARTHA.

's Hemels mildsten zegen heb ik reeds vurig voor haar afgesmeekt.

AMARANTHE.

En ik dan! Een stroom van vreugdetranen heb ik geweend! Die lieve, beste Caroline! Hoe duizendvoudig gelukkig zal zij wezen, als de wenschen van mijn zusterlijk hart, slechts voor een tienduizendste deel, vervuld worden!

MARTHA.
En dat zullen ze. Die mijnheer Wilman schijnt mij zoo geheel voor haar geschikt.

AMARANTHE.
O ja, het is een allerliefst paar, allerliefst! Alleen is het jammer dat hij wat droog, wat prozaisch is.

MARTHA.
Hij mogt ook wel een weinig christelijker wezen.

AMARANTHE.
Nu, nu, dat kan alles nog te regt komen, zuster Martha!

MARTHA,

met een vromen zucht.

De Hemel geve het, zuster Amaranthe!

AMARANTHE.
En Caroline zal haar ijdele drift naar wereldsche vermaken nu ook wel wat beteugelen...

MARTHA.
Begrijpen dat het haar pligt wordt om stil en ingetogen, als een brave, godvruchtige huismoeder...

AMARANTHE.
Gewis zal ze dat begrijpen; en bovendien krijgt ze een man, die, naar ik vertrouw, waarschijnlijk wel berekend zal zijn om haar onervaren jeugd, tegen alle mogelijke struikelingen, te behoeden.

MARTHA

snuift.

Het is te hopen.

AMARANTHE.
En met grond te verwachten. O, ik voorzie volstrekt geen zwarigheid.

VAN HEUL.
Ik ook niet.

MARTHA.
Wat zal het oom een genoegen doen, onze lieve Caroline geëtablisseerd te zien! en... als het dan ook eens mogt gebeuren dat jij, Amaranthe... en... ik zelve...

VAN HEUL.
Juist, daar moet het heen. Heb je me niets te zeggen, Martha?

MARTHA.
Ja, lieve oom, om er rond voor uittekomen... ik heb iets... op het hart liggen...

VAN HEUL,

ter zijde.

Goddank! de luitenant heeft zich gedeclareerd!

AMARANTHE.
Mijn hart is in hetzelfde geval, beste oom!

VAN HEUL,

ter zijde.

Zij ook! Dat kan een gelukkige dag worden!

(luid)

Zeker verlang je me ieder afzonderlijk te spreken?

AMARANTHE.
O, wat dat betreft... ik heb volstrekt geen geheimen voor mijn lieve, beste Martha.

MARTHA.
Ik evenmin voor mijn lieve, beste Amaranthe.

VAN HEUL,

ter zijde.

Dat loopt weêr op katjesspel uit.

(luid)

Spreek jij dan maar eerst, Martha, als de oudste.

MARTHA,

met neêrgeslagen oogen.

Lieve oom, het is u bekend dat ik altijd een vromen afkeer van het wereldsche heb gehad...

VAN HEUL.
Ja, ja, dat weten we; en je begint nu lust te voelen om een weinigje bij te draaijen. Is het niet zoo?

MARTHA,

als voren.

Een braaf, achtenswaardig, christelijk man heeft mij te kennen gegeven dat ik.... hem.... niet onverschillig ben.

AMARANTHE,

ter zijde.

Wie zou dat zijn!

(luid)

Waarlijk!

VAN HEUL.
Zoo, zoo! en hoe denkje over hem, nichtje?

MARTHA.
Ik zou denken dat... als de Hemel er Zijn zegen aan wilde schenken...

AMARANTHE.
Dat zal Hij, lieve Martha! O, Konje voelen hoe uw geluk mij gelukkig maakt!

(haar, met veel beweging, in haar armen sluitende)

Beste, dierbare zuster!

VAN HEUL.
Dus heeft mijnheer Osbroek...

AMARANTHE,

zich met een ruk van MARTHA losmakende.

Osbroek?

MARTHA.
Ja, Osbroek.

AMARANTHE.
De luitenant Osbroek?

MARTHA.
Dezelfde. Is dat zoo bevreemdend?

AMARANTHE.
Meer dan bevreemdend; het is onnatuurlijk.

MARTHA.
Hoe zoo, mijn beste?

AMARANTHE.
Daar het aan mij is, dat de luitenant zich gedeclareerd heeft.

VAN HEUL,

ter zijde.

O jeé!

MARTHA.
Aan u?

AMARANTHE.
Aan mij.

VAN HEUL.
Nu zie je 't zelve, lieve nichten, hoeveel opgeld je begint te doen; ze vallen al op u beiden te gelijk.

AMARANTHE.
Het *qui pro quo* is, dunkt me, alleen daardoor te verklaren, dat de lieve, gevoelige Martha de *dupe* van eene kleine, onschuldige *plaisanterie* zal zijn geweest.

MARTHA.
Of dat de lieve, gevoelige Amaranthe, die zoo ligt iets gelooft, wat zij gaarne wenscht....

AMARANTHE.
Tot zulk eene verbijstering, zou ik de dweepende verbeelding mijner vrome zuster meer vatbaar achten.

MARTHA

snuift.

Ik begrijp dat mijne geleerde zuster haar verstandig hoofd boven zulke verbijsteringen verheven acht.

AMARANTHE.
Zoowel als boven de hatelijke toespelingen van eene nijdige, valsche zottin.

MARTHA.
Dat ben je zelf!

AMARANTHE.
Onbeschaamde!

VAN HEUL.
Foei, foei!

AMARANTHE.
Dierbare oom, wist ge hoe mijn zusterlijk hart van een gereten wordt, door de gruwzame martelingen, waarmêe hare boosaardigheid mij overstelpt!

MARTHA.
Daar gaat ze weêr aan 't poëtiseren!

VAN HEUL.
Ik bid je, kinderen, spreekt toch eens redelijk met elkaêr.... dat is te zeggen zwijgt allebei, en laat mij spre-

ken. Het komt mij voor, dat de luitenant zich slechts aan eene uwer kan gedeclareerd hebben, en ik geloof dat het aan Martha is geweest.

AMARANTHE.

Martha? Onmogelijk!

MARTHA.

Zie je wel? de onschuld drijft altijd boven.

AMARANTHE.

O, die lieve, vrome onschuld! Wacht maar, het raadsel zal zich spoedig ontknoopen.

MARTHA.

Ik wacht die ontknooping met vertrouwen af.

AMARANTHE.

Een ijdel vertrouwen is vaak het goochelspel eener bespottelijke inbeelding!

MARTHA.

Een boosaardige twijfel niet zelden het droombeeld eener nijdige afgunst!

VAN HEUL.

Martha!

AMARANTHE,

met klimmende drift.

Je hebt er steeds wellust in gevonden, mij in mijne teederste gewaarwordingen, te dwarsboomen!

MARTHA,

evenzoo.

Je hebt me, van mijn jeugd af, elk onschuldig, christelijk genoegen ontroofd; je hebt me, door allerlei listen en lagen....

AMARANTHE,

Iedereen kent je snoode, laaghartige kunstgrepen!

VAN HEUL.

Amaranthe!

AMARANTHE.

Ik zou oom kunnen vertellen....

MARTHA.

Ik zou hem kunnen bewijzen....

AMARANTHE.

Als je me uittart!...

MARTHA.

Onzinnig schepsel!

AMARANTHE.

Miserabel voorwerp!

VAN HEUL,

met ontroering.

Kinderen! Zusters! Denkt aan uwe moeder!

Negentiende tooneel.

DE VORIGEN, OSBROEK.

OSBROEK.

Gehoorzame dienaar!

(ter zijde)

Martha! o wee!

(zacht tot AMARANTHE.)

Mijn tweede luitenant laat je geluk wenschen.

VAN HEUL.

Mijnheer Osbroek, daar het, sedert een klein half uur, reeds voor de tweedemaal is, dat je u hier in huis vertoont, onderstel ik dat je mij of deze dames, iets zeer bijzonders te zeggen hebt.

OSBROEK,

eenigzins verlegen.

Accoord, mijnheer van Heul.... in zoover namelijk, dat er iets is.... hetgeen.... hetwelk....

(zacht tot VAN HEUL.)

Zou ik u een oogenblik apart mogen spreken?

VAN HEUL,

koel.

Neen, mijnheer! Wat je te zeggen hebt, wil ik, in het bijzijn mijner nichten, aanhooren.

OSBROEK.

Zoo!... Nu, dan heb ik.... met al de sentimenten van mijn gevoel... en met de opregtste hoogachting.... de eer

te zijn.... degene, die u om de hand van Jufvrouw Amaranthe komt verzoeken. Haar hart heb ik reeds.

(zacht tot AMARANTHE.)

Niet waar, liefje?

AMARANTHE,

de oogen neêrslaande.

Osbroek!

MARTHA

getroffen, ter zijde.

Ik ben schandelijk bedrogen!

VAN HEUL.
Maar, heer luitenant, na ons gesprek van gisteren, was het eêr te onderstellen...

MARTHA.
En na het bezoek, waarmeê mijnheer mij lastig viel...

OSBROEK.
Pardon! Ja, het is waar. Strikt genomen, hebje allebei gelijk; ik dacht er toen ook geheel anders over, schoon dat gesprek toch niets meer dan een bloote verkenning was, en dat bezoek, zoo als jufvrouw Martha zich ook wel herinneren zal, eigenlijk een jong kanarievogeltje betrof...

MARTHA.
Onbeschaamde!

(haar spijt bedwingende)

Ik zal mijnheer dan verzoeken dat hij mij, voor het vervolg, van zijne *visites* verschoont.

OSBROEK.
Natuurlijk; de achtenswaardige Amaranthe zou jaloersch worden.

AMARANTHE,

met een smadelijken grimlach.

Jaloersch op Martha!

MARTHA.
Stel u gerust, zuster; tot zulk eene jaloezij, zou ik, geen aanleiding willen geven.

AMARANTHE.

Het is altijd zeer verstandig niet te willen, wat men niet zou kunnen.

MARTHA.

Er zijn menschen, die zich zoo ligt inbeelden...

AMARANTHE.

Andere zijn er, wier bespottelijke eigenwaan...

OSBROEK.

Nu, nu! Het zou me in mijn ziel spijten, als de dames ruzie om mij kregen. Kom, jufvrouw Martha, je ziet nu zelve in, dat het, op zijn ergst genomen, eene onschuldige *bévue* was.

(Hij gaat op haar af, en biedt haar de hand)

Laten we dus *militairement* en *sans rancune...*

(MARTHA werpt een blik vol verachting op hem, en verlaat het vertrek)

Dat noem ik haatdragend zijn!... Derhalve, mijnheer van Heul, kunje merken, voelen en begrijpen dat Amaranthe de regte is. Mag ik je nu allernederigst vragen hoe je er over denkt?

AMARANTHE,

ter zijde.

Het schijnt dat hij, met Martha, dezelfde comedie heeft gespeeld, die Pimping met mij speelde.

VAN HEUL,

na eenig aarzelen.

Amaranthe, heb je geen bedenking tegen het aanzoek van mijnheer den luitenant?

OSBROEK.

Wat dat betreft, daar kunje gerust op wezen, in zoover namelijk....

VAN HEUL.

Ik vraag het haar zelve, mijnheer.

AMARANTHE.

Volstrekt geene bedenking. Innig gevoel ik, dat ik... met hem, volmaakt gelukkig zou zijn.

VAN HEUL.

In 's Hemels naam, wees het dan!

OSBROEK,

VAN HEUL de hand drukkende.

Merci!

AMARANTHE,

VAN HEUL omhelzende.

Lieve, beste Oom! Tweede teedere vader! O, dat ik woorden vond!... Eeuwig, tot aan het somber graf toe, zal ik u danken en zegenen!

OSBROEK.

Ik ook, *parole d'honneur!*

AMARANTHE.

En wat zullen mijn vriendinnen en kennissen, wat zullen alle menschen opzien, als zij het vernemen! als ze ons zoo zamen... Oom, wil je me permitteren dat ik met Osbroek eene kleine wandeling ga doen?

VAN HEUL.

Waarom niet? Maar zie eens naar buiten; het stortregent!

AMARANTHE.

O, dat zegt niets. We zullen een *parapluie* meênemen. Ik ga mijn hoed en *schawl* halen.

Af.

OSBROEK.

Het is... hoe zal ik het noemen... een heele verandering voor een braaf militair, als hij zoo trouwen gaat. Vinje dat ook niet, mijnheer van Heul?... in zoover namelijk, dat hij dan een vrouw krijgt, en... wat er meer op volgt.

VAN HEUL.

Ik kan nog maar niet begrijpen, hoe je zoo in eens van Martha op Amaranthe bent gevallen.

OSBROEK.

Zonderling, niet waar? ja, er zijn zoo dingen, die men eerst begrijpen kan, lang nadat ze gebeurd zijn; en bovendien heeft Amaranthe een knap, militair voorkomen, terwijl Martha er wat kwezelachtig uitziet... in zoover namelijk, dat ze daarom toch ook een lief meisje is. Och ja! ‘Alles in zijn soort.’ plagt mijn vorige

kapitein te zeggen, die bij Leuven, door een vermaledijden karabijnskogel... Dat hadje eens moeten bijwonen, mijnheer van Heul! Verbeeld u, hij commandeerde ons juist om, met gevelde bajonet, tegen een escadron Belgische lanciers intestormen; hij riep me nog toe: '*Allons*, Osbroek! Nu moeten we toonen dat we Hollandsche jongens zijn!' en *paf!* daar komt de gezegde kogel *militairement* aanrukken, en smijt hem...

AMARANTHE,

gekleed om uittegaan, met een parapluie, die zij aan OSBROEK *geeft.*

Ik ben gereed, Osbroek.

OSBROEK.

Ah zoo! Tot uw orders, Amaranthe! Gehoorzame dienaar, mijnheer! *Pardon*, dat we u zoo alleen laten.

Hij biedt AMARANTHE, *op een stijve manier, zijn arm, en stapt met haar, militairement, de kamer uit.*

Twintigste tooneel.

VAN HEUL,

alleen.

Wat dat betreft... al hadje Martha, aan den anderen arm, meêgenomen, dat is te zeggen... in alle eer en deugd, voor den een of anderen snorbaard van je kennis. Zal ik nu met haar alleen overblijven? Zal dan niemand de menschelijkheid hebben van zich over haar en mij te erbarmen?... Ik zal haar waarachtig nog zelf moeten trouwen, om met fatsoen van haar te kunnen scheiden!

Einde van het vierde Bedrijf.

Vijfde bedrijf.

Eerste tooneel.

MARTHA,

opkomende.

Die valschaard!... Het zij zoo. Nu trek ik voor goed mijn hart van de wereld af; nu wil ik met Oom alleen blijven, en ze zullen het gewaar worden, mijne gelukkige zusters, dat ik mij het digst bij het vuur hield! Als de goede Hemel hem nog slechts een dozijn jaartjes in het leven spaart, en mij dikwijls zulke buitenkansjes gunt als gisteren met jufvrouw Pals, dan kan ik, met er tijd, een zoet kapitaaltje bijeen hebben; en als Osbroek er dan den boel doorgelapt heeft, en met vrouw en kinderen, van het schriele revenu zijner epauletten eten moet, dan zal ik ze aan mijn overvloed laten ruiken, al was het slechts om eens te zien of het zoo'n groote kunst zou zijn, Amaranthe jaloersch te maken.

(zij snuift)

Hé, hé! Of ze dan nog haar hatelijk wipneusje zoo hoog in den wind zal steken! En Caroline! Het kan dien Wilman immers ook al tegen loopen? Hoe gaarn zou ik hem, als het geen zonde was, de noodige bankroeten en schipbreuken toewenschen!... En als ze dan eens beiden met een huis vol kinderen gezegend werden!... Dat zou eene ellende en een gebedel geven! Hé! dan zullen ze alles wat nu gebeurt, lang vergeten zijn; och ja!... maar de vrome zuster niet. ‘Ei, ei!’ zullen ze dan zeggen, ‘Wat een geheugen!...’ en dan zullen ze haar kleingoed op mij afzenden, om mij te fleemen en te flikflooijen; en de oude tante zal dat heel aardig vinden, en de lievertjes met allerlei mooije boekjes en prentjes beschenken...

(zij snuift)

Wel zeker! Waarom niet!... maar in zonde mag ik den geest geven, als ze een enkelen stuiver van mij erven.

Tweede tooneel.

MARTHA, PIMPING.

PIMPING

in het binnenkomen, ter zijde.

Daar is ze. Ik moet het wagen. Met haar, behoef ik juist niet veel complimenten te maken.

(luid)

Hé, mijn lieve, beste jufvrouw Martha! Eindelijk vind ik u dan eens alleen! Hoe bijzonder gelukkig! daar de argusblik van mijnheer uw oom uwe bekoorlijkheden zooveel duizendmaal strenger bewaakt, dan de grimmigste *duègne* de schoonste Schoone der beide Kastiliën, met Arragon er bij.

(Hij wil hare hand vatten.)

Permitteer me...

MARTHA,

hare hand terugtrekkende.

Ik begrijp niet, mijnheer...

PIMPING.

Je begrijpt niet?... en ik, die mij verbeeldde dat je al zoo lang begreept! van dat heuchelijk oogenblik af, toen ik zoo vrij was u dat jong kanarievogeltje aan te bieden.

MARTHA,

gemelijk.

Alweêr een kanarievogeltje!

PIMPING.

Ja, dat mogje toen wel zeggen; je hadt er, geloof ik, al in de twintig bij malkaêr; maar je hebt het toch aangenomen, en dat maakte mij zoo gelukkig! zoo vermetel in mijn wenschen! zoo stout in mijne verwachtingen! Helaas!

(teeder)

Leeft dat vogeltje nog, Martha?

MARTHA.

Ja, mijnheer Pimping.

PIMPING.

Het is als mijne liefde; het zal nooit sterven! Hoe benijdenswaardig is dat diertje!
Dagelijks mag het zich in

uw hemelsch aanschijn verlustigen! Dagelijks wordt het door u toegesproken en geliefkoosd, terwijl ik nog nooit den simpelsten blik van genegenheid, uit uwe schoone oogen, heb mogen opvangen!

MARTHA.

Mijnheer... uw taal bevreemdt mij, daar ik vroeger niets in u bespeurde...

PIMPING.

Wijt dit aan eene ingeschapen beschroomdheid, die het mij nu eerst gelukt te overwinnen; maar je hebt toch wel moeten kunnen merken, hoeveel attenties ik u, boven uwe zusters, bewees...

MARTHA.

Boven Caroline vooral.

PIMPING,

ter zijde.

Ze weet er ook al van.

(luid)

Caroline? Nu ja... je bedoelt zeker dat malle geval, met dien verkeerd begrepen brief...

MARTHA,

verwonderd en nieuwsgierig.

Welken brief?

PIMPING.

Och, het was eigenlijk niets... een grap... eene afleiding... een omweg om tot u te komen... kortom... Hoe is het mogelijk dat je er niets van merkte! Maar men heeft u tegen mij opgezet, mij gruwelijk belasterd! Och ja, je vermoedt niet, beminnelijk meisje, dat ik, zoo onschuldig als ik hier voor u sta, het slagtoffer ben van een der snoodste zamenspanningen!...

MARTHA.

Jij, mijnheer Pimping?

PIMPING.

Ik, jufvrouw Martha! en dat uw oom er het hoofd van is.

MARTHA.
Mijn Oom?

PIMPING.
Heeft hij u niet duizendmaal gezegd, dat ik een geprononceerd tegenvoeter van orthodoxe godsdienst en orthodoxe zeden ben?

MARTHA.
Duizendmaal is wat veel; evenwel...

PIMPING.
Dat ik zelden of nooit in de kerk kom?

MARTHA.
Ik mag niet ontveinzen...

PIMPING.
Maar zoo veel te meer in de Koffijhuizen, etcetera? dat ik, in één woord, een onbehouën lichtmis ben? een mensch, zonder moraliteit; zonder *principes?*

MARTHA.
Mijnheer...

PIMPING.
Welnu, het is allemaal *lari;* geloof er niets van! en wilje weten waar de wind van daan komt? Van de vrees van mijnheer uw oom, dat hij met er tijd, als hij hulp en oppassing behoeft, alleen zal blijven. Amaranthe en Caroline zijn nu geëngageerd of staan het te worden... met dien Rotterdammer en Osbroek. Is het waar of niet?

MARTHA.
Het is zoo.

PIMPING.
Zie je wel? Uw oom voorzag het sinds lang, dat die twee hem ontglippen zouden, en daarom hechtte en klemde hij zich aan u, opdat je bij hem blijven, en hem oppassen en verzorgen zoudt, tegen dat het pootje en honderd andere kwalen van den ouden dag hem over-

vallen. Dan konje de eene helft van uw kostelijken tijd, in de keuken doorbrengen, want ouwe lui zijn altijd lekkerbekken, en de andere helft op zijn ziekenkamer, om hem onophoudelijk te hooren steunen, grommen en janken. Dat kan heel pleizierig zijn, maar ik twijfel toch of zoo'n leventje erg in uw smaak zou vallen.

MARTHA.

Vergeef me, mijnheer, ik ben te zeer doordrongen van hetgeen ik mijn dierbaren oom verschuldigd ben...

PIMPING.

Mooi gezegd! Dat hoort ook zoo. Och ja! en het is een goeije man en een brave man... dat weten we allemaal; maar men is toch zich zelven het naaste. Als het nog je eigen vleeschelijke vader was, kon het er door; maar kunje 't met je christelijke pligten overeenbrengen dat je u voor een oom opoffert, voor een oom, *nota bene*, die u alles behalve vaderlijk behandelt? Arme Martha! moet je dan, hem ten gevalle, van de hemelsche genoegens van het huwelijk afzien? het schoone voorregt missen van vrouw en moeder te worden? van een eigen huishouden te hebben, waarin je, als meesteres, den baas speelt? Moet je van de luimen en wenken van een ouden knorrepot afhangen? Moet je in uw besten levenstijd, gaande weg, verkwijnen en vermuffen? Nog een twintigtal jaren, allermiserabelst voortsukkelen, tot dat je u zelve het emeritaat moet geven, en de *doijen* der oude vrijers u van de lijst der oude vrijsters afschrapt? Overweeg het eens wel! En wat zul je er dan bij gewonnen hebben? een mooi fortuintje misschien, maar waar je geen weg meê zult weten, en waar de kinderen uwer zusters, na je dood, vet van zullen worden. Een allerprettigst uitzigt! Uw oom voorziet dat alles zoo goed als ik, maar wat breekt hij zijn hoofd er meê! Hij begrijpt beter dan jij, dat men zich zelven het

naaste is, en daarom wil hij u niet laten glippen, al weet hij vooraf dat hij u dood ongelukkig maakt; en daarom vertelt en spargeert hij alle kattekwaad van mij, om u van mij afteschrikken, daar hij het al lang in den neus heeft, dat ik u in het hart heb.

MARTHA.

Mijnheer Pimping, uwe onderstellingen...

PIMPING.

Vinje ze niet natuurlijk en logisch? De logica is ook altijd mijn *fort* geweest. Wil ik je eens zeggen dat ik u zou kunnen bewijzen, dat je onmogelijk onverschillig voor mijne liefde kunt wezen? dat je, binnen het half uur, in mijne armen zult liggen?... dat is te zeggen (zou uw oom zeggen) met al de restrictien dier pligtmatige preutschheid, die een braaf en Godvreezend meisje betaamt. Onthou wat ik je gezegd heb, en het zal gebeuren ook, want de liefde is een alvermogend *vehiculum*, en stoort zich aan geen wissewasjes van ondergeschikt belang. Het groote punt is dat we elkaêr beminnen, hartstogtelijk beminnen. Ik heb er niets tegen dat je het lot van uwen waardigen oom eenigzins ter harte neemt; maar tot je geruststelling dient, dat de brave man rijk genoeg is, om er tien huishoudsters op na te houden, en zooveel ziekentroosters er bij als hij bergen kan, en dat dat volkje, mits hij ze goed betaalt, uit pure liefde, al het mogelijke zal doen, om zijn dierbaar leven te verlengen. Daar nu alle zwarigheden uit den weg zijn geruimd, vertrouw ik dat je niet langer zult tegenkibbelen. Kom dus in mijne armen, hemelsche Martha! en laat mij...

Hij wil haar omhelzen.

MARTHA,

hem zacht afwijzende.

Ik bid u, mijnheer... Gaarn geloof ik dat uw hart....

PIMPING.

Mijn hart? O, wist ge welk een hart ik heb! Ik zal u nog te veel beminnen!

MARTHA.

Maar... het is mij onmogelijk...

PIMPING.

Om te veel bemind te worden?

MARTHA.

Neen, neen, om...

PIMPING.

Kan er voor de liefde iets onmogelijk zijn? Voel je dan zelve niet dat we elkaêr beminnen *moeten?* Mag het koud verstand nog overwegen, als het warme hart beslist heeft? Indien ik u wild vreemd was, zou je nog een beetje gelijk hebben; maar na eene kennis van derde half jaar!... En zie eens op uw zusters! Zijn die ook zoo onbarmhartig geweest, om haar minnaars noodeloos te laten smachten? Gisteren waren ze beiden immers nog *à prendre?* en nu genieten ze reeds den zoeten voorsmaak van het zaligendst geluk. Zoo moest het ook gaan! Dat is het ware? En waarom zou je haar loffelijk voorbeeld niet volgen? Martha!

(Hij sluit haar in zijne armen)

Lieve, beste meid! laat het woordje glippen, dat u op de tong huppelt! Wees de mijne! de mijne!... en ik zal voor eeuwig de uwe wezen!

MARTHA.

Pimping!

PIMPING.

Marthatje!

MARTHA,

hem haar hand reikende.

Daar dan!

PIMPING,

met veel beweging.

Hemelsche Goden, wat maak je me gelukkig!

MARTHA,

teederlijk.

Bemin mij, Pimping, zoo als ik het verdien, en ik zal u, met al het vuur eener eerste liefde, beminnen.

PIMPING.

Bravo! Twijfel er niet aan. O, die eerste liefde! Allerbekoorlijkste engel!

(hij omarmt haar weder.)

Welk een toekomst!

(Hij maakt, haar omarmd houdende, zonder dat zij het merkt, met zijn vingers de beweging van geld tellen.)

Welk een zalige toekomst! Al onze dagen zullen wittebroodsdagen zijn! Dat zweer ik je! Dat zulje letterlijk beleven. O, Martha, Martha!... Nu, heb ik het je niet gezegd, dat we 't binnen 't half uur, eens zouden worden?

MARTHA.

Je bent ook zoo schrikkelijk voortvarend.

PIMPING.

Wees eens anders, als de stoom der liefde al de raderen van je ziel in beweging brengt!

MARTHA,

zijne liefkozingen beantwoordende.

Pimping, hoe zoet is het mij, u zoo gelukkig te maken!

PIMPING

ter zijde.

Ja, maar ik ben er nog niet.

(luid.)

Gelukkig? Dat is wel het regte woord, hemelsche Martha! en toch.... Welke zon kan zich beroemen, dat geen enkel wolkje haar schitterenden stralenglans benevelt!

(ter zijde.)

Hoe mal! Ik verbeeld me nog altijd dat ik Amaranthe voor heb.

(luid.)

Ik wil zeggen, lieve Martha, welk geluk is volmaakt! Ach, zou je wel kunnen gelooven, dat er zelfs aan het mijne, nog een kleine kleinigheid ontbreekt?

MARTHA.

Welke kleinigheid? Zeg het mij! Niets, lieve Pimping, moet ons geluk benevelen.

PIMPING,

met een diepen zucht.

Helaas!

MARTHA.

Wat is het?

PIMPING,

een zorgelijk gezigt zettende.

Niets, lieve engel.... niets.... volstrekt niets! O, ik bid u.... dring er niet verder op aan! Laat ik u het verdriet sparen....

MARTHA,

meer en meer ongerust.

Verdriet? Nu moet, nu wil ik het weten! Bij onze liefde, bezweer ik u....

PIMPING,

als bij zich zelven.

Het is waar.... zij moet het weten! Mag, kan ik een geheim voor haar hebben?... Voor haar?... O, noodlot!

MARTHA.

In 's Hemels naam, maak een eind aan mijne ongerustheid!

PIMPING.

Weet dan, Martha, dat het geringe mijner jaarwedde, mij op een tweede middel van bestaan bedacht deed zijn, hetgeen ik zoo gelukkig was te vinden, in het doen van voorschotten aan aannemers van publieke werken.

MARTHA.

Zoo?

PIMPING.

Daartoe werden aanzienlijke sommen vereischt, en moest ik dus, nu en dan, gelden opnemen. Dit deed ik, tegen zes percent, en won er vijftien meê.

MARTHA.

Mooi.

PIMPING.

Soms leende ik kleine sommetjes bij mijne goede vrienden, onder anderen bij uw oom.

(ter zijde.)

Hij zal het haar toch al verteld hebben.

(luid.)

Die kleintjes maakten een groot. Van interest werd niet gerept. Dat was zooveel in het laadje.

MARTHA.
Aardig verzonnen.

PIMPING.

Niet waar? Op deze wijze, verzekerde ik mij een inkomen van vier a vijf duizend gulden; maar wat gebeurt er! Verleden maand, moest ik den aannemer Baksteen een belangrijk voorschot doen. Ik wendde mij tot mijn gewonen geldschieter. Deze verstrekte mij het benoodigde op een wissel, die gisteren verschenen is. Overmorgen krijg ik het geld van den aannemer terug, maar nu wil de geldschieter van geen overmorgen weten, en dreigt mij met arrest, zoo ik hem de verschuldigde vijf duizend, vijf honderd gulden niet binnen de drie uren voldoe!

MARTHA,

verschrikt.

Arrest? Vijf duizend, vijf honderd gulden?

PIMPING.

De procureur Aktenburg heeft de stukken in handen. O, het zijn zulke beroerde menschen! Begrijp eens, liever dan nog twee onnoozele dagen te wachten, willen ze mij in het ongeluk storten, mij met schande overladen.

MARTHA.

Goede Hemel!... en zouden zij u waarlijk arresteren?

PIMPING.

Vrolijk weg; daar moet je niet aan twijfelen. Ik heb een uur lang gepraat als Brugman; ik heb gesmeekt, gebeden, gesoebat, een half dozijn voetvallen voor hen gedaan, maar.... ja wel! Neen, engelachtige Martha! als ik....

(op zijn horlogie ziende.)

Laat eens zien, hoe laat is het nu?... als ik... vóór half drie, niet iemand vind, die mij, voor twee dagen slechts, die som wil leenen, ben ik reddeloos verloren!

MARTHA.

Verloren, Pimping!

PIMPING,

haar weder omarmende.

Ja, hemelsch, Goddelijk meisje, het is zoo! Een edel, christelijk wezen moet zich mijner erbarmen, of....

(terugtredende; en met alle teekenen van wanhoop.)

Maar wie zal dat doen! Wie!... Er is geen menschelijkheid meer onder de menschen!

MARTHA.

Helaas!

PIMPING.

Ik ben geen ijdel wereldskind! integendeel, ik zou mij, voor eeuwig, in een klooster, in een eenzaam hutje kunnen opsluiten. Eer, vermogen, uitzigten, alles zou ik kunnen verliezen, en er koud bij blijven; maar van u te moeten afzien!...

MARTHA.

Van mij afzien?

PIMPING.

Ja, van u afzien, engelachtig schepsel! Dat zal het miserabel gevolg van onverdiende schande wezen! dat zal... O, die menschen, die booze menschen! die beeren, die wolven, die tijgers, die slangen, die hijëna's!... Zelfs engelen wellust eerbiedigen ze niet! dat zie je aan mij, aan ons. Ons?.... Ach, Martha, als het onmogelijke mijner redding mij aan onze scheiding denken doet!...

MARTHA.

Het onmogelijke? Zei je zoo even niet, dat er voor de liefde niets onmogelijk is?

PIMPING.

De liefde?... O, Martha!

MARTHA.

Ik wil zien of ik u... dat geld...

PIMPING.

Engel! Tiendubbele Engel!

MARTHA.
Vijf duizend gulden, zeg je?

PIMPING.
Vijfduizend vijf honderd, aangebedene!

MARTHA.
En met die som, zulje volkomen gered zijn?

PIMPING.
Volkomen.

MARTHA.
En overmorgen zal ik ze terug krijgen?

PIMPING.
Ik zweer het je bij onze liefde!

MARTHA.
Wacht dan een oogenblik. Ik heb juist eenige gelden... in bewaring. Hoe gelukkig dat ik u helpen kan!

Af.

Derde tooneel.

PIMPING

alleen.

Ja, dat is wel gelukkig!... voor mij namelijk. Haar zal het wel eeuwig heugen dat ze de gekheid heeft gehad, een oogenblik verliefd te zijn. Wat spijt het me dat ik zoo leep niet was, nog een paar duizend meer te vragen! Het ging haar zoo vlot af; maar het is toch al wel zoo. Vóór den avond, moet ik over de grenzen zijn, wil ik morgen niet achter de tralies zitten. Met al haar geld, had ik toch naauwelijks mijn schulden kunnen betalen. Was ze nog driemaal rijker, of zesmaal minder lelijk.... was het Caroline.... dan zou ik er misschien eens aan denken om de muts over de ooren te trekken, en een respectabel huisvader te worden; maar om mij, ten pleiziere van mijn schuldeischers, op te offeren...

mijn leven lang, met dat verliefd oud spinnewiel aan mijn hals, bekrompen voort te sukkelen... dat zou wat al te overbeleefd zijn. *Bien fou*, *mais pas si bête!*

Vierde tooneel.

PIMPING, MARTHA.

MARTHA.

Hier, Pimping, zijn... maar ik kan er immers stellig op rekenen, dat ik het overmorgen terugkrijg?... Want voelje? het is geld van anderen, dat mij werd toevertrouwd....

PIMPING,

haar nogmaals in zijne armen drukkende.

Goddelijke meid! heb ik het je niet bij onze liefde gezworen?

MARTHA.

Het is waar; ik mag er niet aan twijfelen.

(Zij geeft hem eenige bankbiljetten en een beursje.)

Hier heb je dan vijf papiertjes van duizend, een van twee honderd, en een zakje, waarin drie honderd gulden aan goud.

PIMPING,

ter zijde.

Die zijn goed voor de reis.

MARTHA.

Ga nu terstond de zaak afdoen, en keer dan, van alle zorgen ontheven, vrolijk terug.

PIMPING.

Ik hoop het waartenemen. *Adieu*, lieve engel! binnen een uur, bonst uw vroom hart weêr tegen het mijne, en dan kan ik meteen, bij uw oom, plegtig aanzoek doen.

MARTHA.

Zeer goed, lieve Pimping! maar zie nog eens eerst of je de bankjes wel secuur geborgen hebt, dat je ze niet verliezen kunt.

PIMPING.

Wees daarvoor onbezorgd; *ik* zal ze niet verliezen.

Af.

Vijfde tooneel.

MARTHA

alleen.

Wat heb ik daar gedaan! Iets dat zich ook maar alleen voor een minnaar doen laat. Een minnaar! Welk een liefelijk woord! maar het lieve geld klinkt ook zoo liefelijk... en vijf duizend vijf honderd gulden! bijna al mijn schat, waar ik tien jaar lang, over gespaard en gegaard heb!

(zij snuift)

Ik had hem wel een bewijsje mogen vragen... bij leven en sterven... Kom, kom, ik wil nu alleen aan mijn toekomstig geluk denken. Victoria! nu heb ik er ook een! en het is er een, die noch voor dien pedanten koopman, noch voor dien bluffenden officier behoeft onder te doen, die alleen voor mij, zijn bevallig hoofd zal buigen. Hoe nederig gaf hij mij al te kennen dat ik in huis, baas zal zijn. Hij behoefde me dat wel niet te verzekeren, maar het is toch pleizierig dat hij mij, zoo ongevergd, de toezegging van zijne onderwerping deed.

(zij snuift)

Nu, ik zal er geen misbruik van maken. Over zijn tijd laat ik hem meester, zoòlang zijn kantoor duurt. De financiën hou ik onder mij, maar ik zal hem een ordentelijk zakduitje toeleggen... en dan wil ik dat geldschieten aan die aannemers op een grooter schaal voortzetten. Het schijnt een goede zaak te zijn... en dan moeten we, alle zondagen, zamen naar de kerk. De menschen mogten eens denken dat het huwelijk mij onchristelijk had gemaakt, of dat het mijn lieven man aan ontzag had ontbroken om zich door

mij te laten bekeeren... Daarentegen zal ik voor de club bedanken, nu en dan een pleizierpartijtje aanleggen... een loge in de comedie nemen, en zelfs...

(zij snuift)

indien ik het dansen niet heel en al verleerd mogt hebben...

Zesde tooneel.

MARTHA, VAN HEUL, later GEORGE.

MARTHA.
Hé, lieve oom, al van de wandeling terug?

VAN HEUL.
Zie me ook dat miserabel weêr eens aan! Ik verlangde naar huis, en Wilman naar Caroline. Is Amaranthe nog niet hier? We dienen den luitenant nu wel te dineren te vragen. Dat zal je zeker niet aangenaam zijn, maar in sommige gevallen, moet men, *à mauvais jeu*, *bonne mine* kunnen toonen.

MARTHA.
O, die Osbroek is mij geheel onverschillig geworden.

VAN HEUL.
Braaf! Dat bewijst dat je er verstandig over gedacht hebt. Geef hem dan ook geen steken onder water, al heeft hij het nog zoo dubbel aan je verdiend. Vriendelijkheid is wel niet van je te vergen... je zoudt je zoo wat neutraal kunnen houden. Doe dat, Martha, dan houën we vrede... dat is te zeggen, dan krijgen we vrede.

MARTHA.
O, ik wil alles doen... ik wil zelfs allervriendelijkst jegens hem zijn, daar ik nu zelf inzie dat het slechts een misverstand was, waarbij ik niets verloren heb, en mijn lieve zuster veel gewonnen heeft.

VAN HEUL.
Kijk, Martha, dat doet u eer aan. Ik had waarachtig niet gedacht dat je zoo *philosophe* waart.

MARTHA.
En dan behoef ik het mij ook te minder aantetrekken, daar ik... zoo even... een bezoek heb gehad van iemand... die mij te kennen gaf... dat... zijn hart...

VAN HEUL.
Wat? Alweêr een pretendent? Het regent hier pretendenten!

MARTHA.
Het is een zeer respectabel man.

VAN HEUL.
Natuurlijk; alle pretendenten zijn het.

MARTHA.
Geposeerd en solide.

VAN HEUL.
Loffers is toch niet bijgedraaid?

MARTHA.
Wel neen, oom.

VAN HEUL.
Wie is het dan? Ik brand van verlangen om je te feliciteren.

MARTHA.
Het is... mijnheer Pimping.

VAN HEUL.
Pimping? en noem je dien respectabel?

MARTHA.
Beste oom, indien je hem kende zoo als ik...

VAN HEUL.
Ja, maar ik ken hem anders, dat is te zeggen, beter.

MARTHA.
Hij alleen kan mij gelukkig maken!

VAN HEUL.
Een uur geleden; dacht je hetzelfde van den luitenant.

MARTHA.

Oom...

VAN HEUL.

Geloof mij, die Pimping...

MARTHA.

Hij was zoo opregt, zoo vertrouwelijk, zoo wegslepend!... en zijn echt christelijke gevoelens waarborgen mij...

VAN HEUL.

Christelijke gevoelens? Pimping?... Je raaskalt, Martha!

MARTHA.

Ik weet hoe de goddelooze wereld over hem denkt, hoe gruwelijk hij belasterd wordt; maar mij is het gegeven in zijn hart te zien, en dat heb ik engelrein bevonden.

VAN HEUL.

Wat bliefje? engelrein?... Je houdt me onbeschaamd voor 't lapje, of de liefde is bij u, niet alleen stekeblind, maar stapelzot er bij. Hoor eens, Martha! Het is waar dat die mijnheer Pimping van goeden huize is, en nog al figuur in de wereld weet te maken. Het is ook waar dat hij eenige zeer achtenswaardige familiën frequenteert, hetgeen mij genoopt heeft hem ook bij ons te dulden; maar, ronduit gcsproken, hou ik hem voor een mensch, op wiens zedelijke en godsdienstige *principes* weinig te roemen valt.

MARTHA.

Waarlijk, beste oom, hij is zoo geheel anders. Indien men wist...

VAN HEUL.

En dan heb ik reden om te onderstellen dat zijne finantiën bitter in de war zijn.

MARTHA,

eenigzins verontrust.

Hoe?

VAN HEUL.
Oordeel zelve; hij verteert veel, heeft volstrekt geen vermogen, niets dan een post, die hem slechts duizend gulden opbrengt...

MARTHA.
Ik moen gehoord te hebben dat hij buitendien nog zaken doet.

VAN HEUL.
Zaken? hij? en welke zaken zouden dat zijn?

MARTHA.
Hij moet, zegt men, aan aannemers van publieke werken, geldschieten.

VAN HEUL.
Geldschieten? En een ieder vraagt hij geld ter leen! Mij zelf, ik acht mij verpligt het u te zeggen, is hij vier honderd gulden schuldig.

MARTHA.
Denkelijk doet hij dit, om anderen te kunnen helpen.

VAN HEUL.
Ei, ei! dat is dan al een heel rare manier van zaken doen. Ik geloof er niets van. Weet je wat, Martha! Zijn eenigste zaak is een huwelijksspeculatie. Hij zoekt een rijk meisje, om zijn schulden te betalen.

MARTHA.
Foei, lieve oom!

VAN HEUL.
Die plotselinge liefde heeft me al den schijn van een desperaten *coup*, waarvan jij het slagtoffer zoudt worden. Hoe het zij, Martha, je bent te oud en te wijs om een onberaden stap te doen. Ik begrijp dat het oudvrijsterschap u begint te vervelen, dat je niet gaarn op de til zoudt blijven zitten, nu uw beide zusters gaan uitvliegen; maar je dient toch ook in aanmerking te nemen, dat je 't bij mij zoo kwaad niet hebt, en dat

het nog de vraag is of die *monsieur* Pimping altijd zoo gereed zou staan als ik, om op de viool te spelen als jij dansen wilt. Ik zou er nog veel meer over kunnen zeggen, maar je kunt er zelve genoeg over denken. Meestal loopen we het doel mis, als we ons in de middelen vergissen. Wil een meisje niets meer dan gehuwd zijn, zoo heeft ze niets meer dan een man te nemen; maar wil ze gelukkig gehuwd zijn, dan komt het er op aan welken zij neemt. Het huwelijk is een gevaarlijk uithangbord voor velen. Keer het om, en je vindt er het berouw achter. Ik weet dat het de bestemming van het meisje is, echtgenoot en moeder te worden. Eene schoone, een verheven bestemming! maar de liefde moet haar daarheen voeren, of zij zal ellende vinden, waar zij geluk zocht. En veelal, helaas! is de liefde geen gevoel, slechts eene zaak, of is het een blinde hartstogt, die geen den minsten waarborg tegen zulke teleurstellingen oplevert. Van daar, kindlief, dat zoo menig getrouwde vrouw het lot der oude vrijster benijdt, en zoo menig getrouwd man wenschen zou dat de zijne vrijster gebleven ware.

MARTHA.

Het verwondert me, lieve oom, dat je met een dooden boom nog zooveel op hebt.

VAN HEUL.

Spreek zóó niet, Martha. Vergeet mijne malle, onbillijke vergelijking. Foei, zou dan het leven buiten het huwelijk geen leven zijn? zou dan de oude vrijster geen hart hebben? Heeft zij er niet een; beter en edeler dan die regtzinnige gehuwden, die een naauwen kring om zich zelven en de hunnen trekkende, op hun deurstijl schrijven: *Verder gaat onze liefde niet*? Haar leus is lief te hebben, wat liefde waardig is. Zij wil vergeten dat men haar miskende, omdat zij

schoon noch rijk, slechts beminnelijk genoeg was om bemind te worden. Zij wil haar eigen bittere teleurstellingen vergeten, terwijl zij de weinige rozen, die op haar eenzaam levenspad bloeijen, voor de feesten harer gelukkiger vriendinnen bijeen gaart. Zoo verwint zij haar lijden, en daalt de vrede in haar diep gewond hart. Als vrouw, heeft ze met de wereld afgerekend, als mensch treedt zij nu op, en gevoelt dat zij ook hare schoone, verheven bestemming heeft, en dat het ook de liefde is, die haar daarheen moet voeren. Ja, Martha, eene oude vrijster... dat is te zeggen, zoo als ik er eenige gekend heb, is een beminnelijk wezen. Zulk eene zal haar zuiver liefdegevoel niet tot eene parodie vernederen, haar stil geluk niet aan eene spijtige vlaag van ijdelheid opofferen. Wees jij ook zoo dwaas niet, Martha! Laat dien Pimping loopen! In uw plaats, ware ik duizendmaal liever, eene half gelukkige oude vrijster dan zijne vrouw.

MARTHA.

Ik ken hem te goed, lieve Oom, om hem zoo ongunstig te beoordeelen; hij overtuigde mij te zeer van de opregtheid zijner gevoelens...

VAN HEUL.

Nu, jij moet het weten. Ik ben de man niet om uw huwelijksgeluk in den weg te staan; integendeel, ik zou u, uit één adem, mijne toestemming en mijn zegen geven, indien slechts...

GEORGE.

Jufvrouw Pals verlangt de jufvrouw te spreken.

MARTHA,

eenigzins verlegen.

Ah zoo.... Ik kom, George.

GEORGE af.

VAN HEUL.

Wie is die jufvrouw Pals?

MARTHA.

Eene arme, ongelukkige huismoeder, die... uit de fondsen van onze club ondersteund wordt, en mij... waarschijnlijk...

VAN HEUL.

Zoo; dan komt er toch iets goeds uit die club. Laat haar niet wachten, Martha, en vooral niet ongetroost heengaan.

MARTHA af.

Zevende tooneel.

VAN HEUL

alleen.

Ik heb haar gewaarschuwd. Nu mag ze trouwen met wien zij wil; ik zal het niet op mijn conscientie hebben... Dat ze zoo mal kan zijn van een oogenblik aan zijne verliefdheid te gelooven! Ze heeft immers slechts in den spiegel te kijken, om intezien dat het hem alleen om haar geld... dat is te zeggen, om mijn geld, te doen is? Nu, een kleine opoffering zou mij niet afschrikken, en, als zijn schulden eens betaald waren, zou hij misschien lust voelen om een gerangeerd mensch te worden.... maar die akelige vrijgeesterij!... Bah! Is Martha niet forsch genoeg om een halven heilige van hem te maken?

Achtste tooneel.

VAN HEUL, JAN.

JAN.

Een mal avontuur, mijnheer!

VAN HEUL.

Wat is het, Jan?

JAN.

Verbeeld u, ik zat in het koetshuis, met den stal-

knecht, heel vreedzaam over den oorlog te praten, en daar staat me op eens, jufvrouw Amaranthe voor mijn neus, met een vreemd heer, ja... als ik het zeggen moet, met een officier... en dat wel arm in arm, als of het broêr en zuster waren.

VAN HEUL.

Zoo.

JAN.

Zonder ons goeijen dag te zeggen, liepen ze links en regts, van den stal naar het koetshuis, van het koetshuis naar den stal, sloegen de paarden op het gat, bekeken de tuigen, kortom, deden net of ze t' huis waren. ‘Gaat jelui je gang maar;’ dacht ik, ‘de boel mag wel bekeken worden, en ligt schiet er voor mij nog een fooitje over.’

VAN HEUL.

Verder.

JAN.

Juist wou ik vragen of ze ook pleizier hadden om den mestput te zien... daar kwam jufvrouw Amaranthe op mij toeschieten. ‘Span de zwarte kortstaart voor de carikel.’ zei ze. Ik ontstelde er van. ‘Mijnheer heeft het mij verboden.’ zei ik. ‘En ik beveel het je,’ zei jufvrouw Amaranthe. ‘Als je 't mijnheer eerst eens gingt vragen...’ zei ik. ‘Hoor je niet, vlegel, dat de jufvrouw het je beveelt?’ zei de officier. Ik wou zeggen dat hij er niets in te zeggen had, maar ik durfde niet.

VAN HEUL.

Foei, Jan!

JAN.

Kan ik het helpen dat ik niet durfde? Ik droop af om het tuig te halen, en daar zag ik, door het luchtgaatje van het portaal, dat jufvrouw Amaranthe den

officier een zoen gaf, die zoo raak aankwam, dat ik het even duidelijk hooren als zien kon.

VAN HEUL.

Ei, ei!

JAN.

'Jufvrouw Amaranthe is lang mondig,' dacht ik, 'dus zijn het haar boonen, maar ik moet het mijnheer bij gelegenheid toch eens vertellen.' Intusschen spande ik Margot voor de carikel. 'We gaan eventjes het Voorhout omrijden.' zei jufvrouw Amaranthe, en wipte er in. De officier nam de zweep en leidsels vrij onhandig aan, en wipte haar na. 'Kan mijnheer rijden?' vroeg ik, met de nederigste beleefdheid, maar vóór hij mij antwoorden kon, stond Margot al op de stoep van uw overbuurman, en hadden zijn voorpootjes de galanteriekast aan duizend stukken geslagen.

VAN HEUL.

Wat zeg je?

JAN.

'Zie je wel,' dacht ik, 'dat zijn de gevolgen!' 'Ik geef er den brui van!' dacht jufvrouw Amaranthe, en wipte er weêr uit. 'Hei, hei! Ho, ho!' schreeuwden de straatjongens, die er razend veel pret in vonden. 'Ik ben een man van eer!' bulkte de officier. 'Ik zal de schade opmaken.' zei mijnheer Kinkalje.

VAN HEUL.

Al mooijer.

JAN.

'Dat is 't minste;' zei ik, 'kan de officier het niet betalen, dan kan mijnheer het betalen.'

VAN HEUL.

Wel zeker!... Het is of jelui denkt dat ik er een eigen munt op nahou.

JAN.

Nu, nu, dat weten we wel. Geldzaken zijn wissewas-

jes voor u; de zoen is van meer belang, want kijk, ik heb, met verlof gezegd, in mijn leven, al wat zoenen bijgewoond, maar, zoo als ik zei, mijnheer, deze klonk als een klok; de stalknecht kan het getuigen.

VAN HEUL.

Malle vent, je moest al lang begrepen hebben, dat jufvrouw Amaranthe met dien officier geëngageerd is.

JAN.

Geënrageerd?... Nu begrijp ik het nog niet. Is dat goed of kwaad?

VAN HEUL.

Weet ik het!

JAN.

Het zou me spijten van haar. Ze heeft het wel dubbel en dwars aan mijn arme beesten verdiend, en nu weêr aan Margot, die van den schrik nog niet bekomen is; maar een paard is toch maar een paard, en een jufvrouw is een mensch... schoon ik, met respect gesproken, duizendmaal meer last en minder pleizier van de juffers dan van de paarden heb.

VAN HEUL.

Om je maar uit den droom te helpen... ik heb dien officier *acces* gegeven, Jan; dat is te zeggen, ze vrijen.

JAN.

Vrijen ze? O ho, had ik dat geweten! Nu vat ik het waarom ze zoo dol op de carikel waren; dat vrijt zoo pleizierig! Men ziet het aan de boerenlui, als er een bruid is, en ze zoo, paar aan paar, in die mooije Hollandsche chaisjes, door de stad toeren! Hé! dikwijls denk ik zoo bij mij zelven: ‘Als ik eens een dozijn jaartjes jonger was, en ook zoo'n boerinnetje kon vinden!...

VAN HEUL.

Wat belet u er een te zoeken?

JAN.
Die twaalf jaartjes, mijnheer, die met terug te vinden zijn; maar nu ga ik maar weêr naar den stal. Wat ik zeggen wilde... mijnheer moet er niets van zeggen dat ik alles zoo letterlijk heb overgebriefd, want, hoewel ze er niet aan gedacht hebben mij een fooitje te geven...

VAN HEUL.
Ik zal zwijgen, Jan.

JAN.
Mijnheer is wel goed.

(Hij gaat, doch keert terug.)

Wat ik nog zeggen wilde... komt mijnheer de arme Margot niet eens toespreken?

VAN HEUL.
Dat was juist mijn voornemen.

Negende tooneel.

DE VORIGEN, WILMAN.

VAN HEUL.
Ga je eens meê naar den stal, Karel?

WILMAN.
Vergeef me, mijnheer, ik zoek Caroline...

VAN HEUL.
Nu, die zal vooreerst niet van u wegloopen; maar ik kan u geen ongelijk geven, dat je meer naar uw meisje, dan naar mijn paarden verlangt.

Af met JAN.

WILMAN.
Hier ook niet! Zou ze in den tuin wezen?

Hij wil gaan.

Tiende tooneel.

WILMAN, KASPER, JUFVROUW PALS, door de zijdeur inkomende.

KASPER.

Alweêr wat!... Hé, is u hier, mijnheer Karel? Goddank! Hoe gelukkig! Nu hoeft mijnheer er niets van te weten. Kom nader, jufvrouw; vertel nu alles aan dien goeijen heer, net zoo als je het mij vertelde. Je kunt met hem spreken als of je zijn moeder waart.

WILMAN.

Wat is het, Kasper?

KASPER.

Een schrikkelijke zaak, allerschrikkelijst! Foei, foei! Ik ben er nog heel en al van ontdaan.

WILMAN.

Is er een ongeluk gebeurd?

KASPER.

Veel meer dan een ongeluk! O, het is ijsselijk!

WILMAN.

Wat is ijsselijk?... Spreek, jufvrouw!

JUFVROUW PALS,

beschroomd.

Och, mijnheer... ik ben maar een burgermensch... ik durf zoo niet...

WILMAN.

Betreft het mijnheer van Heul?

KASPER,

met diep gevoel.

Ach God, het betreft ons allemaal... mij ook!... Nu, spreek dan, jufvrouw Pals!

JUFVROUW PALS.

Mijnheer moet dan weten dat ik de vrouw ben van Tobias Pals, mijn armen man, die bode is, en niet meer dan acht gulden 's weeks verdient, waarvan we, met onze zes kinderen en mijne zeventig-jarige

moeder bestaan moeten. Zoolang we allen gezond bleven, ging het best, want ik durf zeggen, en mijn man kan het getuigen, dat ik een goede huishoudster ben, maar in den nazomer, kregen vier van onze kindertjes de mazelen. Naauwelijks waren ze weêr zoo wat op de been, of mijn beste man werd door zware koortsen aangetast, waaraan hij nog bedlegerig is. Daarbij heeft mijn arme moeder, sint acht weken den kanker. Een vreesselijke kwaal! Als God geen wonder doet, gaat ze sterven!... en de docter zeit dat het te wenschen ware dat ze stierf!... O, mijnheer, als men zoo over zijn eigen moeder hoort spreken!... maar als ik ze zoo schrikkelijk lijden zie, zou ik het zelve kunnen wenschen. Het is een ijsselijke toestand! Mijn hart krimpt als ik er aan denk! en dan moet ik nog een opgeruimd gezigt toonen, op dat ze den moed niet verliezen!

WILMAN.

Dat is zeker een ongelukkige toestand.

JUFVROUW PALS.

Niet waar, mijnheer? en dan komt er nog bij, dat we, door al dat droevig sukkelen, zoo achteruit zijn gegaan. Alles wat we van onze kleêren en huisraad maar eenigzins konden missen, moest ik verkoopen of verpanden. Toen het geld op was, was het nieuwe ellende! Onze behoeften werden al grooter, onze schulden dringender. Groote lui weten zich daarin nog al te schikken, maar de arme heeft geen crediet, en voelt het zoo dubbel wat het is schulden te hebben. Er moest dus geld zijn, veel geld; een bagatel kon niet meer helpen. Nu had mijn man een kostbaar goud horlogie, een familiestuk, het eenige wat zijn vader, die vroeger in deftigen doen zat, maar later in ongeluk is geraakt, hem naliet. Mijn man heeft een groot zwak op dat horlogie, en zei altijd dat hij liever honger wou

lijden dan het verkoopen, en dat is braaf van hem; maar gisteren weigerde de bakker ons brood, en dreigde de huisbaas ons op straat te zetten. Wat zouden we doen! ‘Breng het dan maar, in 's Hemels naam, naar den lomberd!’ zei mijn man. Ik zuchtte diep. Men geeft daar zoo weinig, en neemt zooveel!... Bij geluk... wat zeg ik! neen, tot ons ongeluk, kwam mij, op dat zelfde oogenblik, een buurkennis bezoeken, die mij zei dat we, met een goed pand, bij jufvrouw van Heul teregt konden komen.

WILMAN,

met de grootste bevreemding.

Bij jufvrouw van Heul?... Welke jufvrouw van Heul?

KASPER.

Jufvrouw Martha, mijnheer Karel.

WILMAN.

Martha?... Verder, jufvrouw!

JUFVROUW PALS.

Mijn buurtje zei me ook dat het zoo'n allerchristelijkste juffer was, die nooit een kerk oversloeg. ‘Wie weet’ dacht ik ‘of ze dan, van ons, armelui, wel eens precenten zal nemen.’ Ik ging dus, gister morgen, met een kloppend hart, naar haar toe, verhaalde haar onzen toestand, en vroeg honderd gulden op het horlogie. Zij bekeek het een poos, en antwoordde dat ze op 't moment geen geld had, maar dat ze eens zien zou, en dat ik tegen den avond weêr moest komen. Ik deed zoo als ze gezeid had, en toen nam ze 't horlogie, gaf me dit bankbriefje van honderd gulden,

(Zij stelt het WILMAN *ter hand.)*

en deed me op een pampiertje teekenen dat ik haar twee honderd gulden schuldig was.

WILMAN.

Hoe?... Je vergist u, jufvrouw! Dat kan niet mogelijk zijn!

JUFVROUW PALS.

Het is toch zoo, mijn goeije heer! Ze las het mij voor toen ik geteekend had. Ik was te verlegen om er een woord op te zeggen, en ging met een hangend hoofd naar huis. Mijn man ontstelde, toen hij het vernam, en zei dat we gereneweerd waren als dat zoo blijven moest. Juist kwam doctor Loffers bij ons, dien we, als vriend, raad vroegen. Hij keek net zoo vreemd en verslagen op als mijnheer, en raadde mij naar jufvrouw van Heul terug te gaan, haar het bankbriefje terug te geven, en het horlogie en het bewijs terug te vragen. Nu ben ik zoo even bij haar geweest, maar ze zeit dat het eene afgedane zaak is, en dat ik haar twee honderd gulden moet betalen, om het horlogie weêr te krijgen.

WILMAN.

Onmogelijk! Zij wilde u misschien...

JUFVROUW PALS.

O, ik begrijp het, mijnheer is te braaf om zoo iets voor mogelijk te houden, en toch is alles wat ik vertel, zuivere waarheid. Toen ik haar zoo onbarmhartig hoorde spreken, werd ik angstig en boos te gelijk, en zei dat het schande was. Toen zette ze mij de kamer uit. Ik waggelde den trap af, en kwam, half buiten kennis, in den voorgang. Daar stond de goeije Kasper. Hij zag dat ik schreide. ‘Wat scheelt er aan, jufvrouw Pals?’ vroeg hij. Mijn gemoed was te vol om het hem te verzwijgen, en toen ik hem alles verteld had, nam hij mij bij de hand, en bragt mij hier.

WILMAN.

Martha! Zou Martha!... Ik kan het niet gelooven.

KASPER.

Ik wel, mijnheer Karel! Ik heb al meer dingetjes gemerkt, die niet in den haak zijn, en wat deze jufvrouw

betreft, ik ken haar en haar man al meer dan tien jaar, en zou er op durven zweren dat ik nooit braver lui gekend heb.

JUFVROUW PALS.

Dankje; Kasper! We kunnen hetzelfde wederkeerig van jou zeggen.

WILMAN,

na een kort beraad.

Dit bankbiljet zal ik houden, jufvrouw Pals.

(Hij haalt zijne portefeuille uit.)

Hier is er een van twee honderd gulden; dit schenk ik u.

JUFVROUW PALS,

hevig aangedaan, het biljet met bevende handen aannemende.

Mijnheer!...

KASPER,

geheel opgetogen, zich de handen wrijvende.

Braaf, Kareltje, braaf!

(tot JUFVROUW PALS.)

O, hij is zoo goed! zoo goed!... Ik heb hem al gekend toen hij

(drie voet hoog van den grond wijzende)

nog zoo'n jongen was!

WILMAN.

Stil, Kasper... Ik zal zorgen, jufvrouw, dat je het horlogie en het bewijs binnen een uur terug bekomt.

JUFVROUW PALS wil voor hem op de knieën vallen, WILMAN belet dit.

Beste heer!...

WILMAN.

Dank mij niet. Ik zal u dank schuldig blijven, als je mij plegtig belooven wilt, het voorgevallene geheim te houden; niet om jufvrouw Martha, want als ze wezenlijk schuldig is, waaraan ik niet meer twijfelen kan, verdient ze geen verschooning, maar om haar ouden oom, en diens eerlijken naam... Wil je me dat belooven?

JUFVROUW PALS.

Ik zweer het bij God!

WILMAN,

haar hand vattende.

Het is wel. We begrijpen elkander. Ga nu gerust naar huis. De goede Hemel behoede u en de uwen, en zoo je ooit weêr genoodzaakt mogt worden uw horlogie aan te spreken, kom dan bij mij, hoor je? bij mij alleen.

(Hij drukt haar nogmaals de hand.)

Vaarwel!... Kasper, laat de jufvrouw uit.

JUFVROUW PALS.
God zegene u, brave man!

Af met KASPER.

Elfde tooneel.

WILMAN

alleen.

Een woekeraarster! De zuster mijner lieve, goede Caroline een woekeraarster! Schandelijk! Als de brave oude heer het wist... Hoe gelukkig dat ze *mij* hier vonden! Nu moet ik Martha spreken.

Twaalfde tooneel.

WILMAN, MARTHA.

MARTHA.
Hé, mijnheer Wilman! hoe gevallig dat ik u juist aantref! Ik had... ik wilde... zie eens, dit horlogie.... het behoort aan eene goede vriendin, een lief, braaf meisje, dat slechts wat veel met de ijdelheden der wereld op heeft. Het moet een kostbaar stuk wezen, maar haar is het te ouwerwets; dus wil ze zich er van ontdoen en een moderner koopen. Om echter niet bedrogen te worden, wenschte zij vooraf, ten naasten bij, de waarde te kennen. Ik heb er even weinig verstand van, maar, dacht ik, onze vriend Wilman, die van alles verstand heeft...

WILMAN.

Laat zien, Martha.

(Hij neemt het horlogie in de hand.)

Het is wezenlijk een fraai, een kostbaar stuk.

MARTHA.

Dat meen ik ook, en er is nog al gewigt aan... maar vinje de kleur niet wat koperachtig? Zou het wel goed, zuiver goud wezen?

WILMAN.

Best goud; er valt niet aan te twijfelen, en, zoo als je zegt, er is nog al gewigt aan.

MARTHA.

Dus zou je denken?...

WILMAN.

Het is een stuk van waarde, Martha! en evenwel geef ik er geen cent meer voor dan honderd gulden.

MARTHA.

Honderd gulden? Dat is al zeer weinig.

WILMAN.

En dan moet ik er nog de schuldbekentenis bij hebben.

MARTHA,

ontzet.

De schuld... bekentenis?

WILMAN,

kort en streng.

Ik weet alles.

MARTHA.

Wat? Wat weetje?

WILMAN.

Ik heb jufvrouw Pals gesproken... Je verbleekt, je siddert, je verraadt u zelve.

MARTHA,

zich trachtende te herstellen.

Wat bedoelje? Wie?... Jufvrouw Pals?... Nu ja, ik ben ontroerd van... de boosheid der menschen... en wat heeft ze durven zeggen?... Een gemeene lasteraarster!.. Ik leende haar, uit zuivere liefdadigheid...

WILMAN.
Honderd gulden, en deed haar voor twee honderd teekenen.

MARTHA.
Niet zoo... ik kan er... een eed op doen. Ze heeft de volle twee honderd gehad.

WILMAN,

driftig wordende.

Onbeschaamd gelogen!

MARTHA.
De heele wereld kent mij voor veel te christelijk...

WILMAN.
Slechts een goed mensch kan een goed christen zijn.

MARTHA.
Mijnheer Wilman, is het niet onbillijk dat je mij... zoo onverhoord veroordeelt? Ik zou u... kunnen bewijzen... en bovendien moest... mijne betrekking tot uwe...

WILMAN.
Er zijn wandaden, die elke betrekking afbreken, elke affectie tot zwijgen brengen. Zie, Martha, mijn hart is zoo geheel liefde, dat het mij onmogelijk moest zijn te kunnen haten of verachten; en toch veracht ik u, zuster mijner geliefde! en ik zou u haten, indien mijn haat zich tot u vernederen kon!

MARTHA,

die zich eenigzins hersteld heeft.

Welnu, doe wat je niet laten kunt. Ik ben onschuldig... en u zal ik toch, in geen geval, rekenschap behoeven te geven...

WILMAN.
Die verlang ik ook niet; maar de schuldbekentenis moet ik hebben.

MARTHA.
Het is een zaak buiten u.

WILMAN.
Dat zullen we zien.

(dringender)

De schuldbekentenis!

MARTHA.

Je krijgt ze niet.

WILMAN.

Terstond! In mijne handen!

(hij vat met drift het schelkoord)

Terstond! of ik roep het gansche huisgezin bijeen, en verklaar aan allen dat je eene ellendige woekeraarster zijt!

(hevig)

Je wilt niet?

(hij trekt aan de schel.)

MARTHA,

hem te voet vallende.

Genade!

(zij reikt hem de schuldbekentenis toe.)

WILMAN

rukt haar die uit de hand.

Zoo!...

(hij ziet ze in)

Sta op!

(zij doet het bevende)

Daar!

(hij werpt haar haar bankbiljet voor de voeten, dat zij snel opraapt.)

Dertiende tooneel.

DE VORIGEN, KASPER.

WILMAN.

Kasper, breng dit horlogie en dit papier aan jufvrouw Pals terug, van wege jufvrouw van Heul, jufvrouw Martha van Heul, hoorje? Vergeet vooral den voornaam niet. Zeg haar, namens haar, dat het eene vergissing was, eene... zeg haar alles wat u in het hoofd schiet, en verzoek haar dat ze zich hare belofte blijv' herinneren.

KASPER.

Zeer goed, mijnheer Karel.

Af.

WILMAN.

Die belofte betreft eene stipte geheimhouding, die ik, zoo niet voor den eerlijken naam, dan toch voor de rust uws ooms noodzakelijk achtte. En nu, Martha, hebben wij afgedaan. Ik heb u niets te zeggen, niets

te verwijten. Als men zoo diep gezonken is, moet men zich zelven weder oprigten.

Hij wil gaan.

Veertiende tooneel.

DE VORIGEN, VAN HEUL.

VAN HEUL.

Ben je nog hier, Kareltje? en zoo *tête a tête* met Martha? Ik wil toch niet hopen dat je ook al een Don Juan bent, zoo als mijn aanstaande neef de luitenant, die zich nu eindelijk, na magtig veel omzwaai, aan Amaranthe heeft vastgenageld... Maar hoe sta je allebei zoo beteuterd?... Oho, ik begrijp het al. U, arme jongen, is uw liefje ontloopen, en de arme Martha denkt aan hare gelukkige zuster, en aan den barbaarschen oom, die het er op toelegt om haar maagd te doen sterven. Nu, nu, zet maar gaauw weêr een ander gezigt, kindlief... dat is te zeggen, dat ik er nog eens over gedacht, en het vrijers diploom voor uwen Pimping onderteekend heb.

MARTHA,

hem weenend om den hals vallende.

Lieve, beste oom!... Zooveel goedheid...

VAN HEUL.

Als het u slechts gelukkig maakt; dat is alles wat ik er van halen wil... Hé, daar hebben we eindelijk ons lief Carolientje! Zieje, Wilman, nu komt ze u al zoeken.

Vijftiende tooneel.

DE VORIGEN, CAROLINE.

VAN HEUL.

Hier nichtje! laat u eerst eens door Wilman een kus

geven, en geef er dan zelve een aan Martha, en feliciteer haar met haar engagement.

WILMAN kust haar.

CAROLINE

kust MARTHA.

Lieve zuster!

VAN HEUL.

En niemand anders dan mijnheer Pimping is de romanheld numero drie... want je moet bekennen dat de liefde, hier in huis, al een aardig romannetje heeft gesponnen.

CAROLINE,

met hartelijkheid.

Wees gelukkig, lieve Martha, zoo gelukkig als ik het hoop te worden!

VAN HEUL.

Een mooije wensch!

(ter zijde)

wat al te mooi.

(luid)

Maar waar blijft Amaranthe nu met haar dapperen galant? Ik wil, op staanden voet, den algemeenen trouwdag bepaald hebben;

(tot WILMAN)

dan kan ik vast schoon schip maken, om, volgens onze afspraak...

WILMAN.

Hoe verblijdend was mij uw voorstel! Caroline, hij maakt ons tot de gelukkigsten der menschen!

VAN HEUL.

Na mij, Kareltje, na mij. Wie is gelukkiger dan een oom, die op één dag, al zijn nichten uithuwt!

Zestiende tooneel.

DE VORIGEN, OSBROEK, AMARANTHE.

VAN HEUL.

Zoo, heer luitenant! Het is zeker uw intentie geweest om mijn koetsier te doen merken, voelen en begrijpen dat je niet bij de cavalerie dient, maar ik vind het alles

behalve galant, dat je er uw meisje en mijn paard zoo aan gewaagd hebt.

OSBROEK.

Pardon!... Ja... een lelijk geval, een ongelukkige *bévue...* in zoover namelijk dat het een schrikkelijk wild dier was.

VAN HEUL.

Een wild dier?... Begrijp eens, Caroline, Margot een wild dier! Het is een lammetje van een paard, mijnheer Osbroek, als men er slechts niet te *militairement* meê omspringt.

AMARANTHE,

zacht tot OSBROEK.

Ga Wilman en Caroline uw compliment maken.

OSBROEK

treedt naar beiden toe.

Mijnheer Wilman, ik maak je mijn compliment.

(hem de hand schuddende)

Om je te feliciteren dat we zwagers zullen worden... Jufvrouw Caroline, ik wensch je geen haar minder... en u, met er tijd ook, jufvrouw Martha!

VAN HEUL.

Hoe aandoenlijk!

CAROLINE.

Die tijd is er al, mijnheer Osbroek! Weet je nog niet, Amaranthe, dat onze zuster ook geëngageerd is?

AMARANTHE,

MARTHA in haar armen drukkende.

Hoe? de lieve, gevoelige Martha?

VAN HEUL.

Precies, met den lieven, gevoeligen Pimping.

OSBROEK.

Pimping, zegje? *Pardon*, jufvrouw Martha, dat ik het zoo in je eigen facie declareren durf, maar je zult een fameusen bril moeten opzetten om hem ooit weêr te zien.

MARTHA,

hevig ontstellende.

Hemel!

AMARANTHE,

tot OSBROEK.

Ongelukkige! moest ge haar teedere ziel zoo plotseling, door den verdoovenden slag van dien vreesselijken schok, overstelpen!

OSBROEK.

Ben *ik* daarom ongelukkig? en eens moest zij het immers toch weten?

AMARANTHE.

Zwijg! Je kent de fel teisterende aandoenlijkheden van het vrouwelijk gemoed niet!

OSBROEK,

binnensmonds.

Dat is ook al heel wat bijzonders!

VAN HEUL.

Maar wat is er dan met dien Pimping voorgevallen?

OSBROEK.

Ik en Amaranthe wandelden zijn kamers voorbij. De heele buurt in opschudding. Het huis in staat van beleg. Confusie van binnen en van buiten. Een geweldige omzwaai. Het geregt aan het opschrijven. Een halve ton schuld. Met een postchais naar de maan vertrokken. De crediteuren hem na; maar de Belgische grenzen liggen niet ver, en hij had goede paarden en een goede beurs.

MARTHA,

ter zijde, zich de handen wringende.

Mijn geld, mijn arm geld!

VAN HEUL.

Hoe gelukkig, Martha, dat je nog zoo vóór den regen t' huis bent, dat is te zeggen dat je heel t' huis hebt kunnen blijven! Een week of wat later, waar je er om koud geweest. Nu, ik hoop toch dat je te veel verstand hebt om er over te kniezen. Moed gehouden, nichtje! Misschien komt er, voor het morgen is, een ander opdagen, die het niet zoo uitsluitend op de centen gemunt

heeft; en al doet hij het er al een weinig om... als het slechts niet op zijn Pimpings is...

MARTHA,

weenende.

Oom!... Ach God, wat ben ik diep ongelukkig!

VAN HEUL,

mismoedig.

Daar heb je 't weêr! Altijd zuchten en klagen! Altijd ontbreekt er wat aan! Ik had gedacht dat je er nu alle drie boven op zoudt zijn... het is weêr mis! Het is altijd mis geweest... van uwe jeugd af. Lachte de een, dan schreide de ander!

(Met gevoel.)

Zegt me dan wat ik doen moet om u allen gelukkig te maken, om rust te krijgen!... want ik moet rust hebben! Ik voel het! Ik moet!...

(WILMAN en CAROLINE, met aandoening, in zijne armen sluitende.)

Kinderen, lieve beste kinderen, belooft me toch dat je me nooit verlaten zult!

AMARANTHE.

U verlaten? Welk een zielaangrijpend denkbeeld! Hoe zou mijn gevoelig hart aan eene scheiding kunnen denken!

OSBROEK.

Het mijne ook niet, *parole d' honneur*.... namelijk, zoolang we hier garnizoen houden.

AMARANTHE,

zacht tot OSBROEK, hem in den arm knijpende.

Stil, Osbroek!

VAN HEUL.

Je zult er toch aan moeten denken, want ik heb stellig besloten mijne huishouding op te breken, naar Rotterdam te trekken, en bij Wilman en Caroline te gaan inwonen.

AMARANTHE.

Welk een wreede slag voor onze vrouwelijke teederheid!

MARTHA,

snikkende.

En ik, oom? Ik, ongelukkige!.... zal ik dan.... ook door u verlaten worden?

VAN HEUL.

Dat is te zeggen.... verlaten is een hard woord, Martha. Ik zal u en Amaranthe, als mijn kinderen, blijven liefhebben, en er u bewijzen van geven; maar nu is het zoo bepaald, en dienje er in te berusten. Je hebt ook altijd een afkeer van koopsteden gehad. Nu kunje in de residentie blijven, zoolang de luitenant er garnizoen houdt, dat is te zeggen als hij en Amaranthe genegen zijn u bij hen in te nemen, tot tijd en wijle er zich een nieuwe pretendent voordoet.

(tot AMARANTHE)

Ik zou het, in dat geval, dubbel goed met je maken.

AMARANTHE.

Spreek van geen goed maken, beste Oom! Met alle liefde!

(MARTHA weder, met veel beweging, in hare armen sluitende)

Kom dan tot mij, beminnelijk voorwerp mijner zusterlijke sympathie! met wie ik als kind speelde, als meisje mijne zoete, verhevene bestemming te gemoet ging! Kom tot mij! Onze bestemming moge niet meer dezelfde zijn, maar juist daarom moet ik u, ongelukkige verlatene, te inniger liefhebben! Kom tot mij! Mijn zusterlijke meêwarigheid zal, voor uw gebroken gemoed, eene veilige haven vormen tegen de teisterende orkanen der woelige levenszee, en het zal u verzachting aanbrengen als je u, in mijne zaligheden kunt verblijden, en mijn bloedend hart, over uw folterend zielewee, weenen ziet!

OSBROEK,

ter zijde.

Dat zal pleizierig voor mij zijn! Ik begin nu te merken, te voelen en te begrijpen dat ik ze allebei zal trouwen.

Zeventiende en laatste tooneel.

DE VORIGEN, LOFFERS.

LOFFERS.

Gehoorzame dienaar, heeren en dames!

(VAN HEUL ter zijde trekkende)

Uw zaak met Grijpmaar zal zich van zelve schikken. Hij is, zoo even, als falsaris gearresteerd.

VAN HEUL,

zacht tot LOFFERS.

Wat je zegt! Die brave, eerlijke man!

CAROLINE,

tusschen hen beide tredende.

Oomlief, laat u nu toch geen medicijnen meer opdringen!

VAN HEUL.

Neen, neen, Carolientje! de docter bekeert zich. Hij kwam expres hier, om me een groote pil kwijt te schelden.

LOFFERS

tot CAROLINE.

Pardonneer me, ik kwam eigenlijk om u en mijnheer

(WILMAN de hand gevende)

mijne hartelijke felicitatie aan te bieden.

(tot VAN HEUL)

Een schoon paar, mijn vriend! De liefde heeft er eer van; maar van liefde gesproken... ik herinner mij dat ik hier nog eene aanstaande te complimenteren heb. Jufvrouw Martha, moge uw engagement met mijnheer Osbroek, de gezegendste...

VAN HEUL,

zacht tot LOFFERS, hem van MARTHA aftrekkende.

Hou op! Het is weêr geheel omgedraaid.

LOFFERS,

zacht tot VAN HEUL.

Met wien is ze dan nu geëngageerd?

VAN HEUL,

zacht tot LOFFERS.

Met niemand. Stil toch!

(MARTHA verlaat weenende de kamer; VAN HEUL ziet haar medelijdend na.)

Arm schepsel!

LOFFERS.

Maar ik begrijp niet...

VAN HEUL.

Geen wonder! Ik kon er zelf niet meer wijs uit worden.

OSBROEK.

Pardon, mijnheer Loffers, hier sta ik met jufvrouw Amaranthe... in zoover namelijk als je de eer mogt willen hebben van ons te feliciteren...

LOFFERS.

Ei, ei! Is het zoo gesteld?... Welnu dan, veel geluk!

OSBROEK.

Merci, docter! en daar je het temperament van mijn aanstaande wel perfect in je magt zult hebben, zoo zal ik je verzoeken over haar te blijven practiseren, op conditie namelijk dat ze ziek wordt. Wat mij betreft, je zult merken, voelen en begrijpen dat ik, als officier, verpligt ben mij *militairement* aan mijn chirurgijn majoor te houden...

AMARANTHE

zacht tot OSBROEK.

Hou je mond!

(tot LOFFERS.)

We zijn zeer gevoclig, mijnheer Loffers, voor uwen allerhartelijksten wensch, die ons toekomstig echtgeluk zoo welmeenend te gemoet snelt. Moge ook eenmaal over u, de hoorn der liefde zijne mildste zegeningen uitstrooijen, want, hoe bejaard ge ook wezen moogt, men is, zegt een Portugeesch dichter, nimmer te oud om gelukkig te zijn!

OSBROEK,

half zacht.

Amen.

VAN HEUL.

Goed gesproken, Amaranthe! Waarachtig, docter, je moet er eens ernstig over denken. Een verstandig huwelijk.... dat is te zeggen een meisje, niet ver beneden de veertig....

OSBROEK,

zacht tot AMARANTHE.

Als hij Martha eens nam?

AMARANTHE,

zacht tot OSBROEK.

Zwijg!

VAN HEUL.

Enfin, je zult zelf het best weten wat u dienstig is. Wilje me nu het genoegen doen van deel te nemen aan ons familjaar diner? Een *impromtu*, meer niet. De beide engagementen zijn zoo plotseling opgekomen, en ik twijfel of mijn keukenmeid zoo knap improviseert als de liefde.

LOFFERS.

Veel eer, maar....

VAN HEUL.

Geen eer, en vooral geen maar. Je bent onze gast, en zult een *toast* instellen op Martha's inclinatie.

(zacht tot LOFFERS.)

Misschien brengt u dat nog op andere gedachten....

LOFFERS.

Neen, neen! Verpligt! Onmogelijk! Bijzonder veel drukten! Vier patienten, die op sterven liggen!

(hem de hand gevende)

Vaarwel!

(tot de overigen

Gehoorzame dienaar!

Hij verwijdert zich snel.

VAN HEUL.

Die loopt heen, alsof hij een spook gezien had, Welnu, we zullen dan trachten vrolijk te wezen zonder hem. Heer luitenant, omdat je zoo'n dapper militair zijt, benoemen we u tot kommandant onzer artillerie, dat is te zeggen van onze champagne flesschen, in het vertrouwen dat je, met den noodigen omzwaai, goed zult pointeren, zonder ons of u zelven geheel omver te schieten. Maar wat zullen we nu met de arme Martha aanvangen! Hadden we er slechts een paar gasten bij!... dat zou nog eenige afleiding geven, en.... wie weet.... of niet... een hunner....

OSBROEK,

zacht tot AMARANTHE.

Wil ik mijn tweeden luitenant?...

AMARANTHE,

zacht tot OSBROEK.

Chut! Neen.

CAROLINE.

Maar, lieve oom, voor de invitaties is het reeds veel te laat, en mij dunkt...

VAN HEUL.

Dat is te zeggen... te laat? Dunkt u dat?

(tot het publiek)

Ik noodig u allen uit, om op het lang leven mijner nichten te komen meêdrinken!

EINDE.